

ŞALOM

Dergi

DEMET
ALTINYELEKLIÖĞLU
VE TARİHİ
KARAKTERLERİ

ÜÇ GÜNDE
BULGARISTAN
MAKEDONYA

BİR YEZİDİ'NİN
OĞLU
ANLATIYOR

PHILIP
ARDİTTİ'yi
İZLEMeye
DEVAM EDİN

METİN
ALTIOK'UN
KANATLANDIRDIĞI
ANKA

BAĞDATLI
DEDEM
GALİÇYA
CEPHEŞİ'NDE

ARTIK TANRI'YI GÜLDÜR

ROBIN
WILLIAMS

luxury

322 71 71

KEMER COUNTRY'DE
TAM MÜSTAKİL 7 ODA 2 SALON
850 M2 MUHTEŞEM VİLLA
5.000.000 EURO

KEMER COUNTRY'DE
GÖL ÖNÜ 8 ODA 2 SALON 800 M2
TAM MÜSTAKİL VİLLA
6.000.000 USD

KEMER COUNTRY'DE
7 ODA 2 SALON 800 M2
TAM MÜSTAKİL VİLLA
5.000.000 USD

KEMER COUNTRY ANA FAZ'DA
5 ODA 2 SALON 500 M2
TAM MÜSTAKİL VİLLA
3.750.000 USD

KEMER COUNTRY'DE
ÇOK ŞİK BAKIMLI 5 ODA 2 SALON
450 M2 VİLLA
3.150.000 USD

KEMER COUNTRY 'DE
6 ODA 2 SALON 500 M2
MÜSTAKİL VİLLA
2.800.000 USD

www.stirlingluxury.com

İstanbul Cad. Kemer Corner Sitesi, İnci Blok, D:16 GÖKTÜRK / İSTANBUL

Emlak Danışmanlığı

444 44 93

**Siz hayalinizdeki evi anlatın,
biz bulalım.**

KEMER COUNTRY
LALE KASRI'NDA
ÖZEL DEKORASYONLU
3 ODA 1 SALON 210 M2 DAİRE
750.000 USD

KEMER CORNER'DA
FERAH 2 ODA 1 SALON
152 M2 BAHÇE KATI
475.000 USD

KEMERBURGAZ ARKETİP
EVLERİ'NDE KÖŞE KONUMLU
3 ODA 1 SALON
185 M2 BAHÇE KATI
560.000 USD

KEMERBURGAZ BERLİN LOFT'TA
2 ODA 1 SALON 120 M2
BAHÇE KATI
650.000 TL

KEMERBURGAZ
MESA YANKI EVLERİ'NDE
2 ODA 1 SALON 110 M2 ARA KAT
400.000 USD

KEMER COUNTRY MEYDAN'DA
GÖL VE GOLF MANZARALI 4 ODA
1 SALON 220 M2 DAİRE
1.050.000 USD

www.stirling.com.tr

İstanbul Cad. Kemer Corner Sitesi, İnci Blok, D:16 GÖKTÜRK / İSTANBUL

 YapıKredi

Yurt dışı 3 taksit: Yurt dışı ve Duty Free'lerde yapılan 100 TL ve üzeri alışverişlerde 3 taksit ayrıcalığından yararlanabilirsiniz. Kampanyaya telekomünikasyon, akaryakıt, kuyum, gıda ve restoran harcamaları dahil değildir. Kampanyaya Kıbrıs'ta yapılan harcamalar dahil değildir. **Sabiha Gökçen Duty Free %5 indirim:** Sabiha Gökçen Havalimanı Duty Free harcamalarınızı %5 indirim ayrıcalığı ile gerçekleştirebilirsiniz. **Ekstra puan:** Yurt dışında yaptığınız harcamalardan kazanacağınız ekstra puan fırsatı ile daha hızlı puan biriktirebilirsiniz. **Avanspuan ve alan vergisi:** Puanlarınızın yetmediği durumda avanspuan ayrıcalığı ile seyahat harcamalarınızı gerçekleştirebilirsiniz. Üstelik puanlarınızı ile alacağınız uçak biletlerinizde ekstra alan vergisi ödemezsiniz. **Yurt dışı otel&restoran %5 indirim:** Dünyanın neresinde olursanız olun, yurt dışındaki tüm otel ve restoran harcamalarınızı %5 indirim ayrıcalığı ile yapabilirsiniz. Kampanyadan bir müşteri işlem bazında en fazla 50 TL indirim kazanabilir. **Shuttle hizmeti:** Adana, Ankara, Antalya, Çeşme, Çorlu, Dalaman, İstanbul Atatürk, İstanbul Sabiha Gökçen, İzmir, Kayseri ve Milas Bodrum Havalimanı transferlerinde size özel %30 indirim ayrıcalığı uygulanmaktadır.

Crystal sahipleri hak ettiği ilgiyi görür. İster yurt içinde ister yurt dışında...

- > Yurt dışı ve Duty Free’de 3 taksit
- > Yapı Kredi Shuttle ile %30 indirim
- > Sabiha Gökçen Duty Free’de %5 indirim
- > Yurt dışı otel ve restoranlarda %5 indirim
- > Yurt dışı alışverişlerinde ekstra puan
- > Yurt dışı seyahat sigortası
- > Puanların yetmediği durumlarda Avanspuan ile bilet alımı
- > Puanla alınan uçak biletlerinde alan vergisi muafiyeti

Pahada ağır şeyleri almanın en hafif yolu

Crystal

crystalcard.com.tr

444 0 446
Yapı Kredi VIP Line

Editörden...

Sevgili okurlar, bildiğiniz üzere bu yıl Birinci Dünya Savaşı'nın başlangıcının 100. yıldönümü... Bu vesile ile Şalom Dergi'nin bu sayısında yer verdiğimiz bir yazıda Kuleli Askeri Lisesi mezunu, Galiçya cephesinde savaşmış Osmanlı subayı Bağdatlı Abdullah Abigadol'un hayatından kesitleri, torunu Suzan Nana Tarablus'un kaleminden okuyacaksınız. Zaman zaman Şalom Dergi'de "Kökler" başlığı altında yer verdiğimiz; bu topraklarda yaşamış Yahudi ailelerin veya kişilerin geçmişlerine tanıklık eden yazıların değerli birer tarihi belge niteliğini taşıdığını düşünüyorum.

Bu ayki söyleşi konuklarımızdan biri, üretken yazar Demet Altınyeleklioğlu... Sultanlar serisinden romanları ile tanıdığımız yazarla harem kadınları, Osmanlı'da kadın profili, Türk insanında Osmanlı özlemi ve kadın hakları mücadelesi konusunda yoğunlaşan ilginç bir söyleşiye yer verdik.

Diğer çoklu söyleşimiz de; "Metin Altıok Şiirlerinden Şarkılar/Anka" albümü ile ilgili olarak şairin kızı Zeynep Altıok Kanatlı, ayrıca albümün oluşmasında katkıda bulunan sanatçılardan Çiğdem Erken, Mehtap Meral ve Güvenç Dağüstün ile gerçek-

leştirildi. Philip Arditti ülkesi dışında şöhret olma yolunda bir gencimiz... Oyunculuk kariyerine yıllardır yaşadığı Londra'da devam eden Philip Arditti bu ay dergimize konuk oldu. Tiyatro, sinema ve dizilerde sergilediği yeteneği ile daha şimdiden İngiliz basınında adından söz ettiren Arditti'yi yakından tanımaya ne dersiniz? İleride eminim Philip'in başarılarıyla gurur duyacağız.

Batı komşumuz Bulgaristan'a ve yemyeşil Makedonya'ya doğru bir geziye çıkıyoruz bu ay. Doğu sınırimıza doğru uzanıp, radikal İslamcı örgüt IŞİD'in acımasızca saldırısına uğrayan Orta Doğu'nun kadim topluluklarından Yezidileri tanıyacağız. Hem de annesi Yezidi olan bir yazarın kaleminden... Asya Stilleri yazımızda, daha da uzaklarda, hiçbir coğrafyaya benzemeyen, çok özel öğreti ve stilleri barındıran, denge, düzen ve sadelik yansıtan Uzak Doğu dekorasyonu hakkında fikir edineceğiz.

Bu yıl, bir ağustos günü California'daki evinde canına kıyan Robin Williams'ın ardından çok yazıldı, çizildi. O denli çok yönlü, o denli renkli bir kişiydi ki, hakkında henüz yazılmamış neler vardır kim bilir? "Robin Williams'ı nasıl bilirdiniz?" adlı yazımızla gelmiş geçmiş en yetenekli aktörlerden biri olan Williams'ı yâd ederken, "Hayır, Yahudi değilim ama kendimi Fahri Yahudi olarak görürüm" diyen bu evrensel sanatçıyı dergimizin kapağına taşımaktan onur duyuyoruz.

ABD Başkanı Barack Obama'nın dediği gibi; "Robin Williams havacı, doktor, cin, dadi, başkan, profesör, müthiş bir Peter Pan ve aradaki hemen her şey oldu. Ama o türünün tek örneği idi. Hayatımıza bir uzaylı olarak girdi fakat insan ruhunun hemen her unsuruna değip geçti. Bizi güldürdü. Bizi ağlattı."

Teşekkürler Robin Williams...

Nelly BAROKAS

ÇİZGİ DIŞI

İRVİN MANDEL

ŞALOM Dergi

Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. adına sahibi

Av. Yakup Barokas

Genel Yayın Yönetmeni

Ivo Molinas

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Işık Sivill Karakoç

Editör ve Yan Yayınlar Koordinatörü

Nelly Barokas

Reklam Planlama Koordinatörü

İsak Behar

Sayfa Tasarımı

Semra Öner

Bella Parlakşimşek

Kapak Tasarımı

Bella Parlakşimşek

Yazı Kurulu

Nelly Barokas, Gila Erbeş, Tuna Saylağ, Aylin Yengin

İdari Koordinatör

Anet Pase

Yönetim Yeri

Atiye Sok. Polat Apt. 12/6
Teşvikiye - İstanbul

T: (0212) 231 92 82 - 240 41 44

F: (0212) 231 92 83

www.salom.com.tr

Basıldığı Yer

Stil Matbaacılık
İbrahim Karaoğlu Cad.
Yayıncılar Sok. No: 5 Stil Binası
Seyrantepe - 4. Levent / İST.

T: (0212) 281 92 81 (PBX)

Yayın Türü

Yaygın - Süreli

Seçkin kitapçılarda
satılmaktadır.

ŞALOM GAZETESİ'NİN EKİDİR
ABONELERE ÜCRETSİZDİR

içindekiler

74

"Bağdatlı" Dedem Abdullah
Abigadol Osmanlı
Ordusu'ndaydı

8
NASIL,
REDE?
Rachel Wood

şman
eyiminden
şman

48

10 PHILIP ARDİTTİ'yi izlemeye devam edin
38 DEMET ALTINYELEKLİOĞLU
Tarihi karakterler ondan sorulur
48 METİN ALTIOK'un kanatlandırdığı anka

48 METİN ALTIOK'un kanatlandırdığı anka

Evan Rachel Wood
ilk deneyiminden
pişman

SAĞLIK
Reflü
Hastalığı

**SANAT
AJANDASI**
İstanbul
yeniden
ünlülerle
dolup taşıyor

KİM, NEREDE, NASIL?

Nelly BAROKAS

Armand Hadida

John Galliano

YAHUDİ MODACIDAN GALLIANO'YA DESTEK

Bir hazır giyim markasının Yahudi asıllı sahibi Armand Hadida, John Galliano'nun 2011'de antisemit söylemleri nedeniyle dışlandığı moda dünyasına artık geri dönme-ye hazır olduğunu söyledi. O dönemde Dior'dan kovulan Galliano, şimdilerde Paris'te Maison Martin Margiela'da yaratıcı müdür olarak çalışıyor. Paris'te birçok şubesi bulunan L'Eclaireur adlı modaevinin kurucusu Armand Hadida: "Önemli olan hatalarının farkına varmak ve bu hataları düzeltmeye çalışmaktır. John Galliano'nun bunu başardığını garanti ederim" şeklinde konuştu. John Galliano'nun Yahudiliği öğrenmesine yardımcı olan ADL (Anti-Defamation League) Ulusal Direktörü Abraham Foxman: "Kendini affettirmek, geçmişi ardında bırakmak için çok çalıştı. Şimdi insanların ona destek olma zamanı geldi" sözleri ile Galliano'ya destek oluyor.

Evan Rachel Wood

İLK DENEYİMİNDEN PİŞMAN

Ünlü aktris Evan Rachel Wood, Vanity Fair dergisine kendi yaşıtı birkaç kızla birlikte kapak pozunu verdiğinde henüz 15 yaşındaydı. Wood, 2003 yılında yapılan bu çekimler hakkındaki duygularını attığı tweetlerde şöyle paylaşıyor: "Çekimlerden sonra gözyaşlarımı zor tuttum. Kendimi nedense bir et yığını gibi hissetmişim." Bugün 27 yaşında olan oyuncu; "Ne kıyafetimi, ne ayakkabılarımı ben seçmişim. O son oldu. O olaydan sonra kişiliğimi buldum. Bir daha asla" demektedir. Daha ileriki yıllarda Vanity Fair'e birkaç kez kapak olduğunu ancak onların ilkinden farklı ve zevkli deneyimler olduğunu vurguladı.

DAVID BROZA'NIN BARIŞA KATKI PROJESİ

Modern pop ile İspanyol müziğini harmanlamasıyla tanınan İsrail doğumlu şarkıcı ve besteci David Broza son olarak "East Jerusalem West Jerusalem" adlı bir albüm çıkardı. Albümün ana teması bir barış mesajı niteliğini taşımakta. Amacının barışa katkıda bulunmak olduğunu belirten Broza, albümünü belgesel bir filmle tamamlamayı hedefliyor. Bu nedenle küçük bir bağış kampanyası düzenleyen sanatçı, belgesel filmde albümü birlikte hazırladığı İsrailli, Filistinli ve ABD'li müzisyenlerin birlikte çalarken görüntülerini kaydetmeyi planlıyor. Filmde müzisyenlerin birbirlerine benzemeyen yönleri vurgulanırken, müziğin birleştirici rolü üzerinde durulacak.

SARAH GOLDBERG HENÜZ 40 YAŞINDAYDI

ABD'de '7th Heaven' adlı televizyon dizisinin ve 'Jurassic Park III' filminin oyuncularından Sarah Goldberg 40 yaşında yaşamını yitirdi. Yahudi bayramları nedeniyle ailesinin evinde bulunan Goldberg, 27 Eylül akşamı uykusundan bir daha uyanamadı. Chicago Sun-Times gazetesine konuşan annesi Judy Goldberg, büyük olasılıkla kızının kalbinden rahatsız olabileceği bilgisini verdi. Julia Roberts ile oynadığı "My Best Friend's Wedding" filmiyle isim yapan Sarah Goldberg, "90210," "Judging Amy," "The Beast," gibi dizilerde önemli roller üstlenmiş, "Training Day" filminde Denzel Washington ile oynamıştı.

ZUCKERBERG ADA ALDI

Facebook CEO'su Mark Zuckerberg'in kalabalıklardan kaçıp dünyanın sakin köşelerinde yaşamak üzere yatırımlar yaptığı söyleniyor. Geçtiğimiz yıl 30 milyon dolarlık bir harcama yapıp eşi Dr. Priscilla Chan ile birlikte yaşadığı Palo Alto'daki arazisinin civarındaki arazileri sahiplenmişti. Forbes'da yer alan bir habere göre Zuckerberg şimdilerde Hawaii Adaları'ndan Kauai'nin büyük bir kısmını 100 milyon dolar karşılığında satın almış. Bu tropikal cennetteki arazisinin ilk parselinde şeker kamışı tarımı ve organik tarım yapılıyor. Pila sahilindeki diğer parselinde de beş ev inşa edilecek.

HAYALİ GERÇEK OLDU

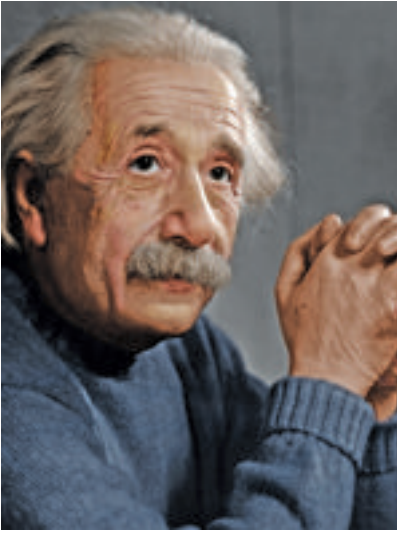
İngiltere’de kanser hastası Lloyd Burton’un hayali gerçek oldu. Çünkü medyatik eski futbolcu David Beckham bir bağış kampanyasının film çekimleri sırasında Burton’u ziyaret etti. Beckham ile Burton’un sohbetleri ortak zevkleri olan futbol üzerine yoğunlaştı. Bu sürpriz ziyaretin görüntüleri 17 Ekim Cuma günü “Stand Up To Cancer” adlı televizyon programında yayınlandı. Beckham, hayranı Burton’a oğullarından ve küçük kızı Harper’dan da bahsetti. Bu sürpriz ziyaretten oldukça heyecanlanan Burton; “Futbolu seviyorum, David Backham da en sevdiğim futbolculardan biridir. Bu günün hayatım boyunca unutmayacağım” dedi.

JESSIE WARE ‘YILIN MÜZİSYENİ’

Harper Bazaar dergisi Jessie Ware’i ‘Yılın Müzisyeni’ seçti. 4 Kasım Salı akşamı Londra’da düzenlenen bir törenle Jessie Ware’e ödülü verildi. Aynı ödül töreninde film oyuncusu Carey Mulligan da onurlandırılırken, Game of Thrones filminin oyuncusu Gwendoline Christie de ‘Yılın En İyi İngiliz Aktrisi’ ödülünü aldı.

Müzik alanında kariyer yapmadan önce Jessie Ware, Jewish Chronicle gazetesinde muhabir olarak çalışmaktaydı. 2012’de kendisi ile gerçekleştirilen bir söyleşide Jessie; “En büyük arzum, Jewish Chronicle’in ben-den söz edebileceği bir konuma gelebilmektir” şeklinde konuştu. Jessie Ware’in ilk albümü ‘Devotion’ uzun süre top 5’te kalmıştı.

BİLGELİK VE İLİM MÜZESİ

Dünyanın çeşitli ülkelerinden, her biri kendi alanında başarılı Yahudi kişiler hakkında bilgiler içeren bir eğitim merkezi ve müze, İsrail’in Yavne kentinde açılacak.

“Yahudi Halkının Bilgelik Evi”nin Yavne’de kurulacak olması bir rastlantı değil, çünkü Yavne geçmişte Sanhedrin’in (Yahudi dini konseyi) merkezi, İkinci Kutsal Tapınak’ın yıkılmasından sonra da dini merkez olmuştur.

Bu müzede, tıptan felsefeye, farklı alanlarda insanlığa hizmet etmiş Yahudi kişilere ait bilgiler paylaşılacak. Müzede yer alacak, zekaları ile öne çıkan kişiler arasında Albert Einstein, Franz Kafka, Sigmund Freud, Golda Meir, Prof. Ada Yonath ve Woody Allen gibi isimler var.

AYELET ZURER ‘DAREDEVIL’ DİZİSİNDE

İsraili oyuncu Ayelet Zurer, ABD’de Netflix kanalı için çekimleri yapılan “Daredevil” adlı dizide Vanessa Fish rolünü canlandıracak. Dizi kör bir avukatın farklı duyuları sayesinde bir cinayeti çözmesini konu edinmekte. Kör avukat rolünde Matt Murdock’un yer aldığı dizide Zurer’in canlandırdığı Vanessa Fisk karakteri, Kingpin olarak da adlandırılan Wilson Fisk kötü karakterinin karısı aynı zamanda. Ayelet Zurer “Man of Steel”de Superman’in annesi Lara ve “Angels and Demons”da Vittoria Vetra rolleri ile Hollywood’un önemli prodüksiyonlarında yer almıştı.

YAHUDİ GELENEKLERİNE GÖRE YETİŞTİRİLECEK

Mila Kunis-Ashton Kutcher çiftinin kızları 30 Eylül’de dünyaya geldi. Hollywood’un ünlü çifti Kabala geleneklerine uygun bir şekilde düzenledikleri parti ile kızlarını dostlarına tanıttı. Yahudi olan Mila Kunis, medyada yer alan haberlere göre İsabella Wyatt adını verdiği kızını Yahudi geleneklerine göre büyütecek. Aslında uzun zamandır Kabala eğitimi gören Kutcher’in, geleneklerine bağlı kaldığı için eşi Mila’nın göçmen ailesine de yakınlık duyduğu söyleniyor.

SÖYLEŞİ
Tuna SAYLAÇ

Yakın geleceğin
starlarından

Foto: Kaan Dişkaya

PHILIP
ARDITTI'yi

İZLEMeye DEVAM EDİN!

Yetenekli, azimli, yakışıklı, başarılı, mazbut, kültürlü, samimi, sporcu, hoşgörülü, çalışkan ve geleceği çok parlak! Yakında herkes onun adını öğrenecek. Bakmayın İsviçre’de doğduğuna, hamuru bu topraklarda yoğrulmuş, hikâyesi bu ülkede filizlenmiş genç bir oyuncu Philip Arditti... Kariyerine uzun süredir yaşadığı Londra’da devam eden Philip’in rol aldığı oyun, film ve dizilerdeki başarısı, ona şöhretin kapılarını aralarken İngiliz basınında hakkında çıkan övgü dolu yazılar, aktöre hakkını teslim ediyor...

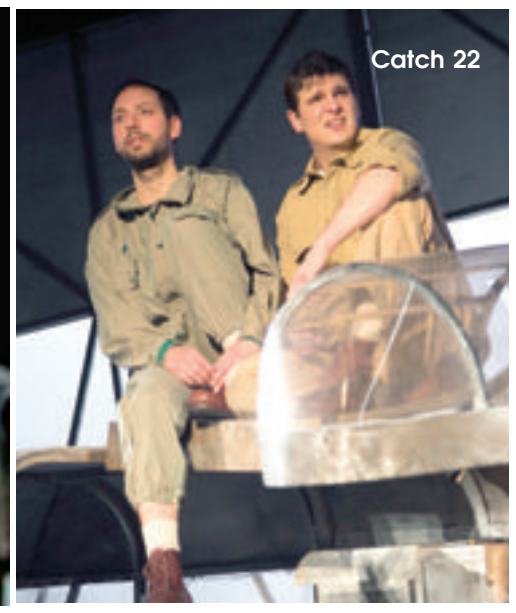
FOTOĞRAFLAR: SAMİ AKER

Philip Arditti her rolün adamı! Oynadığı her karakterin hakkını verse de belki biraz tipinden, biraz Türkiyeli köklerinden olsa gerek birçok dizi ve tiyatro oyunda bir Orta Doğulu’yu canlandırdı. Bunlardan en bilineni, onu dünyaya tanıtan ve mesleki yaşamının dönüm noktası olan ‘House of Saddam’ dizisinin Uday Hussein rolü... Uday’ı sayısız dizi, tiyatro oyunu ve film takip etti, ki filmografisini yazmaya kalksam buradaki yerim yetmez. ‘Catch 22’ oyunundaki Yüzbaşı Yossarian performansı ile ülkenin en çok konuşulan oyuncularına arasına girdi. ‘Red 2’ filminde Anthony Hopkins, Helen Mirren, John Malkovich ve Bruce Willis ile birlikte oynamaya, farklı işlerde Mike Leigh, Ridley Scott gibi yönetmenlerle çalışma şansını elde etti. Son olarak, İngiltere’de gösterildiği BBC/Sundance TV’de izlenme rekorları kıran ‘The Honourable Woman’ dizisinde Saleh Al-Zahid rolünü üstlendi.

Peki, nasıl başladı bu tiyatro sevdası? Philip aslında nerdeyse ‘bizim Philip’ diyebileceğimiz kadar yakın tanıdığımız bir ailenin evladı. O, Şalom gazetesi eski yazarlarından Ralf Arditti ile heykел sanatçısı Nadia

Arditti’nin oğlu. 1980 yılında Cenevre’de doğan, ilk ve orta öğretimini (Pierre Loti Lisesi) İstanbul’da tamamladıktan sonra İşletme okumak üzere Londra’ya giden genç adam, beş-altı ay sonra bu hevesinden vazgeçti. Liseden beri içinde olan oyunculuk tekrar aklına düştü. Bunun üzerine işin okuluna, Royal Academy of Dramatic Arts’a (RADA) girdi. Kraliyet Dramatik Sanat Akademisi’nden 2004’te mezun olduktan sonra sırasıyla Arcola Theatre, Almeida Theatre ve önemli bir eşik atlayarak 2009-2011 yıllarında National Theatre’da (Devlet Tiyatrosu) çalıştı. Sonuncusunda, üç eserin dünya prömiyerlerinde önemli roller üstlendi. Geçtiğimiz yıl ise, 12 senelik bir aradan sonra büyüdüğü ülkede ilk kez iki projede, Ay Yapım’ın ‘SON’ dizisi ile Reha Erdem’in ‘Şarkı Söyleyen Kadınlar’ filminde rol aldı.

Philip’in Londra’da gerçekleştirdiği mesleki çalışmaları artarda sıralamak kolay ama İngiltere gibi tiyatroyun kalbi olan bir ülkede, onca oyuncu arasından sıyrılmak, işin otoriteleri ve medya tarafından fark edilecek kadar başarılı olmak herkesin harcı değil. Gelin bunun sırrını Philip’e soralım ve buradan, söyleşimiz süresince gösterdiği sabır için nişanlısı İsabella’ya teşekkürlerimiz yollayalım.

'İyi oyuncu' sıfatını kazanmak için yetekten başka ne gibi insani özelliklere ihtiyacı vardır bir tiyatroçunun?

Oyuncu empati yapmayı bilmelidir. Hikâyeye, role, oynayacağı karaktere âşık olma kapasitesine sahip olmalı, bir taraftan da o karakter ya da ona duyduğu aşkla arasına mesafe koymayı bilmelidir. Ayrıca oyunbaz olmalıdır ki, çoğu oyuncuda bu duygu vardır zaten. Çalışmak, disiplin, sağlıklı bir konsantrasyon kapasitesi, iyi bir etik anlayışı ve sağlam bir eğitim de olmazsa olmazdır oyuncunun...

Türkiye'deki oyunculuk anlayışı ile İngiltere'deki arasında farklar var mı?

Var; şöyle ki, İngiltere'de oyuncu ile sanatçı arasında bir ayrım yapılır. Bunu bizzat oyuncuların kendileri de yapar. Oyuncu daha çok işçi kategorisine girer. Bir tiyatro eserinde yazar her zaman daha ön plandadır ve sanatçı olan odur. Oyuncu daha çok bir atlet gibidir ve ondan, rolüyle girdiği ilişki üzerinden söz edilir. Türkiye'de ise, oyuncular her zaman kendilerini direkt olarak sanata ve topluma dair bir iş gerçekleştirdiklerini daha yakından hissederekler. İngiltere'de bu endüstri Türkiye'dekinden çok daha fazla gelişmiş olduğu için oyuncular farklı görevler üstlenmezler, buradakiler ise ister istemez her işin ucundan biraz tutarlar. Yani bir oyuncu hem eserin yazarı hem yönetmeni olabilir, o yüzden de sanatçı payesini taşıyabilir.

Hem tiyatro, hem sinema, hem de dizilerde rol alıyorsun. Kendini en çok hangisine ait hissediyorsun? Neden?

Tiyatroya; çünkü tiyatro daha canlı, daha dolu ve gerçek bir deneyim. Aynı gün içerisinde oyuna fiziken ve ruhen hazırlanmak, sahne sıranı beklemek ve oynamaktan; oyun sonrasında mekânın barında, sıcaklığına seyircinin tepkisini almaya kadar olan, deyim yerindeyse töreni yaşamak, tiyatro sanatının beni manen en çok doyuran ve yenileyen kısmı. Her gece seyircinin karşısına çıkmak, oyunu önünde yaratıp başından sonuna bir solukta tamamlamak çok heyecan verici ve insanı yenileyen bir tecrübe. Seyirci için de öyle olduğunu düşünüyorum.

House of Saddam'da
Uday rolünde

Bir performans izlemeye gittiğimiz zaman içimizde çok bildiğimiz bir hissiyata geri dönüyoruz. Bunlar zaten aslında herkesin içinde yaşadığı, aşına olduğu duygular oluyor. Bir yerde toplanıp hep beraber bir hikâyeyi dinlemek, o ortamın havasına girmek ve o öykünün o anda bizler için var oluyor olması müthiş bir şey! Bir oyuncu olarak buna inanıyor ve hissediyorum sahneye çıktığım zaman. İnsanların zaten bildikleri bir şeyi yaptıklarını hissediyorum, yani neredeyse, deneyimin de ötesinde içgüdüsel bir ritüel... Hepimizin ihtiyacı olan, hayat veren, yaşamımıza anlam katan bir gösteri konsepti tiyatro. Ayrıca bu anı insanlarla ile paylaşıyor olmak ruh sağlığımız için de çok önemli. Sinemayı da çok seviyor, oynamaktan zevk alıyor olmama rağmen seyircinin birebir orada bulunmaması ve aradaki eşzamansızlık, duyduğum tatmini azaltıyor. Aynı şeyi İngiltere’de yaptığım dizi oyunculuğu için de geçerli. Ancak ilginç bir şekilde Türkiye’de durum farklı oluyor. İngiltere’de diziler yazılır, kaç bölümse çekilir ve dört, beş ay sonra yayına girer. Burada ise her hafta bir bölüm çekiliyor ve yedi gün içinde yayınlanıyor. Dolayısıyla benim sinema ya da başka kameralı ortamlarda özleyip de bulamadığım bağlantıyı hızlı feedback (geribildirim) sayesinde Türkiye’de biraz yakalamış oluyorum.

Her gece aynı oyunda aynı rolü oynamanıza rağmen, her performansın enerjisi farklı oluyor, değil mi?

Tabii, mesela İngiltere’de son oynadığım ‘Catch 22’, üç saatlik bir oyundu ve iki buçuk ay boyunca her hafta yedi kez sahneledik. Bu kadar çok oynayınca makine daha iyi çalışmaya başlıyor. Her gece sahnede oluşan farklı atmosferi ya da seyirciden gelen tepkileri tartmaya, ortamı canlı tutmaya çalışmak, ister istemez ince bir duyarlılık kazandırıyor insana.

Yeni bir oyuna başlarken öncesinde bir hazırlık süreci geçiriyor musun?

Evet, o rolü gerektiği gibi oynamak için ne lazımsa yapıyorum. Belli bir yerden sonra tabii ki, bir metot geliştirmiş oluyorum ama yine de yaratıcılığımı harekete geçirmek için çok araştırıyorum. Mesela ‘The Holy Rosenbergs’deki haham rolü için Londra’da birçok hahamla görüştüm, evlerine yemeğe gittim. Bir taraftan senaryoyu defalarca dikkatle okuyarak, diğer taraftan da dışarıdan, senaryoyu geliştirecek stimülüsler (uyarıcı) almaya çalışarak hazırlık sürecini yoğun bir şekilde yaşıyorum. Prova dönemi de aynı şekilde dolu dolu geçiyor. Araştırmalarımı ille de o rolü gerçeğine yakın oynamak için değil bana bir fikir vermesi için yapıyorum. Zaten bir işe başlamadan önce rolüm ile ilgili bütün algılarım uyanmaya başlıyor.

Gerek sahnede gerek ekranda sık sık Orta Doğu’lu karakterleri canlandırdın; fiziki özelliklerinden ötürü mü daha çok bu rolleri yaklaşıyorlar sana, ne dersin?

Daha çok tanındığım işlerde, genelde Orta Doğu’lu karakterleri canlandırdığım için öyle bir algı gelişmiş olabilir seyircide. Ya da yönetmenler Türkiye’den geldiğimi bildikleri ve dolayısıyla bu rolleri daha gerçekçi oynayacağımı düşünüyor olabilirler. Özellikle de Uday Hussein’den (House of Saddam) sonra bu tipler biraz yapıştı üzerime, ama son zamanlarda farklı kahramanları da oynadım. Mesela son olarak London National Theatre’da Ryan Craig’in yazdığı ‘The Holy Rosenbergs’ adlı oyunda Aşkenaz bir hahamı canlandırdım.

Bir süre evvel Londra'da rol aldığı ve İngiliz basının seni göklere çıkardığı 'Catch 22' ve 'Facts/Veriler' oyunlarından konuşalım mı biraz?

'Catch 22', Amerikalı Yahudi yazar Joseph Heller'in 1961'de kaleme aldığı, Amerikan ve Anglosakson edebiyatında önemli bir yeri olan romanın adı. Ondan uyarlanan oyunda Yüzbaşı Yossarian'ı canlandırdım. Heller, İkinci Dünya Savaşı sırasında B25 bombardıman uçaklarında bombardımancı olarak görev yapmış. Kitabında, savaşın anlamsızlığını kara mizah bir üslupla, İtalya yakınlarındaki bir askeri birlikte yaşananlar üzerinden dile getiren yazar, yöneticilerin çarpık zihniyetini, paradoksal durumları Yüzbaşı Yossarian adındaki kahramanın bakış açısıyla anlatıyor. 'Catch 22', İngilizceye yerleşmiş ve 'içinden çıkılmaz durum' anlamına gelen bir deyimdir de aynı zamanda. Roman, 70'lerde filme de alındı. Oyun İngiltere'de oldukça ses getirdi. 'Facts' ise geçen sene İngiltere'de oynadığım, sonradan da Türkçeye çevirdiğim ve burada Semaver Kumpanya tarafından sahnelenen bir tiyatro oyunu. Babası ünlü bir Siyonist olan Kanadalı yazar Arthur Milner'in gerçekçi bir bakış açısıyla yazdığı bu eser, İsrail-Filistin sorununa farklı bir açıdan yaklaşıyor. Konusunu şöyle özetleyebilirim: Hevron'da bir cinayet işlenir. Birbirini daha önceden tanıyan biri İsrailli diğeri Filistinli iki polis, Yosi ile Halit, bu cinayeti soruşturmak üzere işbirliği yapmak zorunda kalır. Oyun, iki memurun bu olayı nasıl çözmeye çalıştıklarının yanı sıra savaş, barışı, dinleri ve önyargıları da sorguluyor. Oyunda Halit'i ben oynadım. Birçok kez Yahudi ya da Orta Doğulu karakterleri canlandırdığım için bu tür roller genelde bana hep geliyor. Ancak İngiltere'de yazılan oyunları genelde çok didaktik ve pedantik (bilgiçlik taslayan) bulduğum için teklif edilenlerin bazılarını kabul ediyor, bazılarını etmiyorum. Bir de İngiltere'de çok iyi eleştiriler alan ve BBC'de yayınlanan sekiz bölümlük 'The Honourable Woman' dizisinde rol aldım. Çok rağbet gören bu seri İsrail, İngiltere ve Filistin ekseninde geçen ilginç bir öyküyü anlatıyor. Burada da bir Filistinliyi oynadım.

TÜRKİYE'DE EN SON REHA ERDEM'İN 'ŞARKI SÖYLEYEN KADINLAR' FİLMİ VE SON DİZİSİNDE ROL ALDIN; PEKİ, TÜRKİYE'DE OYNAMAK NASIL BİR DUYGU?

'Şarkı Söyleyen Kadınlar'da Adem adlı bir karakteri canlandırdım. Sanat filmi kategorisine girdiği için 'Şarkı Söyleyen Kadınlar' ne yazık ki, seyirciden çok ilgi görmedi. 'Başka Sinema'da ve İngiltere'de bir festivalde gösterildi. Her iki ülkede de gösterimlerden sonra yapılan söyleşilere katıldım. SON'da da İranlı Majid'i oynadım. Türkiye'de oynamak harika bir duygu! Özellikle on sene boyunca İngiltere'de çalıştıktan sonra sette Türkçe konuşmak, Türkiyeli meslektaşlarla birlikte olmak çok güzeldi. Özellikle aynı yaşlarda benzer tecrübeleri yaşamış, benzer mizah anlayışına sahip olduğum ve daha çok televizyon dizilerinde birlikte oynadığım arkadaşlara hemen kanım kaynadı. Ayrıca SON'un çekimleri sırasında Urfa gibi Türkiye'nin farklı yerlerini görme fırsatı buldum. Reha'nın filminin çocukluğumun geçtiği Büyükkada'da çekilmesi benim için ayrıca özeldi. Türkiye'de tekrar çalışmayı çok isterim.

Tuna Saylağ ve Philip Arditti

Sanatın başka hangi dalları ilginizi çekiyor?

Fırsat buldukça yazmaya çalışıyorum. Daha çok denemeler, oyunlar kaleme alıyorum. Yazdıklarımı oynama yönünde bir çabam var ama henüz emekleme dönemindeyim. Tabii tiyatro dünyasında yaşamının, tiyatrocunun olmanın her şeye, her konuya ilgi duymak gibi güzel bir getirisi var. Önünüze birçok kapı açılıyor. Biz oyuncular, ister istemez dünyayı bir tiyatro sahnesi gibi görüyoruz. Ve işimiz de gerektirdiğinden meraklı, ilgili ve araştırmacıyız. Her türlü konunun, mesleğin içine dalıp anlamaya çalışıyoruz, üzerine düşünüyoruz, kafa yoruyoruz. Bu ilginiz hem dünyevi hem sanatsal...

Sahnede oynamak istediğiniz özel bir karakter var mı?

Çok karakter var ama klasiklerden özellikle Shakespeare'in 'Coriolanus'unu gerçekten çok oynamak isterim. Bence yazarın en zengin ve çok yönlü oyunu. Kahramanın kişisel dünyası ile genel siyaset dünyasını harmanlayan çok usta işi bir seyirlik. Çağdaş oyunlarda ise zaten oynama fırsatı buluyorum. Bence gerçek, yani yaşamış insanları oynamak daha zevkli daha heyecan verici bir deneyim...

Türkiye'de son zamanlarda küçük mekânlarda sahne alan onlarca tiyatro grubu kuruldu ve genelde, seyirciden oldukça ilgi gören 'in yer face' (yüzevurumcu tiyatro) oyunları sahneliyorlar. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

'In yer face' akımı bana bir pazarlama tekniği gibi geliyor. Mesela Dot'un birçok oyununu takdirle izledim, bazılarını çok beğendim, bazılarını beğenmedim. Her oyuna bağımsız bir çerçeveden bakmak gerekiyor, bütün prodüksiyonları bir pakette değerlendirmek doğru değil. In yer face, yeni bir seyirci kitlesini tiyatroya kazandırması açısından önemli. Bu trend, belki seyircinin tiyatrodan bek-

lentisini farklılaştırdı ya da artırdı, ki bu da kötü bir şey değil. Ancak seyrettiğiniz bir oyunda beklentinin her zaman cesur aksiyon ya da sürprizler üzerinden olmaması gerekiyor, bu seyirliklerin böyle bir elementi var insanı yanıltabilecek. Şok sahneler bazen güzel, ama uzun vadede tiyatro, bence daha derin yaşanılması gereken bir tecrübe. Tiyatroda önemli olan hikâye, oradaki karakterler arasındaki ilişkiler, bu ilişkilerin uzun vadede nasıl geliştiği, değiştiği ve bizim kendimizi bu ilişkiler ağında nasıl konumlandığımızı, o karakterlerle nasıl ilişki kurduğumuzdur. Tiyatroyu ilginç kılan bu dinamiklerdir.

Uzun zamandır Londra'da ünlü oyuncularla iç içe olduğunuz renkli bir dünyada yaşıyorsunuz; çok mu parıltılı oralar?

Değil! En azından benim yaşadığım dünya değil! Benimkisi daha çok bir sporunun dünyası. Bir haftada yedi kere üç, bazen altı saat sahnede olmak, Catch 22'de olduğu gibi, her anlamda ciddi bir performans gerektiriyor. Parıltısı yok mu? Tabii ki var, mesela galalar, açılış törenleri ya da sonrasındaki ev partileri... Bunlar işin kaymağı, eğlenceli kısmı. Eskinin bohem, sigara-içki kullanan sanatçı tipini ben kendi hayatımda pek göremiyorum. Elbette arada ben de çıkıp eğleniyorum ama işimi yaparken daha çok bir atlet disipliniyle yaşıyorum.

Son olarak; formunu nasıl koruyorsunuz?

Spor, hayatımın çok büyük ve önemli bir parçası; yoga yapıyorum, koşuyorum, yüzüyorum. Bunlar zaten benim çocukluktan gelen alışkanlıklarım. Dikkat ederseniz oyuncuların büyük kısmı eskiden beri sporla uğraşan insanlardır. Oyuncu ile sporcu olmak arasında doğrudan bir ilişki olduğunu düşünüyorum. Sadece fiziksel olarak değil, sahne ve sette, o konsantrasyonu yakalamak için zihnen de dinç ve formda olmak lazım. ■

PARTİLERİNİZ BİZDEN SORULUR PARTİ DÜNYASI NİŞANTAŞI

Her türlü partilerde, özel gün kutlamalarınızda, ihtiyacınız olan tüm aksesuarları bulacağınız, organizasyonlarınızın başarılı bir şekilde planlanmasında aranan adres olan Nişantaşı Parti Dünyası'ndan **Serap Pirali** ile söyleşi gerçekleştirdik

Düzenlediğiniz organizasyonların çeşitliliğinden bahsedermisiniz?

Bizler Parti Dünyası olarak doğum günü organizasyonlarında tecrübeliyiz. Bunun yanı sıra Baby Shower, Diş Buğdayı ve şimdilerde çok moda olmaya başlayan Gender Party yani bebeğin cinsiyetini duyurma davetleri de bizden çok fazla istenen organizasyonlar. Her türlü Kutlama ve Yıldönümleri, Bekarlığa Veda, Sevgililer Günü, Cadılar Bayramı gibi özel gün organizasyonlarını başarı ile gerçekleştiriyoruz.

Parti ve organizasyonlarla ilgili kullanılan malzemelerin satışını da yaptığınız dükkanınızda müşterileriniz parti günleri için neler bulabilir?

Parti Dünyası çok geniş bir koleksiyona sahip. 10.000'e yakın çeşidi bir arada bulunduran Parti Dünyası mağazalarında, müşterilerimiz özel gün kutlamaları için süsleme aksesuarları, ikramlarda kullanmak için kullan-at ürünlerinden oluşan temalı tabak, bardak, peçete, masa örtüsü

gibi ürünler, bebekten yetişkine kadar kostüm çeşitleri ve kostüm aksesuarları, her parti temasına uygun lateks ve folyo balonlar, yılbaşı cadılar bayramı, sevgililer günü veya mezuniyet partileri, bekarlığa veda partileri gibi özel kutlamalar için de her türlü malzemeyi mağazamızdan temin edebilirler. Ayrıca kişiye özel ürünler de yapıyoruz. Müşterilerimizin arzuları doğrultusunda seçtikleri temayı destekleyecek kişisel ürünler üretiyoruz. Afiş, poster, fotoğraf çerçevesi, peçe-

Lipfish
ürünleri artık
Nişantaşı Parti
Dünyası'nda!

te kuşağı, şişe etiketi, şeker kavanozları, sabun ve tabak, bardak... En önem verdiğimiz husus; gıdayla temas eden tüm ürünlerimizin Sağlık Bakanlığınca onaylı ürünler olması.

Bir organizasyonun başarısında en önemli etken sizce nedir?

Müşterinin ne istediğini hayalinde ne canlandırdığını, ihtiyaçlarını iyi anlamak en önemli etken.

Sektörde bu alanda çalışan benzer firmalar mevcut Parti Dünyası'nın farkı nedir; sizce niçin tercih ediliyor?

Parti Dünyası 2005 yılından beri Parti olgusunu Türkiye'ye tanıtan ve sevdiren günümüzde sektörün lider markası konumunda olan bir firmadır. Türkiye'nin Parti Marketi'dir. Bizi diğer markalardan ayıran en önemli özelliğimiz, ürünlerimizin tasarımındaki benzersiz güzelliği ürünlerdeki çeşitlilik ve aynı zamanda verilmekte olan hizmet kalitesidir. Parti Dünyası'nın her mağazasında müşteri memnuniyeti ön plandadır. Bu da işimizi severek yapmamızdan kaynaklanmakta.

Nişantaşı Parti Dünyası olarak diğer şubelerinizden farkınız var mı?

Nişantaşı Şubemizde ayrıca Lipfish'in ürünleri de satılmaktadır. İsveçli bir annenin 2004 yılında çocuklar için kıyafet tasarlaması ile Lipfish markası doğdu. Ve çok kısa sürede tüm Avrupa'da ve Japonya'da beğeni kazandı. Canlı renkler ve oyuncaklı parçalarla hazırlanan modellerde sentetik baskı kullanılmaz. Ana kumaş malzemesi interlok olup yaz ve kış rahatlıkla kullanılabilir.

İyi bir organizasyon planlaması için zamanı nasıl planlamalıyız?

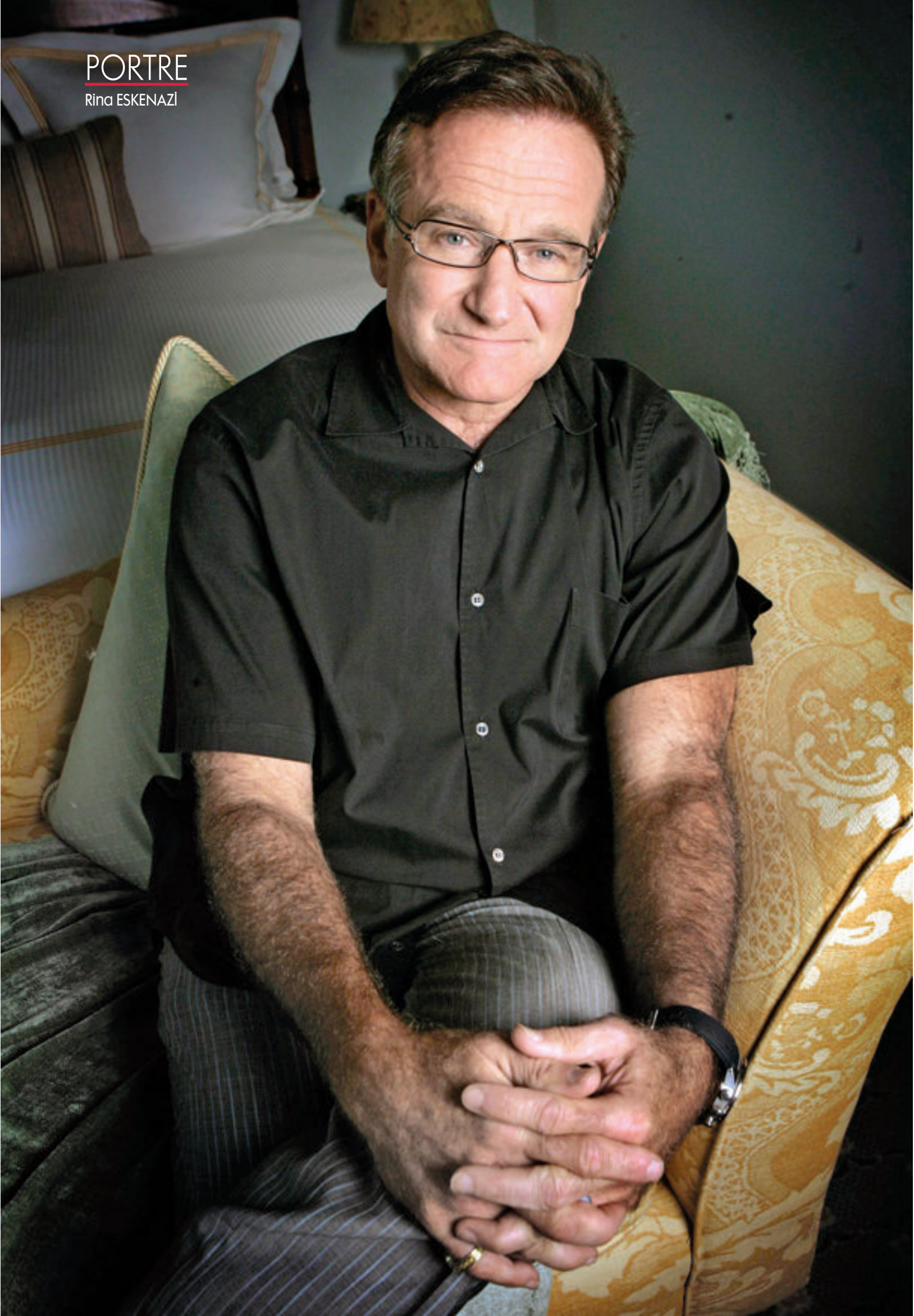
Kişiyi özel ürünler istenmiyorsa 1 hafta önce mağazamıza gelmek ürünleri sakın bir şekilde seçmek uygundur. Kişiyi özel ürün isteniyorsa en az 10 gün önce başlamak yerinde olur. Müşterilerin bilinçli olması ucuz sağıksız ürünleri Bilhassa çocuk partilerinde kullanmamalarını hatırlatmak isteriz. Güvenilir bir marka olan Parti Dünyasını tercih eden tüm müşterilerimizle gerçekleştirdiğimiz ve gerçekleştireceğimiz partiler hem müşterilerimizi hem de bizleri inanılmaz mutlu etmekte.

PARTİ
DÜNYASI
"Türkiye'nin Parti Marketi"
Nişantaşı

PORTRE

Rina ESKENAZI

Robin Williams'ı

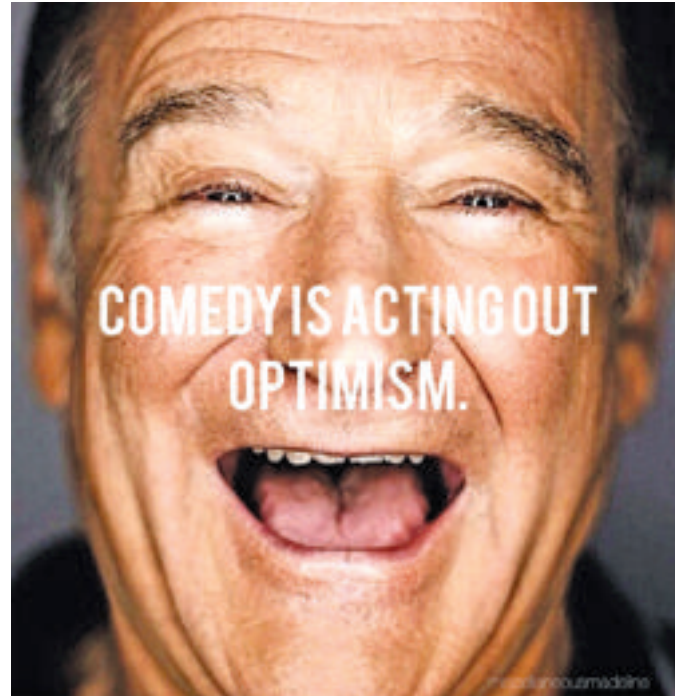
nasıl bilirdiniz?

"Robin Williams havacı, doktor, cin, dadı, başkan, profesör, müthiş bir Peter Pan, ve aradaki hemen herşey oldu. Ama türünün tek örneği idi. Hayatımıza bir uzaylı olarak girdi fakat insan ruhunun hemen her unsuruna değip geçti. Bizi güldürdü. Bizi ağlattı. Sınırsız yeteneğini Amerika dışında konuşlanmış askeri birliklerimizden sokaklarda yaşayan insanlarımıza kadar, ihtiyacı olan herkesle özgürce, isteyerek ve cömertçe paylaştı."

ABD BAŞKANI BARACK OBAMA

**ROBIN WILLIAMS'IN ÖLÜMÜ
HERKESİ AĞLATTI**

**AMA BİZ ONU BÖYLE
ANIMSAYACAĞIZ:
"KOMEDİ İYİMSERLİĞİ OYNAMAKTIR."**

İçlerindeki insanın gerçekte hissettiği üzüntüleri gizlemek için palyaçoların yüzlerine gülümseme boyadıkları söylenir. Oscar ödüllü komedyen Robin Williams'ın ani ve şok eden intiharı kadar bu sözü doğrulayan bir şey olamaz!

NEDEN YILDIZ OYUNCULARDAN ÇOK ŞEY BEKLERİZ?

Toplumun yaptığı en aptalca şeylerden biri, ünlüleri "bildiklerini" sanmaktır. Televizyon veya sinema ekranında gördüğümüz insanlar bizi güldürerek ya da ağlatarak bir şekilde hayatımıza girdikleri için, onların canlandırdıkları karakterler ile değil de, bizzat kendileri ile özel bir bağımız olduğuna inanırız. Büyük oyuncular bizlerle görünmeyen, konuşulmayan bir bağ kurarlar. Bu süreçte de biz onu ve kariyerini, hiç hakkımız olmadığı halde, sahipleniriz. Bizi hayal kırıklığına uğrattıklarında sanki yaratıcı birinin bize hesap verme zorunluluğu varmış gibi, kızar ve bozuluruz.

11 Ağustos 2014 günü California'daki evinde canına kıyarak aramızdan ayrılan Amerikalı sinema oyuncusu, stand up canavarı, komedyen, televizyon programcısı, tiyatrocu ve *Ölü Ozanlar Derneği*'nin unutulmaz öğretmeni, *Mitliş Dadı*'nın gönlümüzde taht kuran kadın kılığındaki 'erkek' dadısı Robin Williams'ı da çok yakından tanıdığımızı sanırdık. Neden durup dururken intihar etmişti sanki henüz altmış üç yaşında? Zoru neydi?

Robin Williams yalnız komedi filmleriyle değil, drama dalında da başarılar elde etmiş, 1997 yılında *Empire Magazine* dergisince gelmiş geçmiş en yetenekli 100 aktör arasında 50. sırada yer almış, *Entertainment Weekly* tarafından yaşayan en komik adam seçilmişti. Sahne hayatına bir Oscar, iki Emmy, altı Altın Küre, altı Grammy ve iki Sinema Oyuncuları Derneği ödülü sığdırmıştı. Hepimizi gülmekten kırıp geçiren bu kıpır kıpır adamın ne derdi olabilirdi ki?

Çok şey söylendi ve yazıldı arkasından. Hatta, İngiliz Psikiyatri Derneği Los Angeles'ta bulunan bir komedi klübünde gösteri yapan 500'den fazla komedyenle uzun süreli terapiler yaptığını ve çalışmasının sonucunda da manik depresif ve benzeri rahatsızlıklara sahip komedyenlerin mizah anlayışlarının daha gelişmiş olduğunu, psikolojik tehdit altındaki komedyenlerinse diğerlerine oranla çok daha yüksek oranda yeni fikir üretebildiklerini ortaya çıkardıklarını açıklamıştı. Gerçekten de bu yazıyı hazırlamak için birçok komedi ve televizyon programını (tabii youtube'dan) izlediğimde, yerinde duramayan, bitmez tükenmez bir enerjiyle kılıktan kılığa giren, bir saniyede bir şakadan diğerine, bir aksandan diğerine geçebilen Robin Williams'ın psikolojik sorunları mutlaka olmalıydı diye düşündüm. Huzursuzdu, kıpır kıpırdı, hareketleri gereğinden fazla abartılıydı, tek bir şeye odaklanamıyordu. Evet, Williams depresyondaydı, alkolikti, Parkinson hastalığına yakalanmıştı, boşanmış olduğu iki eşine ve üç çocuğuna nafaka parası yetiştiremiyordu, maddi sıkıntıları vardı, kariyerinin sona erdiğini hissediyordu, Oscar'lı oyuncu olmanın ve bir daha aynı performansı yakalayamayacağını endişesini yaşıyordu, en yakın dostu Christopher Reeve'in ölümü onu çok sarsmıştı, son olarak temmuz ayında Los Angeles Times gazetesi, aktörün, tedavisinde bir 'ince ayar' yapmak üzere kısa süreliğine rehabilitasyon merkezine gideceğini yazmıştı, falan filan. Ben hepimizin zaten bildiği bu ayrıntılardan çok, Robin Williams'ın az bilinen yönleri üzerinde durmaya ve çok iyi bildiğimizi zannettiğimiz sanatçıyı meğer ne kadar az tanıdığımızı anlatmaya çalışacağım.

Williams Can Dostum (Good Will Hunting) filmindeki psikolog Sean Maguire rolü ile en iyi yardımcı erkek oyuncu Oscar'ını almıştı (1997)

Matt Damon, Robin Williams ve Ben Affleck ile

“HAYIR, YAHUDI DEĞİLİM AMA KENDİMİ FAHİRİ YAHUDİ OLARAK GÖRÜRÜM.”

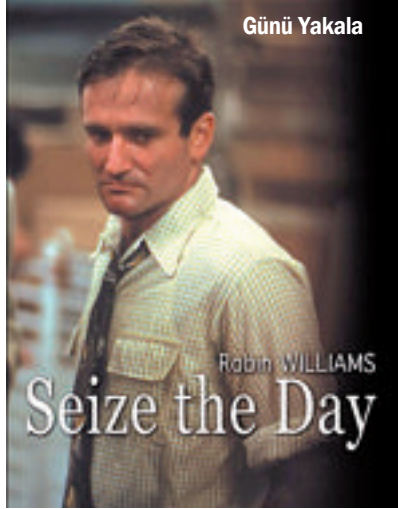
Hayır, Robin Williams Yahudi değildi. Asıl adı Wilamovich de değildi ama pek çok Amerikalı, tıpkı benim gibi, onun Yahudi olduğunu zannederdi. Chicago’da bir Episkopelyen olarak doğan ve büyütülen Robin McLaurin Williams bir kaç söyleşisinde kendisini “Fahri Yahudi” olarak gördüğünü açıklamıştı. Sevecenliği, yardımseverliği, ailesine düşkünlüğü ile hayatını Yahudi değerlerine bağlı biri gibi geçirdiğine hiç kuşku yoktu zaten. Bağış toplamaya yönelik en önemli televizyon yayını Comic Relief’te yaptığı gösterilerden elde edilen 50 milyon doları sokakta yaşayan evsizlere bağışlamıştı. Saul Bellow’un ‘Günü Yakala’ romanından uyarlanan filmde ruhen çökmüş ana karakter Everyman, ‘Yalancı Jakob’ filminin gettoda yaşayan gözleme satıcısı Jakob ve ‘Kuş Kafesi’ filminin eşcinsel gece kulübü sahibi Armand Goldman gibi pek çok unutulmaz Yahudi karakteri beyazperdede büyük bir doğallıkla canlandırmıştı. Ama “Fahri Yahudi”liğin yükü, sürekli olarak toplumun dışında kalanları oynamasında yansımıştı. ‘Günaydın Vietnam’ filminde kuralları çiğneyen ordu muhabiri ve diskjockey Adrian Cronauer, ‘Süper Dadi’da kadın kılığına girmiş Bayan Doubtfire ve ‘Mork ve Mindy’de dünyaya gelen uzaylı Mork gibi.

Alman muhabir: "Sizce Bay Williams neden Almanya’da pek fazla komedi yok?"

Robin Williams: "Bütün komik insanları öldürmüş olduğunuzu düşündünüz mü hiç?"

ALMAN TELEVİZYONUNDA YAPTIĞI SÖYLEŞİDEN

Günü Yakala

Yalancı Jakob

'Günaydın Vietnam'

Ölümünden bir yıl kadar önce Williams CBS Televizyon kanalı için yaptığı "Çılgınlar" adlı durum komedisinin setinde başında beyaz bir kippa ile çekilmiş resmini Twitter'a koymuş, altına da, "Kariyer değişikliği için çok mu geç?" "Rabbi Robin" diye yazmıştı.

GÜNAAYDIN VIETNAMMM!

Diğer anıları da hatırlanmaya değer. Örneğin, gazete muhabiri Naomi Pfefferman ile *Yalancı Jakob* filmi üzerine yaptığı söyleşide Williams şöyle demişti: "İnsanlar Yahudi olduğumu düşünmüştür hep. Değilim ama komedi yapmak için müthiş bir dil olan Yidiş'i çok severim. Harika kelimeler vardır. En harika olanı da 'nu'. Hemen her şeyi kapsar. "Ne? Nasılsın? Her şey yolunda mı? Değil mi? Hmmm? Nu?" Sahne, film ve televizyondaki kariyeri sayesinde Robin Williams'ın 'Yahudi' olduğuna dair bir inanç doğmuştu. En yakın dostlarından biri Billy Crystal'dı. Komedi şovlarında sıklıkla Yidiş sözcükler sıkıştırır, İngilizce'yi Yidiş aksanıyla konuşurdu. Sekizinci sınıftayken bir yıl içinde tam 13 Barmitzva'ya katılmıştı. Steven Spielberg'in isteği üzerine "*Schindler'in Listesi*" filmi çekilirken her gün kendisini arar ve bunalan yönetmene komik fıkralar anlatırdı. Gizli bir radyo dinlediğini iddia ederek yaşadığı Nazi gettosunda diğer Yahudilere her gün uydurmaca haberler ile tip yüreklerini ferahlatan 'Yalancı Jakob' rolünü büyük bir doğallıkla canlandırmıştı. Steven Spielberg'in kurduğu Shoa Vakfı'nın Steven Spielberg'in ev sahipliğinde 17 Şubat 2005 gecesi gerçekleşen geleneksel yıllık yemeğinde, ana konuşmacı eski ABD Başkanı Bill Clinton'du. Eğlence

Sheryl Crow'a, komedi bölümü Robin Williams'a aitti. Williams'ın hemen yanındaki masada oturan *Jewish Journal*'ın editörü Rob Eshman, 11 Ağustos 2014 günü yayınladığı baş yazısında bakın o geceyi nasıl anlatıyor:

"Bir Holokost'u anma gecesinde komedi yapmak asla kolay bir iş değildir ama Williams bunu da başardı. Dinleyenleri gülmekten kırıp geçirdiği uzun monologun başlangıç cümlesini hiç unutamam. "Bayanlar ve Baylar," diye başladı Williams Yidiş aksanıyla, "Beth Prada Sinagoguna hoş geldiniz. Bu gece menüde milchidik, fleishadik ve sushidik var." Benim anım? Shoa etkinliği sürerken Williams masasına dönmüş ve sonuna kadar kalmıştı. Pek çok ünlü kalkıp gitmiş olmasına rağmen hala oradaydı. Yanına gittim. "İnanılmaz komiktiniz," dedim. "Teşekkür ederim," diye karşılık verdi. "Ve sonuna kadar kaldınız," dedim. "Bunun benim için anlamı büyük," dedi. "Elbette kalamıyordum." Sahnede bitmez tükenmez enerjisiyle, bir çılgın sestene ötekine geçen adamın bu alçakgönüllü ve içten sesi beni şaşırttı önce. Sonra idrak ettim: Aslında onun sesi duyduğum bu samimi, sessiz, ağırbaşlı sesi."

"Too late for a career change?" he tweeted in February, 'Rabbi Robin'

'Honorary Jew' Robin Williams, 63, found dead

Oscar-winning actor was known for his larger than life roles and spectacular stage performances

BY TIMES OF ISRAEL STAFF WRITERS August 12, 2014, 8:28 am (GMT+2)

Williams'ın ölümünden sonra Times of Israel gazetesinde çıkan yazı

Robin Williams komedyen, aktör ve sunucu Billy Crystal ile yakın dosttu.

'Aşkın Gücü' filminden

Kariyerine stand-up gösterilerle başladı: Birdenbire sadece ben ve seyirci vardık

Williams Oscar töreninde şov yapıyor

Afganistan'da konuşlanmış Amerikan askerlerini güldürüyor

Robin Williams, Jack Nicholson'un taklidini yapmada çok başarılıydı

KILIKTAN KILIĞA GİREBİLEN ROBIN WILLIAMS, SEN ASLINDA KİMDİN?

"Kimi zaman kazandığınızda, kaybedersiniz."

Robin Williams (Aşkın Gücü filminden)

21 Temmuz 1951 tarihinde ABD'nin Chicago kentinde doğan Robin McLaurin Williams, Ford otomobil firmasında yönetici olan bir baba ile dönemin tanınmış fotomodeli bir annenin tek evladıydı. Anne ve babası işleri dolayısıyla sık sık seyahat ettiklerinden zamanının büyük kısmını kendi kendine konuşarak geçiren, oldukça yalnız bir çocuktur. İlkokulda başkalarının dalga geçtiği, çekingen ve şişko bir oğlandı. Rol yapmaya nasıl başladığını kendi ağzından dinleyelim:

"Rol yapmaya annem için başladım sayılır, 'Sev beni!' demek ister gibi. O ilkel bağa duyulan ihtiyaç sizi rol yapmaya dürter. Küçükken annem bana komiklik yapardı, ben de ona sevimli ve komik görünmek isterdim ve bu sayede eğlenceli biri olarak başka biri ile bağ kurulabileceğini öğrendim." Çocukluğunu Bloomfield Hills, Michigan'da geçiren Williams, Detroit'te ilkokulu bitirdikten sonra California'da Redwood Highschool'da eğitim gördü. Claremont College'den mezun oluğunda "okulun en komik ve başarıya ulaşması en az muhtemel" öğrencisi ünvanı layık görülmüştü. Kaderin cilvesine bakın ki, 1973 yılında sadece özel beceri gösterenlerin okuduğu ve yılda yalnızca 20 öğrenci kabul eden New York'taki ülkenin en prestijli gösteri sanatları konserva-

tuarı Julliard'a girmeye hak kazandı. Hayatı boyunca yakın dost kalacağı ünlü oyuncu Christopher Reeve ile bu okulda oda arkadaşıydı. Sanat hayatına nasıl atıldığını yine kendi ağzından aktaralım:

"Okulu bitirdiğimde oyuncu olarak iş bulamadım ve bu yüzden klüplerde stand-up gösterileri yapmaya başladım. Her zaman doğaçlama yapardım ve stand-up sayesinde kendimi buldum, enerjimi saldı. Birdenbire sadece ben ve seyirci vardık."

'Happy Days' adlı TV serilerinin de oyunculuk kariyerine başlayan Williams bu dizide canlandırdığı uzaylı Monk karakteri ile kısa sürede ünlü oldu. Yönetmenin teklifi üzerine karakter diziden ayrıldı ve Williams başrolünde olduğu, sözlerini çoğunlukla doğaçlama olarak kendisinin hazırladığı, kendisine özel 'Mork ve Mindy' dizisine kavuştu. 1978-1982 yılları arasında yayınlanan 'Mork ve Mindy', o kadar popüler bir diziydi ki, diziyeye özel posterlerden boyama kitaplarına varana kadar genç seyircilere yönelik pek çok malzeme yayınlandı.

'Mork ve Mindy' dizisiyle üne kavuşan Williams, 70'li yılların sonlarından itibaren stand-up şovlar yapmaya başladı. 2004 yılında, Comedy Central tarafından yayınlanan "Tarihin En İyi 100 Stand-up Komedyeni" listesinde Williams 13. olarak gösteriliyordu.

Robin Williams 1980'de Robert Altman'ın çektiği 'Temel Reis' (Popeye) filmiyle sinema dünyasına adımını attı. Çoğunlukla komedi filmlerinde oynamasına rağmen, sinemada ilk

büyük başarısı 1987 tarihli 'Günaydın Vietnam / Good Morning Vietnam' filmiyle geldi. Bu filmde canlandırdığı ordu muhabiri Adrian Cronauer karakteri ile Altın Küre ödülüne layık görüldü, ve ayrıca BAFTA, Oscar ve Amerikan Komedi Ödülleri'ne aday gösterildi.

Williams'ın ilk sinema filmi: Temel Reis!

Williams'ın seslendirme sanatçılığı da vardı. Duygularını ve enerjisini ortaya koymak için görünür olmaya ihtiyacı yoktu. 1992'de Disney'in 'Aladdin' filminde Cin'in sesiydi. Yönetmen diyalogların büyük kısmını Williams'a bırakmıştı. Filmin büyüğü tümüyle kendisine aittir. Ardından yine 1992'de Peter Pan dizisi Kanca (Hook) da hiç büyümemesi gerekirken aniden büyüyen çocuk rolü için Steven Spielberg'in, ve yaşlanma problemi yüzünden yaşlılarından daha büyük görünen 1996 yapımı 'Jack' filmi için Francis Frank Coppola'nın Robin Williams'ı seçmeleri hiç de şaşırtıcı değildi.

Bu filmler daha başarılı olsa veya daha fazla sevilselerdi, pekâlâ Williams'ın kariyerine damgasını vuran roller olabilirlerdi. Halbuki dengesiz, hem ruhen, kimi zaman da fiziksel olarak çıplak, evsiz bark-sız, sokaklarda yaşayan ve travması yüzünden zamanını İsa'nın son yemeğini yediği Kutsal Kap'ı aramakla geçiren bir zamanların ortaçağ tarihi profesörünü canlandırdığı Tery Gilliam'ın 'Balıkçı Kral' (Fisher King) filmindeki rolü ile ilk kez 1991'de Oscar'a aday gösterilmişti. 'Günaydın Vietnam' (Good Morning Vietnam) filminin aykırı disk jockeyi ve 'Ölü Ozanlar Derneği' (Dead Poets Society) filminin unutulmaz edebiyat öğretmeni Bay Keating rolleriyle iki kez daha Oscar'a aday gösterilmiş, ancak Oscar heykelciğine ancak 1997'de 'Can Dostum' (Good Will Hunting) filmindeki psikolog Sean Maguire rolü ile sahip olmuştu.

Williams'ın diğer önemli filmleri arasında yaşanmış bir öyküden uyarlanan, bir gülümsemenin insanlığı nasıl değiştirebileceği ve ölümden korkmak yerine, onu kabul edip, onun gerçekliğiyle yaşamamız gerektiğini söyleyen filmi 'Patch Adams', bilimkurgu dalındaki Robot Adam (Bicentennial Man) ve Al Pacino ile birlikte baş rolü paylaştığı 'Uykusuz' (Insomnia) sayılabilir. Bu yapımların yanı sıra çocuklara yönelik 'Peter Pan' ve 'Jumanji' gibi komedi filmleri de vardı.

'Ölü Ozanlar Derneği'

BAY KEATING'İ SEVMİYEN VAR MI?

"HAYATINIZI OLAĞANDIŞI YAPIN"

"Bay Keating: Yaşadığın günü kavra! Henüz vakit varken tomurcukları topla. Yazar bunu neden yazmış?"

Öğrenci: Acelesi var."

Ölü Ozanlar Derneği filminden bir replik

Profesör Keating: "Hayata her an bambaşka gözle bakmamız gerektiğini kendime hatırlatmak için bu sıranın üstündeyim."

"Yaklaşın. Dinleyin! Duyuyor musunuz? Carpe... Carpe... Carpe Diem... Yaşadığınız günü kavrayın, çocuklar. Hayatınızı olağandışı yapın!"

'Patch Adams'

'Balıkçı Kral'

'Uykusuz'

Komedi, optimizmin
dışa vurumudur.

-Robin Williams

Ölüm, doğanın size masanız hazır
demesidir.

listelis

Çünkü sana sadece deliliğin
bir kıvılcımı verildi. Ve bunu
kaybedersen, hiçbir şeysin!

Gerçek kayıp, sadece birini veya
bir şeyi kendinizden daha çok
sevdiğinizde mümkündür.

-Robin Williams,
Good Will Hunting

İsa'nın Yahudi olmadığını söylüyorlar.
Yapmayın, adam 30 yaşında, yalnız,
ailesinin evinde yaşıyor ve babasının
işinde çalışıyor. Kabul edelim beyler,
adam Yahudi.

Kim ne derse desin, söylemler ve
fikirler dünyayı değiştirebilir.

-Robin Williams
Dead Poets Society

Hayat çabuk geçiyor.
Sıkıntılı olduğunda,
o yıldızlı gök yüzüne bak.
Yıldız kaydığında da,
bir dilek tut
ve beni düşün.

-Robin Williams,
Jack

"Hayatta en kötü şey yalnız bir
insan olarak ölmektir diye
düşünürdüm. Değilmiş. En kötü
şey, yapayalnız hissetmene
sebepe olan insanlarla bir
aradayken ölmekmiş..."

ROBIN WILLIAMS
(1951-2014)

'Can Dostum'

"Sen birini kaybetmenin ne demek olduğunu bilmiyorsun. Çünkü birini kaybetmen için, onu kendinden daha fazla sevmen gerekir."

'Can Dostum' filminin bu belki de en güzel repliğini Robin Williams ile Christopher Reeve'in dostlukları ile bağdaştırdım nedense. Robin Williams ve Christopher Reeve drama çalışmaları yaptıkları Julliard'da oda arkadaşlarıydılar. Ve ömür boyu sürececek dostluklarının temellerini burada attılar.

Şov dünyasında kendilerine bir yer edinmeden çok evvel, birbirlerine bir söz verdiler. İlerleyen yıllarda hangisi daha şanssız durumda olursa diğeri ona yardım edecekti. Aradan geçen yıllar ikisine de cömert davrandı ve ikisi de şov dünyasında güzel yerlere geldiler.

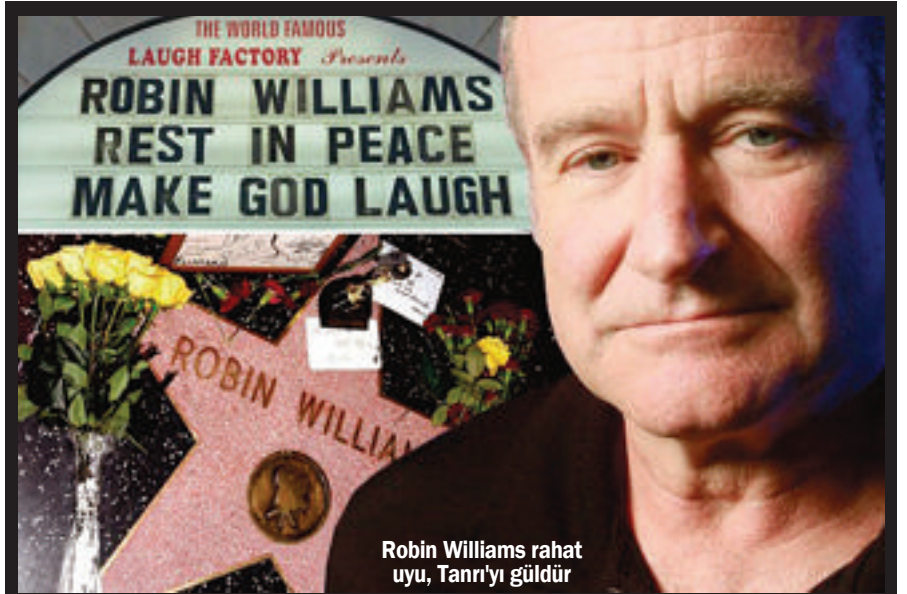
Ta ki 1995 yılında Reeve'in geçirdiği kazaya kadar. Bu noktada Williams verdiği sözü hiç unutmadı ve Reeve'in sigortasının karşılamadığı tüm hastane masraflarını ödedi. Ardından kendisini, tamamen Reeve'in kurmuş olduğu "Christopher Reeve Felç Vakfına" adadı. 2004 yılındaki ölümüne kadar Williams yaşadığı tüm zorluklarda Christopher Reeve'i asla yalnız bırakmadı. Christopher Reeve, geçireceği büyük omurilik operasyonu yaklaşırken yaşadığı bir anıyı şöyle anlatmıştı: "Düşünmekten korkuyordum... Ameliyattan sağ çıkma şansımın yarı yarıya olduğunu zaten farkındaydım. Odaya kasvet çöktüğü bir anda açıldı ve içeriye mavi cerrah

Christopher Reeve ve Robin Williams

başlıklı ve sarı ameliyat eldivenli, Rus aksanıyla konuşan bir ekip daldı. İçlerinden biri proktolojist (anüs ve civarındaki hastalıklar ile ilgilenen uzman) olduklarını ve Reeve üzerinde araştırma yapacaklarını söylü-

yordu. Bu adam Robin Williams idi. 'Nine Months' filmindeki karakterini canlandırıyordu. Kazadan beri hayatımda ilk defa kahkaha attım. Benim eski dostum, bir şekilde iyileşeceğimi anlamamda bana yardımcı oldu." ■

Robin Williams rahat uyu, Tanrı'yı güldür

MİLYONLARCA HAYRANIN VARDI SENİN ROBIN WILLIAMS AMA TAKLİTÇİN YOKTU. HEPİMİZE KAHKAHALAR ATTIRDIN GÜZEL İNSAN VE KENDİNDEN BAŞKA HİÇ KİMSEYE ZARARIN OLMADI. DÜNYA SENİ HEP KAHKAHALARLA HATIRLAYACAK, RAHAT UYU.

Dünyanın en iyi tasarlanmış çağdaş mobilyalarını,
aydınlatma ve aksesuarlarını size konforlu ve mutlu
bir yaşam tarzı sunabilmek için adresistanbul'daki
mağazamızda bir araya getiriyoruz.

diseño.

diseño.com.tr

BULL & STEIN® wästberg & tradition David Trubridge Secto Design DESIGNBYUS

HEERENHUIS TOLIX® teNeues normann megaron GUBI® FOSCARINI

FINCO

Tom
Dixon.

SHOWER
ROOM

MiO

HAY

M
Meier - Germany

Selva
Optique

VI
MUNA

MUNA

Abdullah Abigadol

“Bağdatlı” Dedem
Osmanlı Ordusu’ndaydı:
I. Dünya Harbi’nde
Galiçya Cephesi’nde

Kimi kez tek bir ömrün muhteşiyatı, insanlığın tarihteki
seyr-ü seferinde, önemli dönemeçlere şahit olabiliyor...
Hayat yolculuğunun ta kendisi dillenip anlatabiliyor...
Bu yıl, I. Dünya Harbi'nin başlangıcının 100. yıldönümü.
O savaşta bulunmuş dedemi, hayatından kesitlerle anmak istiyorum;
Abdullah – Abud Albert (Bistri) Abigadol'u!
...Ve dedem – “Opapa”nın yaşamının çerçevesini oluşturan
yüzyılı aşkın bir döneme ait kısa notlar...

Anımsandığınca...
Sevgi ve ahde vefa ile.

1880'in dünyasından birkaç bahis...

- ♦ Lübnan'da ulusalcı muhalefet yükse-
lişte... Beyrut'ta şehir duvarlarındaki
ilk afişlerde: Kanun-ı Esasî'ye (Anaya-
salaşmaya) çağrı! Suriye'ye özgürlük!
- ♦ Mısır'da, Osmanlı yönetimine karşı
milliyetçi isyanlar karşısında Britanya
ve Fransa, Osmanlı Sultanını destek-
liyor. Britanya Ordusu Mısırlıları Tel
el-Kebir'de yeniyor. Süveyş Kanalı'na
yakın ilgi duyan İngilizler Mısır'daki
varlıklarını koruyorlar.
- ♦ Osmanlı'da: Yafa - Kudüs Demiryolu
hattı tamamlanıyor.
- ♦ Rusya'da Çar III. Alexander Yahudilerin
İsa'yı öldürdüğüne inanıyor... Ülkenin
her köşesinde pogromlar var. Yahudiler
Moskova'dan kovuluyor; imparatorluğu
terk etmeğe çabalyorlar. ^[1]

ZAMAN: 1880'LER... YER: FRANSA

Genç bir kız, Marsilyalı, idealist bir
eğitimci!
Paris'te Alliance Israélite
Universelle'de^[2] öğrenim gördük-
ten sonra babası ile birlikte
Marsilya'dan bir gemi ile Akdeniz'in
en doğusundaki bir limana uzun bir
seyir... Gizemli bir diyâra, Osmanlının
bir eyaletine ... Halep'e gidiyor baba
ile kızı... Muhtemel ki varış limanı
tarihi İpek Yolu'nun en işlek yol
güzergâhında bulunan İskenderun,
o günkü adıyla “Alexandretta”!
Sahilinin sivrisineklerle dolu bir ba-
taklık olmasına rağmen, gemilerin
demirlemek için tercihleri İske-
derun körfeziydi... Çünkü örneğin

İskenderun'dan Halep'e katırla yolcu-
luk sadece iki veya üç gün sürüyordu.
Dahası yol üzerinde hoş bir tepede
yer alan Antakya, konaklamak için de
uygundu ve yağmacılara karşı koruma
sağlıyordu.^[3] Alliance Israélite Uni-
verselle, iyi aile çocuklarının çoğunun
gittiği, Halep'te bir Yahudi-Fransız
kuruluşu...

Yahudi topluluğunun çocuklarının ay-
dınlanması, eğitilmesi için Fransa'dan
yola çıkan bu genç kızın adı, Juliette:
Annemin babaannesi ve tabii ki adaşı!

ZAMAN: 1880'LER... YER: HALEP

Halep hâlâ Osmanlı İmparatorluğu'nun
topraklarında, eski Mezopotamya...

Bir genç adam, Murat Mordechai Bistri.
Halepli! Yağız – yakışıklı bir delikanlı.
Üstelik çevresinde ilgi ve sevgi gören;
iyi eğitilmiş...
O, bir eczacı!

1900'ların ilk yılları, Halep... Abdullah
Abigadol'un çocukluğuna ait bu fotoğrafı
kendi stüdyosunda bir araya getirdiği
tahminlerimizin arasında. (Solda) Kardeşi
Sabri, kızkardeşi Sesil, babaannesi ve
teyzesi... (Ortada) Babası Mordehai Mu-
rat Bistre (Sağda) Amcası, Mordehai'n
kardeşi...

Mahallesine Avrupa'dan babasıyla
gelmiş genç Fransızca öğretmenini
görür görmez... Galiba vuruluyor. Da-
marlarında akan kanda “Arap erkeği
kibiri”... Ona nasıl yaklaşırsa ki? Hem
de aydın... Batılı bir genç kız! Düşü-
nüyor... Ve kısmî – oldukça mütevacî
bir çözümle her akşam okuldan dönen
genç kızı görebilmek için dilenci kılı-
ğında evlerinin kapısını tıkırdatıyor:
“Bir sadaka lütfen...”

Kapılarını birçok kez tıkırdattıktan
sonra Halepli Murat Mordechai ile Pa-
risli Juliette evleniyorlar. Bu evlilikten
üç çocuk doğuyor. Jak, Albert-Abud

("Albert" yerine, Abdullah adını ona ortaokuldaki öğretmeni takmıştı) ve Sesil...
Abdullah, dedem, 1897'te doğdu – Hicrî Takvime göre: 1313'te.
Annem Jüliyet'in babası!
Annesini çok genç yaşta kaybetti dedem. Hatta onu yeterince tanıyamadan bile! Acısının üstesinden gelemeyen babasının tekrar evlenmesi farz olmuş: Üç çocuk ile dul, çaresiz! Halep Yahudilerinden bir kadınla evlenmiş. Böylece Abdullah'ın birçok kardeşi daha oldu: Sabri, Cemil, Eliyahu, Selim... Ve

O esnada dünyadan birkaç bahis:

♦ Almanya'da, Wilhelm Roentgen kendi buluşu olan X ışınlarını dünyaya duyurdu.

♦ Fransız romancı Émile Zola, günlük bir gazetede yayınladığı "Suçluyorum" başlıklı açık mektubuyla, Dreyfus'e yapılan haksızlığın (hukuk ve ayrımcılık skandalı olarak da nitelendirdi) karşısına dikilen Fransız aydınlarının sözcüsü oldu. Bu olay çağdaş Fransa'nın tarihinde önemli bir dönüm noktası oldu.

♦ Dreyfus Olayından etkilenen Macar Yahudisi gazeteci Theodor Herzl, Basel'de I. Siyonist Kongre'yi topladı: 50 yıl sonra Filistin'de bir İsrail Devleti'nin kuruluşuna karar verildi.

♦ Josef Breuer ile Sigmund Freud'un üzerinde çalıştıkları "Hysteria" (Histeri) çalışmaları Analitik Çağ'ın açılışını simgeledi.

♦ Rusya'da erkekler için ortalama hayat süresi 31,4 iken, kadınlar için aynı ortalama 33,3.^[1]

tek bir kız kardeş daha: Hanna.
Dedem Abdullah, Juliette ve Mordechai Bistri'nin ikinci oğlu... Doğum günü: 1 Haziran 1897.
Çalışkan. Pırıl pırıl bir zekâ... Hırslı. Bilim alanlarına ilgi duyan bir genç oluyor. Hayâli tıp okumak.
Abdullah üvey anneden de çok haz etmeyince çok genç yaşta, leyli (yatılı) olarak okumak üzere Bağdat'a gitti. Çocukluk ile gençlik yıllarının en güzel anılarını Bağdat'ta yaşadı, Abdullah. Konuşurken Halep'ten değil de, hep Bağdat'tan söz ederdi. Bizler de onu

daima "Bağdatlı" bildik!
Dedemin büyüdüğünü anlattığı Bağdat'ta... Yaşamın merkezi Tigris, yani Dicle...
"En önemli, en görkemli, en muhteşem olan Bağdat'ı ikiye bölen Dicle Nehri'ydі! İki kıyısı da kalabalıktı. Pek çok yerde nehrin genişliği yarım kilometreden bir kilometreye çıkar."
"Dicle çok çeşitli etkinliklerin yapıldığı bir arenaydı. Örneğin, küçük ve orta büyüklükteki sandallar 'balam' diye adlandırılır ve on kişiye kadar yolcu taşıyabilir."
Dedemin gençliğinde...

"Dicle'nin suları temiz ve yüzmeye elverişliydi. Bağdat sakinlerinin çoğu (daha doğrusu erkek sakinlerin çoğu) çocuklar gibi, nasıl yüzüleceğini, hatta yüzerek karşı kıyıya nasıl geçileceğini öğrenmişlerdi." Şarkılar, neşeli bağrısmalar eşliğinde.
"Su seviyesi kış mevsiminde yükselirdi (...) Bağdat'ı sular altında bırakmakla tehdit ederdi. (...) Yazları aksine nehrin seviyesi düşüktü. Birdenbire nehirde toprak parçaları – şehir sakinlerinin 'al-jazra' (küçük ada) diye adlandırdığı irili ufaklı 'adalar' – keşfederdiniz. Nehrin ortasındaki bu kuru, temiz yerler Bağdat sakinlerine sıcak yaz akşamlarını geçirebilecekleri keyifli serin yerler sağlardı."^[4]

Aslında tıp okumak istedi, Abdullah. Ama kalabalıklaşan aile, çoğalan çocuklar... Abdullah için fon ayırmak imkânsız oldu, haliyle. Bunun üzerine genç adam Osmanlı Ordusuna katılarak orada ailesinin karşılayabileceğinden daha kaliteli bir öğrenim görmeyi kararlaştırdı. Ordu kadrosu çerçevesinde de tıp eğitimine ulaşmayı hedefleyerek... Bağdat'ta Osmanlı Ordusu'na subay yetiştiren okula^[5] kaydını da böylece gerçekleştirmiş oldu.

Sultan II. Abdülhamit döneminde (1876 – 1909) Almanya'dan harp okulunun düzenlenmesi için uzmanlar gelmişti. Goltz Paşa'nın liderliğinde askerî eğitim kurumları yeni bir şekil almış, İstanbul'da bulunan okulun subay ihtiyacını karşılayamadığı düşünüldükten Edirne, Manastır, Erzincan, Şam ve Bağdat'ta da birer okul açılmıştı.^[6] Subay adayı olarak 13 yaşına kadar Bağdat'ta okuduktan sonra Abdullah Abigadol İstanbul'a yollandı. Teyzem Selma babasının o günlere ait bir anlatısını şöyle hatırlıyor: "Önce Bağdat'tan deve kervanı ile İskenderun'a gelmişler. Abdullah ve ar-

İnternete giriyorum. Dedemin adını "google"luyorum... Yukarıdaki fotoğrafın eşliğindeki resimaltı şöyle: "Kuleli mezunu Mülâzım-ı Sani Abdullah Abut Abigadol, birliğinin başında cepheye giderken (üstte, solda)"...

Eylül 1916, İstanbul'dan ayrılış öncesi. Anlı-şanlı, gururlu bir Zabit, Abdullah... (altta)

kadaşları ilk kez denizi orada görmüş... Hatta şaşkınlıktan toprağı öpenler bile olmuş. Yandan çarklı vapurlarla İstanbul'a gelmişler."

İstanbul'da ise, harp okuluna öğrenci yetiştirmek amacıyla her biri ordu merkezlerinde olmak üzere çeşitli askerî liseler açılmıştı. Abdullah, Kuleli Askerî İdadî'sine (Lisesi'ne) "Bağdatlı gelecek vaad eden parlak bir öğrenci" olarak girişini yaptı...

Kuleli Askerî Lisesi'ne zabıt (subay) adayı olarak giren dedem Abdullah, okulunu bir "Osmanlı Subayı" olarak tamamladı. Ne var ki, hedeflediği "tıp fakültesi" iken, yaşadığı coğrafyanın tarihsel gelişiminde kendini

O esnada dünyadan birkaç bahis:

♦ Ocak: Gayr-ı Müslimlere "bedel" yerine askerlik hizmeti konuldu.

♦ Nisan: Arnavut halkı yönetiminde bulunan Osmanlıların tarh ettiği yeni vergilere karşı ayaklandığında Osmanlı Ordusu isyanları bastırdı; ülke silâhsızlandırıldı. Bazı Arnavut gazetelerinin yayın hayatlarına son verildi. Bazı okulları kapatıldı.

♦ Ekim: Filistin'de, 10'u erkek, 2'si kadın, oniki genç Yahudi, Taberiye Gölü'nün güneyinde, Umm Juni adlı bir Arap köyünün yanı başında, ilk kibbutzu kurdu.

♦ Kasım: Rus Çarı II. Nikola Yahudilerin ikâmet edebilecekleri alanların genişletilmesine onay verdi. ^[1]

I. Dünya Harbi'ne katılırken buldu. Romanya'da Galiçya Cephesi'nde. "Mütercim Zabıt" (Tercüman Subay) olarak...

Osmanlı Yahudileri I. Dünya Harbi'ni, ülkelerinin ve "geleceklerinin mahvolması" şeklinde algılamışlardı. Yüzyıllardır askerlik bile yapmamış olan Osmanlı Yahudileri, kendilerini 400 yıldan beri kucaklayan devletin bu savaştan hasarsız kurtulabilmesi için cepheye de gitmişler, cephe gerisinde de hizmet etmişlerdi. ^[7]

Harp Okulu'ndan mezun olunca mülâzım-ı evvel (teğmen), Harp Akademisi'nde birinci sınıfa geçince mülâzım-ı sâni, Harp Akademisi'ni bitirince erkân-ı harp (kurmay)

yüzbaşı rütbeleri alınıyordu. Harp Akademisi'ne sadece Harp Okulu'nu iyi dereceyle bitirenler alınırdı. Dedem Galiçya Cephesi'nde^[8] Osmanlı Ordusu'nun 15. Kolordusu'nda^[9] Zabıt idi. Neferlerinin başına geçip I. Dünya Harbi'ne katıldığında 20 yaşlarında, yağız – yakışıklı, dimdik bir subay idi; doktor olmayı onca istemesine karşın! Teğmen Abdullah birliğiyle, Temmuz 1916'dan itibaren yaklaşık 30.000 asker, her tabur bir tren katarına denk gelecek şekilde, trenle yola çıkarıldı. Eylül 1916'da intikâl tamamlanmıştı. Kolordunun Komutanı, daha sonraları, Kurtuluş Savaşı'nda da önemli görevler üstlenen Yakup Şevki Subaşı'ydı. Kasım 1916'da görevi Cevat Paşa'ya devredecekti. 1916-1917'de Berezahany kasabası çevresinde, Osmanlı Ordusu'nda, Rusya'ya karşı Avusturya-Macaristan saflarında savaşmıştı, Galiçya'da. "Sahi Galiçya neresiydi?" (...) "Galiçya, müttefikimiz Avusturya-Macaristan'ın Rusya ile olan sınırındadır." (...) "'Galiçya' kelimesi kulaklarımızda uğuldayıp duruyordu. Bizler kendi topraklarımızdaki cephelere gitmeyi beklerken, müttefikimizin çok uzaklardaki yurduna gidecektik. Bu nasıl işti? Nasıl tezattı Yarabbim?" (...) "Düşünmeye çalışıyorduk. Neden Galiçya? Neden bizim topraklarımız değil? Bir başka diyâra, hiç tanımadığımız, bilmedi-

1916'nın sonları... Berezahany kasabası çevresinde, Oltaniçe'de. Osmanlı Ordusu'nda, Rusya'ya karşı Avusturya-Macaristan saflarında savaşmıştı, Galiçya'da. Çadırının yanı başında bir subay, Abdullah Dedem düşünürken...

ğimiz, vatanımızla bağlantısı olmayan bir yere gidiyorduk. Orada vuruşacaktık. Yâd ellerde ölecek ve yaralanacaktık."^[10]

Hem genç, hem çok yakışıklı...

Savaş esnasında yaşanan aşk.

Bulunduğu Berezahany'nin çevre köylerinin birinde – Oltaniçe'den Rumen bir genç kız imiş, Abdullah'ın gönlüne düşen. Hızla geçen zaman! Yoğun geçen bir yaşamışlık aylara sığmakla kalamadı.

Aynen, bildiğimiz, filimlerdeki kısasüren-aşklar gibi... Bir hamilelik! Ve bir bebek...

Bunlardan haberdar mıydı, değil miydi? Bilemiyorum... Ama Oltaniçe'den ayrılışına denk gelen o günlerin kaydını dedemin daktiloda yazdığı kendi "Hâl Tercümesi"nden (özgeçmiş) nakle diyorum:

"28 Kanunievvel 1332'de [Ocak 1917] (Bulgaristan) Şumni'de yeni teşekkül eden [kurulan] 15. Depo Alayının müstakil 3. Taburunda, Tabur Yaveri, Alman Merkez Kumandanlığı İrtibat Zabıtlığı ve taburun muhtelif hidematında [hizmetlerinde] bulundum."

Ama bölgeden çekilirken Osmanlı,

1918... İstanbul. Nişanlılık günleri. O günlerin Sefarad geleneğinde kızlar, nişanlılarıyla öyle kolay kolay yalnız gezemezdi. Abdullah, nişanlısı Suzan ve kayınvaldesi Rivka ile beraber, bir gezintide. (üstte)

1919... İstanbul. Yeni evli çift – Suzan ve Abdullah... Balayı günlerinde. (altta)

memlekete-İstanbul'a avdet (dönüş) Mart 1918'de idi. Ve Abdullah İstanbul Merkez Muhafız Taburu 4. Bölüğü'nde göreve başladı – Mülâzım-ı Sani Olarak (Teğmen).

Yıllar sonralarında, sanırım 1979 idi... Dedem 80'ini aşkın...

Karlı bir kış günü, İstinye tepelerinde, bir buçuk yaşındaki oğlum Eytan'ı bir kızağa oturtmuş, aynı caddenin öbür ucundaki dedem lere gitmiştik.

"Haydi, gel birlikte birer viski içelim", demişti. Baş başa oturmadan önce kütüphanesinden Rumence-Fransızca bir sözlük çıkarmıştı. Şaşırmıştım. "Ne alâka" şeklinde düşünmüştüm...

Ve anlatmıştı. Galicya'yı. Muharebeyi ve aynı esnada Rumen bir genç kadından bir oğlu olduğunu... Ama savaşın onları ayırdığını... Çok sonraları öğrenmiş (muhtemel ki bu sözlük ile birlikte) doğan çocuğun adının "Maxim" olduğunu... Onu hiç görmemiş, hiç tanımamış, sadece bilmiş! Geriye dön(e)meyişinin hüznü, belki de azabıyla...

Başbaşa sohbetlerimizden birinde de Enver Paşa'ya olan hayranlığını da anlatmıştı, dedem: Osmanlının Balkan Harbi'ndeki (1912-1913) şok edici hezimetini, orduların nasıl silâh bırakıp geri çekildiğini, rezil olduğunu...

Âdeta kahramanı idi... Ordunun reformunda aslan payının Enver Paşa'ya ait olduğunu anlatmıştı dedem, başka bir kış gününün soğuk günbatımında...

"1 Ocak 1914'te, rütbeleri yıldırım hızıyla aşarak Mirliva (Tuğgeneral) ve Harbiye Nâzırı olan Enver Paşa'nın orduya getirdiği yeni ruhu ve disiplini İsmet İnönü şöyle anlatır:

Enver Paşa Balkan Harbi'ni yapan orduyu tümüyle değiştirmiş ve yeni bir ordu kurmuştur. Muharebede bulunan kumandanların hemen hepsini emekliye ayırmış ve orduda yeni albaylardan kolordu kumandanı, yarbaylar tümen kumandanı ve yeni generallerden ordu kumandanı tayin edilmişti... Yeni ordunun kurulmasında ve bu ordunun ümitsizlikten kurtulup yeni bir çalışma şevkine sahip olmasında Enver Paşa'nın kuvvetli disiplini âmil [etken] olmuştur. Ordu böyle kuruldu ve ordunun yetiştirdiği kadro, bu ordunun yetiştirdiği kumandanlar Milli Mücadele'nin belkemiği olan insanlardır..."^[11]

Dedem Abdullah, Enver Paşa'nın inanlarından, hayranlarındandı...

Bir Türk milliyetçisi!

Dedem her zaman ilgiliydi yaşam ile –

çevresinde ve dünyada olup bitenden her zaman haberdardı. Yelpazesi çok genişti. Her konuda bilgili ve fikir sahibi idi. Sertti! Bir komutan edasında ve mağrur... Onunla tartışmak akıllıca bir iş değildi.

Savaş ertesi Abdullah, İstanbul'a döndüğünde önce askerlikle vedalaştı! Sonra da doktor olma hayâleriyle...

Onun yerine kolonya ve sabun üretimine başladı. İşine dört elle sarıldı. Temin edebildiği bütün kitapları inceleyerek okur, sabahına da deneyler yaparak ürünlerini geliştirmeye çalışırdı. Sonraları, Bahçekapı'da küçük bir

Dünyadan birkaç bahis ile 1918 – 1919

♦ I. Dünya Savaşı Sonu: Müttefik Orduları, kazanılan zafer ile sevinç çığlıkları içinde. Zaferi sağlayan "Tanrı"ya şükrediliyor. Almanya ve Avusturya-Macaristan'da ise en azından savaşın sonuna ulaştıkları için Tanrı'ya şükredilebilir.

♦ Almanya'da Adolf Hitler'in "Erken Çağları": Hitler gençliğinin Münih'teki İşçi Partisine katılımı.

♦ Mustafa Kemal Paşa'nın İstanbul Hükümeti tarafından Anadolu'ya gönderilmesi (19 Mayıs).

♦ Ortadoğu'da Müttefik Güçler'in zaferi: Suriye, Lübnan ve Irak, Britanya ile Fransa'nın. Arap direnişi ve Hâşimî Krallar...

♦ Rusya'da içsavaş, Lenin ve Stalin'in tirmanışı: İçsavaşta Bolşeviklerin zaferi. Lenin sol-kanat komünizme karşı.^[1]

imalâthane açtı. İşleri de çok iyi gitmeğe başlamıştı. Görüştüğü bir aile – Romano'lar, ona Suzan Mitrani'yi tanıttırdı, Rivka ve Salomon Mitrani'nin kızı. Zaten İstanbul dönüşünde, Romanya'daki aşk öyküsü ailenin kulağına çalındığında Abdullah'ı baş-göz etmek zarurî bir durumdu. Suzan Mitrani, Sefarad, Edirneli, cüsseli ve güzel bir kadın. Dönemi için oldukça eğitilmiş – bir ofiste çalışıyordu. Oysa Suzan'ın annesi okur-yazar bile değilmiş. Ama sevgi dolu bir kadınmış. Abdullah ile Suzan 1919'da evlendi. Bir yıl sonra oğulları Murat (Mordechai) doğdu – neşeli ve tombul! Murat! Da-

yım! Iraklı eczacı büyükbabasını hayatı boyunca hiç görmediyse de onun adını gururla taşıdı. O, kimyager oldu! Uç yıl sonra da bir kız çocuk: Abdullah ona, genç yaşta yitirdiği Fransız annesinin adını verdi: Jüliyet! Annem Jüliyet, İstanbul'un düşman işgalinden 6 Ekim 1923'teki kurtuluşunun hemen ardından doğdu. Müjdecisi oldu Türkiye'nin Cumhuriyeti'nin – 29 Ekim 1923'ten tam iki hafta önce doğarken! Minik ailenin mutluluğu fazla uzun sürmedi. Henüz doyamamışlardı kokusuna: Murat 6, Jüliyet ise, neredeyse bir bebek – 3 yaşlarındaydı... 1926 yılının Purim'i'nin arifesinde annelerini yitirdiler. Annem Jüliyet, nedense, sadece genç yaşta yaşama veda eden annesinin naaşının üzerine konan (!) Purim şekerlerini anımsar, kaybının sorgulamasını halen sürdürürcesine. Bir kürtaj esnasında öldüğü anlatılıyor. Ve annem bugüne dek Purim şekerlerinden hiç hazzetmiyor! Dedem dul kaldığında 30 yaşlarındaydı. Büyük bir cesaret ile hayatına ve çocuklarına sarıldı, Abdullah. Dayım ile annem, her ikisi, o dönemlerde babalarının onlara yaşattığı ilgi ve şefkatın sınırsız anısını her zaman hatırladı. Çocuklar-ev-ekmek parası ile geliştirmekte olduğu sabun-kolonya imalatı... Genç bir adam için zorlu uğraşlar... Abdullah Halep'teki babasına yazar ve yardım ister. Babası da ona, tam da evlenme çağında olan kızkardeşi Sesil'i yollamakta gecikmez. Abisi tekrar evleninceye dek... Dedem, Aşkenaz, çok iyi eğitilmiş (High School'da okumuş) ve güzel bir genç kız ile (hattâ kendi dönemi için hayret verici de olsa, tek başına Avrupa'ya bile seyahat etmiş) – Beyaz Rusya'dan Osmanlı'ya göç etmiş bir ailenin – Rabinoviç'lerin onüçüncü çocuğu Raşel ile evlenir. Âdeta bir Aşkenaz-Sefarad ittifakı... (Yoksa Aşkenaz-Arap mı desem... Bilemedim!) Ânında, karısı ve kızkardeşi arasında başlayan ihtilâf yüzünden ailede çetin günler yaşanır. Abdullah selâmeti, kızkardeşine kendi ürünlerinin satıldığı bir ıtriyaat dükkânı açmakta bulur. Sesil özgürlüğüne düşkün, başına buyruk. Karar verip, kimsenin tavsiyesine kulak

bile asmadan, İstiklâl Savaşı içinde bulunan, daha sonraları kurulacak İsrail'e, "Filistin Toprakları"na gider. Aile efsanelerine göre, yayan... Hattâ Lübnan Dağlarını "tırnaklarıyla tırmanarak"... Ve hattâ savaşta bilfiil çarpışarak! İsrail Devleti kurulduğunda bir ev sahibi olup "özgür" yaşamını sürdürür. Hatta "kocam" diye tanıttığı adamla yıllar boyu "nikâhsız" yaşayarak! Kardeşlerden söz açılmışken... Abdullah'ın abisi Jak, Bistri kardeşlerin en büyüğü idi. Bir aile geleneği olarak (belki de Bağdat âdeti...), ailenin en büyük erkeği sinagogda "Av-Hagadol" – "Avigadol" veya "Abigadol" olarak çağrılırdı. Ailenin en büyüğü olarak Jak'ın sinagogdaki adı veya lâkabı – Abigadol idi. Evlenip çok çocuk sahibi olduktan sonra hayli genç yaşta hayata veda etti. Bunun üzerine Abdullah ailenin en büyük erkeği olarak "Abigadol" lâkabını aldı. Atatürk Devrimleri'nden biri olarak 2 Ocak 1935'te yürürlüğe giren Soyadı Kanunu ile Abdullah, Bistri yerine "Abigadol" soyadını yasal olarak da seçmiş oldu. Kelimenin kulağa 'Türkçe'yi çokça andırır olması onun için önemliydi. Abdullah'ın babasının ikinci evliliğinden olan kardeşi Sabri – bir lisede matematik öğretmeni; Cemil, okuma-yazması olmayan bir kunduracı; söylencelere göre Abdullah'ın tıpatıp denecek kadar benzeri olan Eliahu, düşünce tarzı ve kültürüyle abisine en yakın olanı idi... Selim çok genç yaşta öldü. Ailede Hanna'yı pek anımsayan da yok! Aşkenaz olan Raşel Rabinoviç, Abigadol Ailesi'ne anne-babasıyla, "Gros Mama" ve "Gros Papa" (büyükanne – büyükbaba) ile birlikte katıldı. Daha doğrusu dedem, Rabinoviç'lere içgüveysi oldu. Onların Arifi Paşa sokaktaki evlerine çocuklarıyla yerleşti. Abdullah ile Raşel'in 3 kızları oldu. Annemi de bağrına basmış ve çok sevmişti Raşel Abigadol – Biz torunları için: "Omama". Annemin kızkardeşleri: Genç yaşta hayata veda eden gazeteci Meryem Mimi; lise eğitiminden sonra ABD'de mimarlık okuyan ve yaşamını Boston'da sürdüren Selma ile yaşı yaşama en yakın olan (annemden 19 yaş küçük) teyzem Belkis Rina... Ne de olsa "Doğulu" bir erkek olarak dedem için her hamilelik

13 Ekim 1923, Suzan'ın ikinci çocuğu, annem Jüliyet doğdu. Suzan'ın lohusa yatağındaki dantel örtüyü – çeyizine ait bu sanat eserini annem bana hediye etti. Yüzyıllık bir el emeği, göz nuru... (üstte)

1925 Sonbaharı, İstanbul. Suzan – Abdullah Abigadol'un son fotoğrafı, elimize ulaşan yegâne aile fotoğrafı. Annem Jüliyet ve dayım Murat ile... (ortada)

1926 yılının baharı, Purim sonrası. Aile büyük bir kayıp yaşadı – hüzün çöktü her birine. Abdullah, artık kaderi ve iki çocuğuyla baş başa! (altta)

OSMANLI'DA BAĞDAT YAHUDİLERİ

Bağdat... “Eski bir masal şehrinin sihri...”

“Bağdat’ın insanları sersemleten dolambaçlı sokaklarında kaybolabilir ve geçmiş asırları anımsatan toprak, küf kokulu havasını içinize çekebilirsiniz. Bağdat’ın kuzeydoğusundaki Eski Kent diye bilinen köşe bütün çatışmalara meydan okumuş ve savaşların içinden bozulmadan çıkıp mazinin mitosuna ait harikaları saklamayı başarmış.”^[12]

Yahudilerin Irak topraklarındaki varlığı MÖ 586’daki Babil Sürgünü ile belgelenmiş.

Irak Yahudileri dünyanın en eski topluluklarından olup en önemli tarihî Yahudi cemaatlerinden biri.

Bazı el değiştirmelerden sonra Mezopotamya ve Irak en sonunda Osmanlının eline geçti; Sultan II. Süleyman, 1534’te Tebriz ve Bağdat’ı Perslilerden alınca Yahudi yaşamında gelişmeler başladı. Persliler 1623’te bölgeyi tekrar fethedince Yahudiler için durum çok daha kötüleşti, öyle ki Türkler Irak’ı 1638’de geri aldığı anda ordularında Yahudiler vardı. Bazı kaynaklara göre Yahudiler ordudaki askerlerin %10’unu oluşturuyordu. Osmanlı’nın Irak’ı tekrar fethetmesi Yahudi toplumu tarafından bir bayram olarak kabul edildi: “Yom Nes” (Mucize Günü)!

Osmanlı İmparatorluğu döneminde Irak Yahudileri daha başarılı oldular. 19. yüzyılın ikinci yarısında cemaat, okullar kurmaya da başladı.^[13]

“Bazıları nargile, bazıları kahve içerdi, bazıları Arap giysileri, bazıları Batılı kıyafetler, bazıları da çorapsız ayakkabı giyerdi.”

“Arapça konuşulan ülkelerde yaşayan tüm Yahudiler gibi, İbranice harflerle yazılan Arapça kelimelerden oluşan Yahudi Arapçası yazıp okurlardı.”

“İnsanlardan çoğu sadece kaşıkla yemek yiyorlardı.”

“Beşyüzyılın ardından Osmanlılar tamamen düzensiz ve son derece yozlaşmış bir hale gelmişlerdi. Devletle baş etmenin tek yolu rüşvet vermektir ve bununla ilgili herhangi bir utanç duygusu yoktu. (...) Valiler ile iyi geçinmek gerekiyordu, çünkü onlar kanunları esneterek ya da görmezden gelerek işleri

1912 Halep... Abdullah geride bıraktığı ailesi ile fotoğraflar sayesinde haberdar idi. Kardeşleri...

hızlandırabiliyorlardı.”^[14]

Daha sonraları Bağdat’a yerleşen Bistri’lerin geride kalanları Şavuot Kutlaması’nda, 1 Haziran 1941 tarihlerinde Bağdat’ta başlayan, Arapça adıyla “Farhud” olan soykırım ertesinde başta Amerika’ya, daha sonralarında da kuruluşunu takiben İsrail’e göç etti. Yahudiler Irak’ta üç bin yıl Müslümanlar ile birlikte, barış içinde yaşamışlardı. Babil Talmudu Yahudi yasalarının en güvenilir rehberi! 1917’de İngilizler Bağdat’a girdiğinde, 200,000 kişilik kent nüfusunun seksen bini Yahudi idi.^[15]

“Farhud’dan 10 yıl sonra Ezra ve Nehemiah Operasyonları sırasında binlerce Iraklı Yahudi İsrail’e göç etti, arkalarında sadece büyük bir servet değil ayrıca anılar ve ebeveynlerin ve atalarının mezarlarını bıraktılar.”^[16]

İkibin yıllık bir kimliği geride bırakırken...

1930'lardaki dünyadan birkaç bahis:

- ♦ 20 Mart - Türkiye'de kadınlara 'belediye seçimlerinde' oy verme hakkı tanınır.
- ♦ 30 Nisan - Ulusal güvenlik arayışı içinde olan Sovyetler Birliği Britanya ile Fransa'ya askeri ittifak için çağrıda bulunurlar.
- ♦ 17 Mayıs - Mussolini faşist kara-gömlükçülerine hitap ederken şöyle söyler: "Kelimeler güzeldir, lakin tüfekler, makineler, gemiler ile uçaklar daha da güzeldir!" (Human Smoke - İnsan Dumanı sayfa 19)
- ♦ 2 Aralık - ABD Başkanı Herbert Hoover Kongre'ye giderek işsizliğin üstesinden gelebilmek ve ABD ekonomisini tetiklemek için 150 milyon \$'lık kamu hizmet programı yapılmasını talep eder.^[1]

bir "erkek" umudunu taşıırken... Hayli kalabalık bir aile idiler. Teyzelerimin üçü de Arnavutköy Kız Koleji'nde okudular. (Bugünkü Robert Lisesi) Dedem de torun sahibi olunca, anneannem "Omama" sayesinde, Bağdatlı bir "Opapa"ımız oldu! (Yidiş konuşan Aşkenaz Yahudilerinin 'büyükbaba' deyimi.) Opapa bütün semavî dinlerin tüm öğretilerini okumuştur. Daha sonra da Budizm'i de incelemişti. Başucu kitaplarımdan biri olan "Buda'nın Öğretileri"ni onunla yaptığım derin bir sohbetten sonra edinmiştim. Softalık-yobazlık onun karşı olduğu kavramlar idi. O her yerde ibadet edebilirdi... Hayatının bir döneminde komşularıyla "Cuma"ya, camiye bile gitmişliği vardı. Onun için Tanrı / Allah her yerdedi, dar mekânlara sığdırılmamalıydı... I. Dünya Harbî'nin hemen ardından yaşanan Kurtuluş Savaşı. Zorlu vakitler. Bir padişahlıktan cumhuriyete geçişin sancıları, demokrasiye doğru zorlu bir emekleme süreci. Türkleştirme çabaları. Tek dil – tek millet – tek bayrak. 1928 – 1930. "Vatandaş Türkçe konuş" kampanyası. 1934'teki Trakya Olayları veya "Furtuna": Trakya'daki 15,000 Yahudi'nin göçe zorlanması. 1939 – 1945. Çok büyük savaş daha: İkincisi... II. Dünya Savaşı. Genç Tür-

Fotoğrafın üzerindeki ithafta dedem şöyle yazıyor: "Je suis bien heureux d'être à tes cotées au plus joli moment de ta vie. Toujours ton Papa." (Hayatının en güzel gününde yanında olmaktan çok mutluyum. Her zaman, Baban)

1927 İstanbul.

Abdullah, Beyaz Rusya'dan Osmanlı'ya göç etmiş bir ailenin, on üçüncü çocuğu Raşel Rabinoviç ile ikinci izdivaçını yaptı. Raşel çok iyi eğitilmiş -High School'da okumuş - güzel bir genç kızdı. Hattâ kendi dönemi için hayret verici de olsa, tek başına Avrupa'da bile seyahat etmişti.

29 Ekim 1948, Zülfaris Sinagogu, İstanbul. Cumhuriyetin 25. Yıldönümü: Abdullah'ın dört kızından en büyüğü, annem 25 yaşında, babasının kolunda, Zülfaris Sinagogu'nun basamaklarında. (üstte)

1960'lı yılların sonları... İstanbul Abdullah, Akşam Gazetesi yazarı kızı Meryem (Mimi) ve ABD'de mimar olan kızı Selma ile Suadiye'deki villasında (ortada)

Abdullah Abigadol üç kızını da aynı okuldan mezun ettikten sonra, 1971'de Arnavutköy Kız Koleji'nden mezuniyetimde (en sağdaki dedem) annem, kızkardeşim, babam ve nişanlımla... (altta)

kiye henüz kendini toparlayamışken – sanayileşmemişken, dışa bağımlılığı sürdürürken... Yokluklar, karneler. 1942'de Varlık Vergisi! Rengârenk bir coğrafyanın grileşmeğe yüz tutması. 6-7 Eylül 1955 Olayları... 'Mozağin çatlaması olarak' addedilen... 16 Eylül 1964'te 13,000 İstanbullu Rum'un - 20\$ para ve 20 kg eşya ile sınır dışı edilmelerine yol açan kararname gibi bir dizi üzücü olay... Ayakları yere sınıksı bastı, her sancılı dönemde, Abigadollar. İdare ederek, birbirlerine sarılarak, kenetlenerek!

1970'li yıllar... İstanbul
Emeklilik yıllarında. Opapa ve Omama.

Ekim 2014, geçtiğimiz ay. Abdullah Abigadol'un üç kızı:
(Soldan) Teyzem Belkis, Annem Jüliyet, Teyzem Selma.

Öncelikleri iyi beslenebilmek ve iyi eğitim... Evet, eğitimden asla taviz vermeden!

Dedem - Opapa çalışkandı. Yoğun çalıştıysa da pek "iyi bir tüccar" sayılmazdı. Ama ne olursa olsun doğanın içinde, gönlünde yatan villayı inşa ettirdi. Suadiye'de... Aslında neredeyse kendi elleriyle inşa etti: Gelen mimarı-işçiyi-ustayı beğenmez-kovar, elinden geldiğince kendince baş etmeğe çabalar. Yaşlılık günlerinde kendilerine yetecek gelire sahip oldu. Emekliliğinde, gençliğinden beri hobisi olan fotoğrafçılığa daha çok sarıldı. Villasında bir "karanlık odası" bile vardı... Omama ile defalarca Amerika'ya - kızları Selma'yı görmeğe, İsrail'e oğlu Murat'ı ve ailesini, kardeş ve akrabalarını ziyaret etmek üzere seyahatler yaptı.

Dedem - Opapa bahçesine de âşıktı ve hani neredeyse tüm zamanını orada geçirebilirdi. Sanırım 80 yaşlarındaydı... Dut ağacına tırmandığında! Bunu anımsarım, çünkü o kez düşmüş ve kolunu da kırmıştı... Mezarının yanı başında, bahçesindeki melisa ağacı dedemin doğa aşkını simgelemeyi hep sürdürüyor.

Mezartaşının üzerinde şöyle yazılı:

ABUD ABDULLAH ABİGADOL
1897 - 1981 Sabuncu

...Ve her yıl, bir diğerini kovalarken, seneler senelerle bir arada koşuşturup dururken... Bağdat'tan İstanbul'a gelen dedem "Opapa" Abdullah Abigadol'un soyu çoğalarak sürüyor. Bugün: İstanbul - İsrail - İngiltere - Amerika ekseninde... İşte ilânı:

YAŞAM SÜRÜYOR...

Artık aramızda olmayan oğlu Murat'tan iki torunu var: Alex ile Albert. Onların çocukları: Michael, Ram, Ben, Dan, Eyal, Yael. Bir nesil sonrası, Carmel... Kızı Jüliyet'en üç torun: Simantov, Suzan Nana ve İra. Onların çocukları: Eyal, Eytan, Yosi, Nedi, Cemi. Bir nesil sonrası, Jaki, Lea, Emir Kemal...

Çok genç yaşta kaybettikleri Meryem Mimi'nin kızları Mine ile Yonca'yı, Opapa ile Omama büyüttü. Onların çocukları: Mehmet Can, Emre. Boston'da yaşayan kızı Selma'nın çocuğu olmadı. En küçük kızı Belkis Rina'dan iki torunu var: İsmail ve Selim. Onların çocukları: Rachel, Leyla... Sonsöz, Danimarkalı filozof ve teolog Soren Kiekergaard'dan: "Hayat ileriye doğru yaşanır, geriye doğru anlaşılır." ■

DİPNOTLAR

[1] www.fsmitrha.com - Macrohistory and World Timeline

[2] Alliance Okulları, Yahudi topluluklarının çağdaşlaşması ve evrensel kültürü almaları amacıyla, Yahudilerin yaşadıkları ülkelerde okullar açmıştı.

[3] <http://www.vda.org.tr/Yazidizileri/osmanli-donemi-liman-kentleri-2/70/3>

[4] "Dün Bağdat"; Sasson Somekh; Otobiyoğrafı; Gri Yayınevi; 2005; S. 32-34

[5] <http://www.kkk.tsk.tr/GenelKonular/Tarihce/icerik.asp>

Tanzimat Fermanı'ndan 4 yıl sonra, 1843'de, yeni bir düzenlemeye gidilerek, 5 yıllık hizmet süresine tabi personelle oluşturulan 5 ordu kurulmuş ve 1848 yılında yapılan bir değişiklikle ordu sayısı altıya çıkarılmıştı. Bu dönemde askerî okullar da çoğaltılmış ve lise seviyesinde askerî okullar; 1845 yılında İstanbul ve Bursa'da, 1846 yılında Edirne ve Manastır'da, 1847 yılında Şam'da, 1872 yılında Erzurum'da ve 1875 yılında Bağdat'ta açılmıştı.

[6] Doç. Dr. Gıyasettin Aytas; "Osmanlı Devletinde Eğitim Sistemi" <http://w3.gazi.edu.tr/~giyaytas/osmanlidevleti.htm>

[7] <http://www.gallipoli-1915.org/yahudi.katir.birligi.htm>; "Zion Katir Bölüğü", Yetkin İŞÇEN - Mayıs 2004

[8] Galiçya Cephesi: Galiçya, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun kuzeydoğu ucunda yer alıyordu. Bu bölge bugün, bir kısmı ile Polonya'nın güneyinde, diğer kısmı ile Ukrayna'nın batısında bulunuyor. Edward J. Erickson, "Size Ölmeyi Emrediyorum!: Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusu", Kitap Yayınevi, 2003. (İngilizce Baskının önsözü Hüseyin Kıvrıkoğlu tarafından yazılmıştı)

[9] 15. Kolordu, Çanakkale'de savaşmış 19. ve 20. Tümenler'den 15. Kolordu oluşturularak, 10 Temmuz 1916'tan itibaren yaklaşık 30.000 asker her tabur bir tren katarına denk gelecek şekilde, trenle yola çıkarıldı. Türklerin Avrupa'da savaştığı üç cepheden biri Galiçya idi. Genellikle Romanya cephesi ile karıştırılır. Türklerin asıl olarak savaştığı yer, Berezahny kasabası çevresidir. <http://tr.wikipedia.org>

[10] "57. Alay Galiçya - Ölümsüz Alayın Öyküsü"; İsmail Bilgin; Timaş Yayınları; İstanbul, 2009; Sayfa 62-63.

[11] "Rumeli'ye Elveda 100. Yılında Balkan Boşgunu"; Taha Akyol; İnceleme/Araştırma; Doğan Kitap; Şubat 2013, S. 229."

[12] "Bağdatlı Bir Yahudi Ailesinin Hikâyesi"; Marine Benjamin; Profil Yayıncılık; 2008; Sayfa 12-13

[13] http://tr.wikipedia.org/wiki/Irak'taki_Yahudilerin_tarihi

[14] Bağdat'tan Yönetim Kurullarına - Zilkha Ailesi'nin Muhteşem Destanı"; Ezra K. Zilkha; Goa Yayınları; 2013; Sayfa 33-34

[15] 1 - 2 Haziran 1941'deki "Farhud" esnasında Bağdat'ın kenar mahallelerinden çeteler, lise öğrencileri sopa, balta ve bıçaklarla silahlandırılmıştı. 175 Yahudi öldürülmüş, malları yağmalanmış, evleri harabeye çevrilmişti.

"Farhud" için "Irak Yahudi Cemaati'nin sonunun başlangıcı" denildi. Yahudi olmak "vatan haini olmak ile bir sayıldı. Yahudiler her şeylerini terk ederek mecburi göçe zorlandılar. 1951 yılına kadar, Irak'ın Yahudi nüfusunun %80'ini oluşturan 110,000 Yahudi ülkeden ayrılmak zorunda kaldı. (Yakup Barokas; Şalom Gazetesi; 23.10.2012)

[16] "Dün Bağdat"; Sasson Somekh; Otobiyoğrafı; Gri Yayınevi; 2005; S. 129

GYMBOREE

ÇOCUK OYUN GRUBUNDA DÜNYA LİDERİ GYMBOREE ZERO TO THREE VAKFI İLE İŞBİRLİĞİ İÇERİSİNDE ÇALIŞIYOR...

Çocukları, her anlamda sağlıklı bir insan olmaya ve başarıya götürecek eğitimin çok daha erken yaşlarda başlaması gerektiği artık tüm dünyada bilinen bir gerçek.. Gymboree, bu süreci daha erken yaşta başlatarak, çocukların okul hayatına geçişini daha da kolaylaştırıyor. Tamamı psikologlar tarafından yazılan eğitim programını, Amerikan Zero to Three Pediatri Vakfı da destekliyor.

NASIL BİR OYUN PROGRAMI?

Gymboree'nin amacı, her çocuğun uygun yaş grubuna göre sosyal, bilimsel ve fiziksel yeteneklerini oyun yoluyla geliştirirken, bebek ve çocukların aynı zamanda ilk dış iletişimlerini ve arkadaşlık ilişkilerini kurmalarına, aynı zamanda bu süreci ebeveynleriyle de paylaşımlarına olanak sağlıyor.. Yeni bebek sahibi olan anne babaların da çocuklarıyla oyun kurarken nelere dikkat etmeleri, çocuklarını nasıl yönlendirmeleri konusunda bilgilenmelerini amaçlıyor. Bu deneyimi 7 aşamadan oluşan Oyun ve 3 aşamadan oluşan Müzik, Resim ve Fitness programlarıyla sunuyor. Bu deneyimi paylaşmak ve çocuklarınızın ilk gelişimlerine destek olmak için; Gymboree Kemberburgaz ailesi, uzman ekibiyle hazır...

İstanbul Cad. Sinasos Alışveriş Merkezi Kat. 3
Göktürk Kemberburgaz

(0212) 322 44 59 - (0212) 322 43 38

www.gymboreeturkey.com

[gymboreekemberburgaz/Facebook](https://www.facebook.com/gymboreekemberburgaz/)
[gymboreekemberburgaz/Instagram](https://www.instagram.com/gymboreekemberburgaz/)

Tarihi karakterler ondan sorulur: **Demet** **Altınyelekliolu**

Okuldayken tarih dersini sever miydiniz? Hele o kalın kalın tarih kitaplarını? Ezberlemek zorunda kaldığınız o bitip tükenmez anlaşımları, savaşları? Ama o günler geride kaldı, artık tarihi, ders olarak değil, keyif olarak inceleyebileceğiniz bir dönemindesiniz hayatın. İşin ilginç yanı nedir biliyor musunuz? Benim yavaş yavaş hoşuma bile gitmeye başladı geçmiş zamanları irdelemek... Özellikle de o satırlar Demet Altınyelekliolu'nun akıcı ve akılcı kaleminden dökülünce, derler ya: tarih tadından yenmiyor!

Sizinle bu ikinci karşılaşmamız. İlk söyleşimizi 2009'da "Moskof Cariye Hürrem"i yayınladıktan sonra gerçekleştirmiştik. Aradan geçen beş yılda neler yaptınız, kısaca öğrenebilir miyiz?

Zamanı durdurmak mümkün değil, ama doldurmak elimizde. Benim de son beş yılım oldukça üretken geçti. Roman yazdım, çeviri yaptım. Araştırmalarım için binlerce sayfa karıştırdım. 'Moskof Cariye Hürrem'den sonra "Sultanlar" serisinden 'Mihrimah', 'Nurbanu', 'Safiye', 'Hatice ve Pargalı', 'Kösem Sultan' romanlarım doğdu peşpeşe. Tarihi kurgu türünün dışına çıktığım romanlarım da oldu. Bunlardan ilki bir divanın hayatını konu alan "Alkışlarla Lamia". Diğeri ise Birinci Dünya Savaşı sonrasında Ege'nin iki kıyısında; İzmir ve Selanik'te yaşamış sıradan insanların dramlarını anlatan, masa başında alınan kararlarla doğup büyüdüğü yurtlarından sürülüşlerini konu alan mübadele romanım "Ah Bre Seveda, Ah Bre Vatan". Ardından, bu romanın devamı niteliğinde ama bağımsız değerlendirilebilecek bir roman daha yazdım. Adını şimdilik "Bir Yudum Seveda" koyduğum bu kitabı-

ma tam bir senemi verdim, ama çeşitli nedenlerle henüz yayınlanmadı. Son olarak da raflara yeni çıkan "Bozkır Çiçeği Cem Sultan" romanım hayat buldu. Bu arada 'Hürrem', 'Nurbanu' ve 'Mihrimah' yabancı dillere çevrildi. Bulgaristan ve Yunanistan'da aylarca birinci sıralarda kaldı. Şimdi 'Hürrem' Rusça'ya çevriliyor. Hürrem'le birlikte 'Kösem' de Macarca çeviri aşamasında.

Peki ya sizin Türkçe'ye yaptığınız çeviriler...

Çevirilerimin sayısını unuttum bile. Daha kolay hatırlayabilmek için sondan başlayayım isterseniz. Grace Kelly Biyografisi, filmiyle eş zamanlı çıkan çevirilerimden biridir. Ondan önce 13. yüzyıl Avrupa'sındaki diplomasiyi ve saray ilişkilerini anlatan "Dört Kız Kardeş", "Dört Kraliçe" ile İspanya birliğinin kuruluş sürecini ele alan, Engizisyon'dan, Kristof Kolomb'a, din savaşlarına kadar ülkenin kuruluş döneminin kurgulandığı "Kraliçe'nin Andı- Isabella'yı çevirdim. Tabii Philippa Gregory'ler var bir hayli. Her biri, deyim yerindeyse tuğla kalınlığında Wideacre üçlemesi: "Beatrice", "Julia" ve "Meridon". Onlardan önce de "Beyaz Kraliçe", "Kızıl Kraliçe",

“Nehirlerin Kadını-Kuzenler Savaşı” ve “Boleyn Mirası.” Diyeceğim, 15bin sayfa civarında bir emek var bu saydıklarım. Geriye bakınca, nicelik ve nitelik olarak beş yıl içinde hayli verimli işler yapmış olduğumu anlayabiliyorum. Çünkü bir romana ya da bir çeviriye oturduğunuzda zamandan kopuyorsunuz. Duygularınızı, arzularınızı disiplin altına almanız gerekiyor. Bir dostumla kahve içmeyi, sahilde yürüyüş yapmayı özlüyorum. Bu yıl, Cem Sultan’dan dolayı, Bodrum gibi bir yerde yazın geldiğini ancak Ağustos’ta anladım mesela. Özveri şart yazarlıkta. Kendinize ona göre bir hayat kuruyorsunuz. Nereye kadar gidecek bilmiyorum ama şimdilik böyle benim hayatım.

Geçtiğimiz günlerde ilk kez bir erkek kahramanı konu alan kitabınız yayınlandı: “Cem Sultan”. Kadın kahramanlardan neden vazgeçtiniz?

Bu yola Osmanlı sarayındaki kadın hayatının bugünkü toplum yapımızda kadının yerini nasıl ve ne yönde etkilediğini sorgulamak amacıyla çıktım. Çünkü bir toplumda kadını ve çocuğu gönendirmeden refaha ulaşamazsınız. Tıpkı bireyler gibi toplumlar da sağlam benlikler kazanabilmek, boynu bükük kalmamak, kimlik arayışından kurtulmak için geçmişlerine dönüp bakmalı, gerekirse geçmişleriyle kavga etmeli ve en sonunda mutlaka barışmalıdır. Benim yapmak istediğim, okura vermeyi arzuladığım tam da buydu işte. En başta kadınların böyle bir analize ihtiyaçları olduğunu biliyordum zaten. Kendimi bildim bileli kadın hakları üzerine kafa yormuş, fakat en büyük vurdumduymazlığı da yine hemcinslerinden görmüş biriyim. Bu coğrafya kadınlarının tarihe damgasını vurmuş belli bir kesitin konumuna ve duygularına ışık tutarak günümüzdeki kadının geldiği yeri gözler önüne sermeye çalıştım. Bilirsiniz, bir durum tespiti yapmak, bir yaraya parmak basmak, bir konuyu ele almak da bir çeşit eleştiridir aslında. Tarihte harem olgusunun olduğu bir gerçek, bunu yadsıyamayız ama onu içselleştirip kadının şimdiki konumuna projeksiyon yapabiliriz.

Haremle başlayalım...

İki türlü kadın var haremde. Kudretli, padişahları doğuran, onları yetiştiren ve sultan olma ayrıcalığına erişen kadınlardan bahsedelim önce. Bu kadınlar bizim tarihçilerin çoğunun söylediği gibi Osmanlı tarihindeki hataların mimarları mıydı? Erkekler bu sultan kadınların ihtirasları, rekabetleri, kıskançlıklarının etkisi olmasaydı hata yapmayacak, yenilmeyecek, çocuklarını cellâtlara teslim etmeyecek, taht kavgası yapmayacak, bana rakip olur diye kardeşlerini öldürtmeyecekler miydi? Neydi bu yarı-Tanrı gibi göstermeye bayıldığımız padişahların hayatlarını bu ölçüde etkileyen kadın kudreti? Benim romanlarımla bu soruların pek çoğuna yanıt bulundu sanırım. Erkekler kendi tarihlerini yazıyor aslında, kadınlar da bu tarihin içindeki rollerini oynamaya çalışıyor. Ben biraz da bunu kırmaya çalıştım. Haremdeki ikinci tip kadın, dünyanın dört bir tarafından toplanıp getirilen fakat padişahın iltifatına mazhar olamamış birbirinden güzel cariyeler.

‘Hürrem’, ‘Nurbanu’ ve ‘Mihrimah’ yabancı dillere çevrildi. Bulgaristan ve Yunanistan’da aylarca birinci sıralarda kaldı. Şimdi ‘Hürrem’ Rusça’ya çevriliyor. Hürrem’le birlikte ‘Kösem’ de Macarca çeviri aşamasında.

Kölelik, esaret, cinsellik, eziyet... Bunlara ne demeli?

Aşağılanma gerçek anlamda tüm bunların üstünde uygulanıyor. Bir yanda Osmanlı’nın gerilemeye başlamasının sebebi gibi gösterilmeye çalışılan sultanlar, diğer yanda cariyeler. Birincisi sadece hayata tutunmak ve ele geçirdikleri kudreti çocuklarına bırakmak isteyen şartların ve gidişatın kölesi olmuş sizin bizim gibi kadınlar. Haremın geri kalanı da bir anlamda bizzat esir muamelesi görüyor zaten. Bazı tarihçiler hareme okul diyor. Bu benzetme çok hoşumuza gidiyor bizim. Kendimizi birdenbire sütten çıkmış ak kaşık gibi hissediyoruz. Hareme okul deyince üstünde toplanan bütün kara bulutlar bir çırpıda aralanıyor sanki. Peki, yüz yıllar sonra, haremnden bu yana ne değişmiş? Esas sormamız gereken soru bu.

İşte benim misyonum okuyucuya bu soruyu hatırlatabilmek. Sosyal güvencesini sağlayamadığımız, töre cinayetleri, kıskançlık ve sapık emellerle sokakta boğazı kesilen, evde şiddet gören, küçük yaşta evlendirilen, iradesini kullanmaya izin verilmeyen bir kadın profili var karşımızda bugün hâlâ.

Kadın hakları mücadeleniz bitmedi yani?

Bu mücadele, ben ölünceye kadar sürecek. Ama benim indimde harem bitti. Öne çıkan, renkli bir öyküsü olan tüm kadınları yazdım zaten. Bunların dışında harem çoğu kez bir kısır döngü, bir tek düzelik. Tabiatında bu var. Benim de hayatta en korktuğum şey tekrara düşmektir. Bir televizyoncu için tekrar büyük bir hatadır. O yüzden artık haremın dört duvarından çıkıp biraz dünyaya açılmak istedim. Bununla da yetinmedim. Bir erkek kahraman seçtim. Yıllarca incelediğim sultanların yetiştirdiği şehzadeleri merak ettim çünkü. Tarihi, egemen olanlar yazmış bugüne kadar. İktidar olanlar. Onlar da Cem’e hain demişler. Ben bu gidişata itiraz ediyorum. Saltanat uğruna baba, evlat, kardeş katlini yasal hale getiren bir düzene başkaldırmaya niyetlenen Şehzade Cem de tarihin hain yaftasından nasibini almış, ama gerçekten öyle mi? Cem neden Fatih Sultan Mehmet gibi bir babanın koyduğu düzene, yasaya isyan etti? Neden padişah olan ağabeyi Beyazıt’a başkaldırdı? Yoksa onu bu yola hayatına giren kadınlar mı itti? Hayatındaki bazı kadınlar, biraz önce bahsettiğimiz gibi şartların ve gidişatın kölesi oldukları için mi Cem’e iktidar hırsını aşıladılar? Evet, bu sefer kahramanım bir erkek. Ama romanda Cem’in hayatına giren çok renkli, çok farklı kadın kahramanlar da okuyucularımı yine tarihin masalsı yolculuğuna çıkartmayı sürdürecekler.

Nasıl gidiyor satışları? Türkiye’de okuma ya da kitap- lara ilgiyi genel olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?

Hiçbir romanımda satışın nasıl gittiğini takip etmedim. Çok profesyonel bir ekiple çalışıyorum. İnkılâp Kitabevi ve Genel Yayın Yönetmeni Senem Davis başkanlığındaki ekip kitabın satışa hazırlanmasında gereken her şeyi yaptılar ve bu yöndeki çalışmalarına son hız devam ediyorlar. Tepkiler çok olumlu. Dağıtım rakamları çok iyi. Sonuç olarak gidişattan memnunuz. Fakat ilginç bir toplumumuz ves-selam. Her gün gündemi değişen bir coğrafyada yaşıyo-ruz. Halkımız değişen gündemin kıvamına göre belirliyor kitap okuma sezonlarını. Gündem ateşliyse şimdi kitabın zamanı değil diyebiliyor mesela.

Bir de gazeteci-yazar fenomeni var.

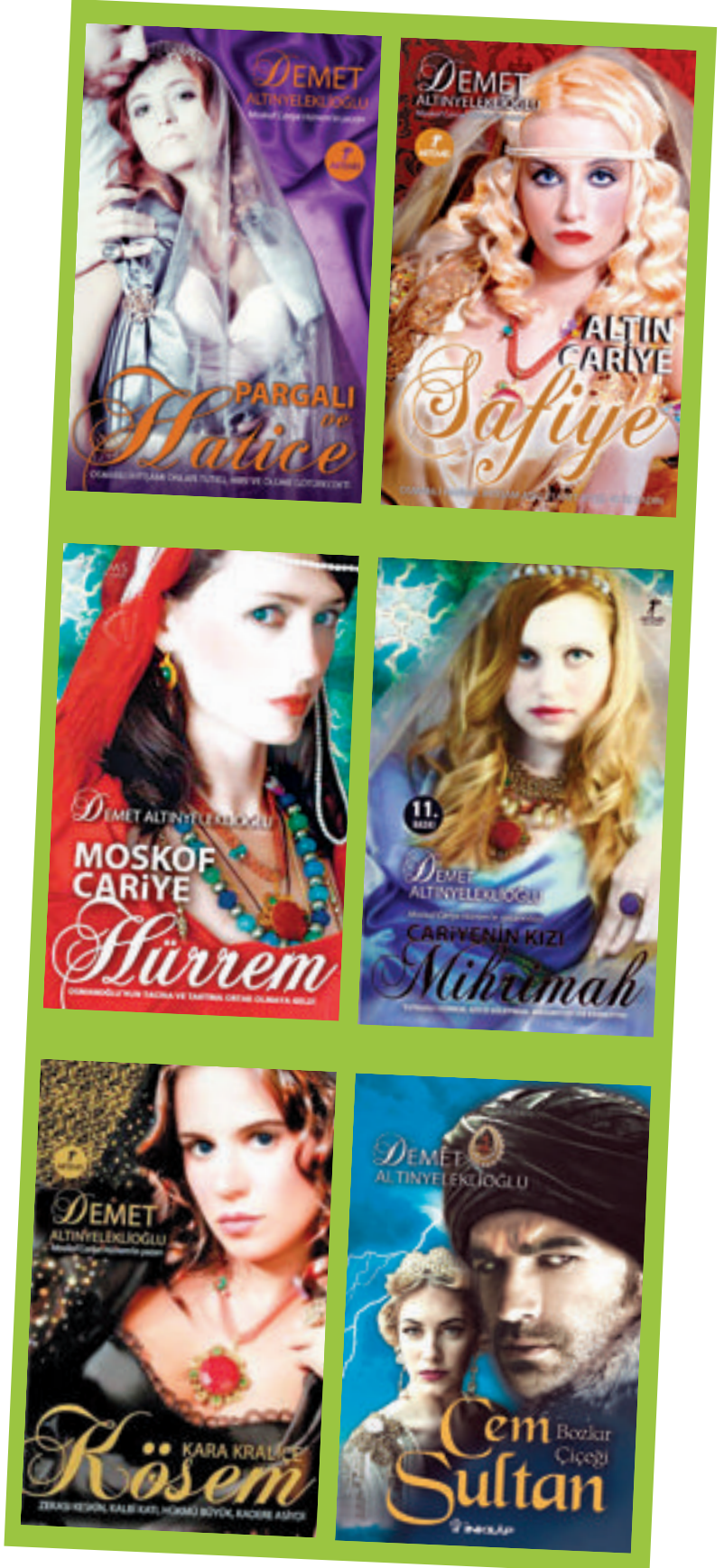
Çok tanınmış bir köşe yazarımız kitap yazmışsa o dönem kitap çıkartanlara pek bir şans kalmıyor sanki. Çünkü onun zaten kemikleşmiş bir kitlesi var. Bunu kendim için söylemiyorum. Neticede ben beş sene gibi çok kısa bir zamanda çok büyük bir okur kitlesi kazandığıma inanıyorum. Ama yeni yazarlara daha büyük şanslar tanımak gerekiyor. Onlar sıfır kitleyle giriyorlar bu piyasaya. Bana göre bu haksızlık. Gazeteci-yazarla kurgu yazarını listeler-de ayırmak gibi bir çözüm geliyor mesela aklıma. Tabii her şeyden önce tek bir acıklı gerçek var; bizim halkımız okumayı pek sevmiyor. Eskiden vapurda, otobüste, durak-ta, yolda ne kadar çok gazete, kitap, dergi okuyan insan görürdük. Şimdi yok denecek kadar azaldılar. İstatistikler ne diyor bilmiyorum. Geçmiş yıllara göre kitap basımı ve okuyucu sayısında artış olmuş olabilir. Ama nüfusumuz da artıyor. 80 milyona gidiyoruz. Kitap basımını ve satışını nüfusla oranlamak gerekiyor bence. 30 sene önce nüfusa oranları neydi, 20 sene önce nasıldı? Şimdi nasıl? 7.5 mil-yonluk Bulgaristan’da bizden çok kitap satılıyor biliyor musunuz?

Okuma oranlarının düşüklüğünde yayınevlerinin payı var diyebilir miyiz?

Elbette. Bir kitabı basmakla iş bitmiyor. Kitabı basıyor-sunuz, piyasaya salıveriyorsunuz, saldım çayıra mevlam kayıra misali. Koca koca yayınevleri bile bunu yapıyor. Hâlbuki piyasa kurtlar sofrası. Zaman değişti. PR’sız, reklamsız, medyasız, sosyal medyasız bu işler olmuyor. Bizim insanımız kitabevi kafelerinde kitapları inceleyerek almıyor kitapları maalesef. Ya yazar bir isim olacak, ya biraz önce söylediğim gibi yıllardır kitleleri arkasından sürüklemiş bir gazeteci yazar olacak, ya belli bir kitlenin söylemince yazacaksınız ya da zülfiyara dokunacaksınız. Bunlar dışındaki kitapları tanıtmak gerekiyor. Tanıtıma önem vereceksiniz. Tabir yerindeyse kitabı okurun gözüne sokacaksınız. İnkılâp Kitabevi bu konuda, gördüğüm en enerjik, en profesyonel çalışmayı ortaya koydu.

Tarzınızı tarihi-fantastik-kurgu olarak nitelendirmiştiniz. Aynen devam mı?

Tarihi fantastik kurgu, benim tarzım oldu evet. Ama her başarılı tarihi fantastik kurgu yazarının, tamamen kur-maca kitapları da vardır. Olmalıdır da. Benim bir önceki çalışmam “Ah Bre Sevda, Ah Bre Vatan” tamamen özgün kurmacaydı mesela. Fakat fantastik-kurgu yazmayı seviyorum. Konusunu tarihten, tarihi kişilerden alan bir

Ankara'da doğdu. TED Ankara Koleji ve Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın Yüksek Okulu'ndan mezun oldu. Hacettepe Üniversitesi'nde Eğitim İletişimleri dalında yüksek lisans yaptı. 1980'de TRT kurumunda çalışma hayatına atıldı. TRT televizyonlarında yüzlerce programın prodüktörlüğünü, yönetmenliğini üstlendi. Çeşitli kademelerde yöneticilik görevlerinde bulundu. 2013'de emekli olarak TRT'den ayrıldı. Sayıları otuzu bulan romanı Türkçeye çevirdi. İlk romanı olan Moskof Cariye Hürrem 2009 yılında yayınlandı. Popüler edebiyatta ve TV dizilerinde Osmanlı Sultanları akımının başlamasını tetikleyen Moskof Cariye Hürrem aylarca çok satanlar listesine yer aldı. Ardından Alkışlarla Lamia (2010), Cariyenin Kızı Mihrimah (2010), Cariyenin Gelini Nurbanu (2011), Altın Cariye Safiye (2011), Pargalı ve Hatice (2011), Kara Kraliçe Kösem (2012), Ah Bre Seveda Ah Bre Vatan (2013) ve (Cem Sultan Bozkır Çiçeği (2014) romanları geldi. Bu eserleri de büyük ilgi gördü, çok satanlar listelerinde üst sıralara tırmandı. Romanlar, Bulgarca, Rusça, Yunanca, Arapça başta olmak üzere birçok dile çevrildi ve yayınlandı. Bazı dillere çeviri çalışmaları ise devam ediyor. Evli ve bir çocuk annesi olan Demet ALTINYELEKLİOĞLU Bodrum ve Miami'de yaşamaktadır.

romanda öyküyü fantastik kurgularla bir gerilim romanı tadına dönüştürmeye bayılıyorum. Tarihin yapamadığını yapıyor, kahramanlarımın duygularına yolculuk ediyorum. Tarihi ve kişileri yargılamıyorum ama sorguluyorum. Bunu da severek yapıyorum. Birileri bunu yapmalı artık diye düşünüyorum. Ezber bozmanın vakti geldi de geçiyor bile.

Bir söyleşinizde yazar Philippa Gregory'den çok etkilendiğinizi söylemiştiniz. Özellikle hangi yönleriyle?

Philippa beni roman yazmaya sevk eden yazardır. Onun romanlarını çevirirken, neden bizim tarihimizi de bu tarzda romanlaştırmıyoruz diye soruyordum kendime. Tarihimizi hep ders olarak mı okumak zorundayız? Bu kadar zengin bir tarihi insanlarımıza sevdirmek için fantastik-kurgudan neden yararlanmayalım? Biri bunu yapmalı. Tarihle barışmak, lise yıllarımızda bucak bucak kaçtığımız tarihle yakınlaşmak moda tabiriyle yüzleşmek ve ders çıkarıp yolumuza devam etmek ancak bu şekilde mümkün olabilecekti. Aklımda hep bu vardı. Bir gün, peki, neden o kişi sen olmuyorsun dedim kendime. Ve Hürrem'i yazmaya oturdum. Toplumda böyle bir özlem varmış. Belki benim yola çıkış nedenlerimi benim sediler, belki de tarihin iç sesini beğendiler benim romanlarımda. Ne olursa olsun tarih bilgisi adına olumlu bir gelişme oldu bence. Üslubunu seviyorum Philippa'nın. Kadınsallığını. Kadınlara bakışını, gerektiğinde onları yargılamasını. Genel kabullenmeleri reddetmesini. İngiliz tarihinin sadece erkeklerin eseri olmadığını anlatmasını. Gerektiğinde kendi tarihi ile alay etmesini. O da zaman zaman tarihi kurgunun dışına çıkıyor. "Wideacre" üçlemesi mesela. Önemli bir yazar Philippa Gregory. Ona benzetilmekten ancak mutluluk duyarım. Taklit ediyor diyenlere de, keşke herkes bir yazarı taklit edebilse derim.

Sırada hangi tarihi karakter var diye sorabilir miyiz?

Şu anda bir roman üzerinde çalışıyorum. Ama belli bilinen bir tarihi karakter değil kahramanım. Daha doğrusu, tarihin önemli bir kavşak noktasında karşılaşan binlerce kahramandan biri veya birkaçı. O tarihi dönemeçte yaşanan mümkünsüz aşklar. Dediğim gibi özgün kurmaca olacak bu roman. İçeriği sınırları, kıtaları zorlayacak. Şimdilik bu kadar ipucu vereyim.

Tarihe olan bu merakınız nereden geliyor? TRT yıllarınızdan mı?

Mevcut müfredatla tarih derslerinin tarih meraklıları yaratması beklenemez. Olsa olsa tarihten korkan, ezberlediklerini iki günde unutan, tarihi sadece, unutulmaması gereken birkaç zaman, üç beş anlaşma maddesi sanan bıkkın, sıkın insanları yaratıyoruz bu eğitim sistemiyle. Netice ortada: tarihini bilmeyen bir toplum. Tarihini sadece kahramanlıklar, destanlar sanan bir millet.

Tarihini sadece başarılar bütünü diye belletilmiş nesiller. Ama öyle olmadığını görünce de büyük düş kırıklığı yaşayan, güvenini kaybeden, kimlik arayışına giren ve tarihle yüzleşme klişe başlığı altında bu kez gerçek tarihi şovenizm sanan bohem maskeli aydınlar. Yüzleşiyoruz diye tersine çevrilen, inkâr edilen bir geçmiş. Böyle bir şeye merak duyulabilir mi?

Araştırmalarınızı yaparken, hangi kaynaklardan yararlanıyorsunuz? Ve daha da önemlisi bir kitabı yazmak ne kadar zamanınızı alıyor?

Bulabildiğim her kaynaktan. Philippa bu konuda benden şanslı. İngiliz arşivi bir hazine. Bizim de arşivimiz var. Ama Osmanlı belgelerinin neredeyse tamamı eski yazıyla duruyor hâlâ. Yeni harflerle olanlardan ulaşabildiklerime bakıyorum. İnterneti binlerce defa tarıyorum. Her sorunun cevabı başka bir soruyu çağırıyor. Her karakter, beraberinde onlarca yeni karakter getiriyor. Durmadan okuyorum sizin anlayacağınız. Bazen bir kitabın araştırması iki yılı buluyor. Hazır olduğumu anladığım zaman yazmaya başlıyorum. Yazmak o kadar uzun sürmüyor. Hızlı çalışıyorum. Bir iki istisna dışında 5-6 ayda çıkarıyorum o romanları. Bu işin sırrı sistematik yapılmış bir araştırma ve disiplin.

Türk insanında Osmanlı'ya giderek artan bir özlem ya da özentisi seziyor musunuz?

Sezmek sözcüğü hafif kalır. Görüyor ve yaşıyorum. Öykünme de var, özentisi de. Osmanlıdan ders çıkarmak başka bir şey, ona özenmek bambaşka bir şey. Tarih adı üstünde, geçmiştir. Yeniden hata yapmamak için onu masaya yatırır, iyisiyle

kötüsüyle yâd edebilirsiniz ancak geçmiş. Ama şimdiki zamana oturtamazsınız. Bu gericiliğe girer. İnsanların ve toplumların doğası ileriye dönüktür. Yapay beyin yıkamalarla bu tersine gidişatı yalnızca bir süreliğine sağlarsınız ama bir süre sonra nehir yine doğal yolunda akmaya devam eder. Yalnız size şunu söylemek istiyorum. Geçmişe özenmek de tarihsel bir gerçektir çünkü özellikle kıta Avrupasında bunun örneğine çok rastlanmış, bu örneklerin her biri de tarih sayfalarındaki yerlerini aralık süreçlerini tamamlamıştır. Bu girişimlerin tamamının siyasi olması da tesadüf olmasa gerek. Bizde de değişen dönemlerde iki aşırı uçta gitti geldi Osmanlıya bakış açısı. Bir zamanlar da Osmanlı'nın bizim tarihimiz olduğunu kabul etmeyen çok keskin bir akım vardı. Biz şu anda Türkiye Cumhuriyeti'yiz. Osmanlı bizim tarihimizdir. Tarihi öğrenmek ders çıkarmak sorgulamak için okuruz, uygulamak için değil.

Bir bakıma Osmanlı trendini siz başlattınız. Ve özellikle "Muhteşem Yüzyıl"dan sonra ilgi zirve yaptı... Şimdiye dek yayınlanan kitaplarınızdan herhangi biri için film ya da dizi teklifi geldi mi?

Büyük bir prodüksiyon şirketinden teklif aldım. Hatta ciddi görüşmelerimiz oldu. Bazı senaryolar bile yazıldı. Fakat o şirket yayın kanalıyla anlaşılamadığı için proje gerçekleşmedi. Ben romanlarımı atmosferi, dekoru, aksesuarı, kostümü hatta karakterlerin mimiklerine kadar varan zengin bir görsel şölen halinde yazıyorum. Bunda televizyonculuğumun büyük payı var tabii. O yüzden senaryo ve rejî çalışmalarına büyük kolaylık sağlayan metinler olduğunu düşünüyorum. Mesela 'Cem Sultan'da da muazzam sinematografik olaylar var. Bu nedenle ciddi ve eserime sadık bir teklif gelirse gerçekleşmemesi için bir sebep yok. Çok da ilgi çekeceğine eminim.

Kısa süre önce bir özel televizyon kanalında canlı yayınız vardı. Medyanın ilgisi nasıl kitaplarınıza?

Medyanın kitap ve yazar tanıtımına olan ilgisi düşünüldüğünde evet, herhalde şükretmem, hatta iftihar etmem gerekiyor. Kitap çıkışı daha on beş gün olmadan ana medya kanallarının ikisinde bir canlı, bir bant programa çıktım. Kasım ayında büyük bir derginin ve sizin sayfalarınızdayım. Bir gazetede röportajım olacak. Sosyal medyada büyük ilgi var. Kurulmuş bağlantılar var. Ülke gündeminin çok yoğun olduğu şu günlerde bile ilgi oldukça yüksek.

Farklı tarzda bir roman yazmayı düşünüyor musunuz? Daha popüler ya da güncel bir konuda mesela?

Şu anda böyle bir projem yok. Daha popüler olmak için ne yapmam gerektiğini de bilmiyorum. Güncelden, günceli yaşarken fenalık geliyor zaten. Çok kısa bir süre sonra bir bakıyorsunuz güncel dediğiniz şey de yozlaşmış, hamasete dönüşmüş. Çok çabuk tüketiyoruz güncel olanı. Çok çabuk unutuyoruz. Vefasızız. Bir olayın beyinlerdeki etkisi geçmeden hoop bir bakıyorsunuz biz başka bir şeyi tartışmaya başlamışız. Bazen tiyatrodaki dağıtılan roller gibi hepimize dayatılmış repliklerin olduğu hissine kapılıyorum.

Labarba replikler. Herkesin hep bir ağızdan konuştuğu bizi kendini göstermeden seyreden ilahi bir yönetmenin yönettiği bir sahnede yiz sanki. Oyuncular balık kostümleri içinde. Kostüm hafızayı temsil ediyor. Bu duygularımdan dolayı biraz klasik kalıyorum bu dünyaya. Klasikleşme ihtimali olan eserler vermek istiyorum.

Bodrum'da yaşıyorsunuz. Neydi sizi İstanbul'dan uzaklaştıran nedenler?

Benim olan İstanbul'un hafızamdaki silüetinin daha fazla bozulmasına izin vermek istemedim. 37 yaşında gerçek bir aşkla koştura koştura taşın-

Konusunu tarihten, tarihi kişilerden alan bir romanda öyküyü fantastik kurgularla bir gerilim romanı tadına dönüştürmeye bayılıyorum. Tarihin yapamadığını yapıyor, kahramanlarının duygularına yolculuk ediyorum.

mıştım İstanbul'a. İçimde bir his onun elimden kayıp gideceğini söylüyordu. Yanılmamışım. Âşık olduğum o asil İstanbul bitap bir sokak kadınına dönüşmekteydi gözlerimin önünde. Işığı söndü İstanbul'un. Romantizmi kalmadı. Bana ait hiçbir yeri kalmadı. Hiç bir köşesi beni mutlu etmez oldu. Garip bir insanım. Sevdiğim değerleri kaybedince bebeği kırılan bir kız çocuğu gibi yıkılıyorum. Sonradan görmüşlüklere tahammül edemiyorum, kendini beğenmişliklerden tiksiniyorum. Yapay bohemlikler içimi sıkıyor, bir zamanlar hayranlıkla izlediğiniz bir görüntünün kirlenmiş hali beni ağlatıyor. Kısaca benim için hiçbir vaha kalmamıştı İstanbul'da. Beni oraya bağlayan, aile fertleri, iş vesaire gibi bir bağ da olmayınca emeklilikten sonra, ver elini Bodrum dedik eşimle. Aman ne kadar mutluyuz anlatamam. Temiz hava, doğal gıda şeklinde yaşıyoruz. Yalnız da değiliz. Bizim bulunduğumuz kasabada –ben buraya kasaba diyorum-emekli olup yerleşmiş dostlarımız da var. Herkes doğal, herkes rahat, hiçbir gösteriş yok. Senenin 8 ayı parmak arası giyilebilen bir yer burası. Ama şu var tabii. İnsanlar hayatlarının belli bir döneminde mutlaka büyük kent deneyimini yaşamalı. O bakımdan İstanbul ideal bir metropol. İnsanı büyüten olgunlaştıran bir özelliği de var. Tabii farkındalığınız açıksa bu olgunluğa erişme şansını yakalıyorsunuz.

Boş zamanlarınızı nasıl geçirirsiniz? Boş vaktiniz varsa tabii...

Sevenlerim yıkılacak belki ama itiraf ediyorum ki, boş zamanlarımı boş geçirmeyi seviyorum. Çünkü o kadar az boş zamanım var ki, o anlarda da gerçekten boş olmak istiyorum. Denizi seyrediyorum mesela. Eşimle havadan sudan konuşuyorum. Yemeğe konuk davet etmeyi çok seviyorum. Kasabanın pazarına gitmeye bayılıyorum. Ceyhan'la çevremizi tanıyalım gezileri yapıyoruz. Bütün aykırılıklarım yetmezmiş gibi, bir de asosyalimdir. Dolayısıyla evimi çok seviyorum. Dekorasyondan büyük keyif alıyorum. Ve elbette okuyorum. Bol bol okuyorum. ■

Seçkin markaların buluşma noktası

VERDE BORGO

Dünya markalarını bünyesinde barındıran Verde Borgo, zevk ve stil sahibi Göktürk sakinlerinin uğrak mekânı oldu. Uzun mesleki deneyimi ve sunduğu kaliteli ürünleri ile farklılık yaratan Verde Borgo'nun sahibi Mehmet Yazgan ile söyleştik.

Önce bize kendinizden bahseder misiniz?

Kendimden bahsetmek gerekirse İstanbul doğumlu 2 çocuk babasıyım. Mağazacılık geçmişim 15 seneyi aştı. On yıldır Yeşilköy'de Verde Borgo olarak hizmet veriyoruz. Daha sonra ilk şubemizi Göktürk'te açmaya karar verdik.

Hedef kitleniz kimlerdir?

Hedef kitlemiz diye bir sınırlamamız yok. Zaman zaman değişebiliyor ama hiçbir zaman satmak için bir şey satmadık. Eğer kombin veya alınan bir parça dahi olsa kötü olduysa ben ve çalışma arkadaşlarım kesinlikle ticari düşünmüyoruz. Mağazalarımız 15 yaşında bir genç arkadaşımıza da, 50 yaşında bir insana da uyumlu birçok ürünle dolu.

Mağazanızda ne tür kıyafetler var?

Mağazamızda özenle seçilmiş her birinin farklı tarzı, markası ve özelliği bulunan her türlü tekstil ürünleri bulundurmaktayız. Çok farklı bir deri monttan, iş

hayatında kullanılabilecek bir kota kadar çeşitli kıyafetlerimiz var. Rahat, şık ve sportif tarzları mağazamızda bulundurmaktayız.

Sizi diğer mağazalardan ayıran özellikler nelerdir?

Bizi diğer mağazalardan ayıran en büyük özelliğimiz birçok markayı aynı anda bünyemizde bulundurmamız ve ürünlerimizin arkasında durmamız. Bu ürünleri müşterilerimizin üzerinde görmek bizleri çok mutlu ediyor. Müşterilerimizin seveceği ve kendilerine yakışanı bulabilecekleri bir mağazayız.

Göktürk'teki mağazanızdan beklentileriniz nelerdir?

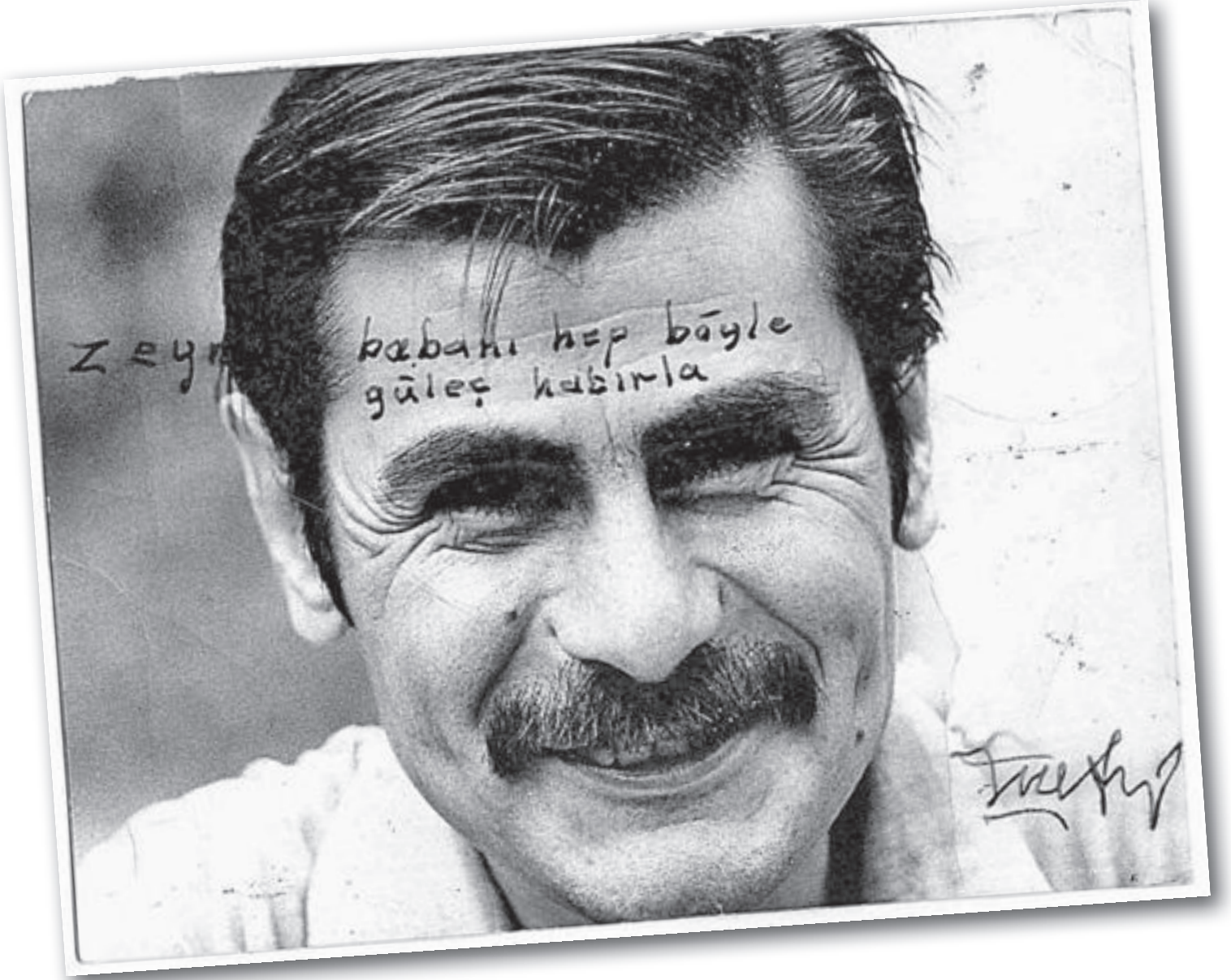
Göktürk'teki beklentilerimiz, buranın tüm sakinleriyle bir aile olarak ilişkide olmak ve uzun yıllar hizmet verebilmek. Kısacası Göktürk'ün ayrılmaz bir parçası olmak istiyoruz.

T: 0532 247 81 53

verdeborgo

İSTANBUL CAD. BEGONYA SOK. GÖKMAHAL NO: 21 GÖKTÜRK İSTANBUL

Metin Altıok'un kanatlandırdığı **anka**

“Deltasız bütün sözlerin / Ve söz sonunda bak nasıl / Senle bana gelecek”

Şair **Metin Altıok**, Bir Acıya Kiracı adlı şiirinde yer alan bu dizelerle sanki Anka albümünü söylüyor. Geçtiğimiz aylarda çıkan “Metin Altıok Şiirlerinden Şarkılar / Anka” Zeynep Altıok Akatlı’nın babasının anısını yaşatmak için yıllardır hazırlamak istediği ve birçok sanatçının bir araya gelmesiyle gerçeğe dönüştürülen bir albüm.

Büyük bir sanatçı dayanışmasının emeği olan Anka albümünün hikâyesini Sivas Katliamı’nda yitirdiğimiz şair Metin Altıok’un kızı **Zeynep Altıok**’la konuştuk.

Zeynep Altıok’a böyle bir albüm hazırlama fikrinin nasıl oluştuğunu soruyorum.

“Aslında bu albümün hazırlanmasına Fazıl Say öncülük etti diyebilirim. 2003 yılında Metin Altıok Oratoryosu hazırlamıştı. Orada yer verdiği şarkılardan Bu Kekre Dünyada ve Düşerim şiirlerini Fazıl Say çok uzun yıllar önce Almanya’da yaşarken şanson olarak bestelemişti. Tabii bu şiirler Metin Altıok Oratoryosu’nda daha farklı bir düzenlemeyle yer almıştı. Fazıl bu şarkıları bir kasete kaydedip annesiyle birlikte bana yollamıştı. Ben de uzun yıllar sürekli bu şarkıları dinledim. O günden bu yana da Fazıl’a sürekli bu şarkıları albüm yapmalısın diye baskı yapıyordum. Bir gün arabam çalındı ve bu kaset de arabayla birlikte gitti. Fazıl da ‘evde bir kayıt var, ben onu sana veririm’ demişti. Fakat uzun süre bu gerçekleşmedi.

Daha sonra Fazıl’la yine bu kaset üzerine konuşurken albüm hazırlama fikri ortaya çıktı. Fazıl’ın hazırladığı bu iki şarkının dışında yine Metin Altıok şiirlerinden Sezen Aksu’nun Kavaklar’ı, Kumdan Kaleler’in Evde Yoklar’ı vardı. Çiğdem Erken’in de kayıt altına alınmamış, 2. Metin Altıok Şiir Ödülü için bestelediği ve bu albümde de yer alan üç şarkısı vardı. Albüm için aslında ne kadar çok şarkı biriktiğini gördük, başka şiirler de düzenlense hayallerimizin gerçekleşebileceğini anladık. Daha sonra uzun zaman geçti. Bu albüm için çok çalıştık. Fazıl Say çok destek verdi fakat onun çok uzun süren turneleri olduğu için Çiğdem Erken’le daha çok çalıştık. Albüm fikri bu şekilde oluştu ve aslında her şey kendiliğinden oldu.”

Anka albümü için aralarında Zuhal

Zeynep Altıok ve Berken Döner

Olçay, Candan Erçetin, Murat Evgin, Selda Bağcan’ın da yer aldığı pek çok sanatçı bir araya geldi. Albümün hazırlanması ise iki yıl sürdü. Zeynep Altıok’a göre albümün hazırlık süre-

cinin sorunsuz geçmesinin, her şeyin kendiliğinden gelişmesinin nedeni, babası Metin Altıok.

“Babam hayatıma çok güzel dostlar kazandırdı. Babamı sevdikleri için beni arayan, daha sonrasında dost olduğumuz çok insan var. Mehtap Meral ve Güvenç Dağüstün ilk aklıma gelenler. Mehtap Meral’le Metin Altıok Şiir Ödülü’nü verdiğimiz ilk yıllarda tanıştık. Beni aradı ve herhangi bir Metin Altıok gecesine destek vermek istediğini söyledi. Güvenç Dağüstün de Sivas katliamının bir yıldönümünde beni aramıştı ve yanımda olduğunu söylemişti. Bu şekilde tanıştık. Mehtap Meral daha sonra projemizi Vedat Sakman’a anlatmış ve o da bu albümde Yol Şarkısı ile yer aldı. Dedğim gibi her şey çok kendiliğinden gelişti.

METİN ALTIKOK’LA İLGİLİ BİR ALBÜM YAPIYORSAK

EĞER, BU ALBÜMDE METİN ALTIKOKUN KISACIK HAYATINDAN PEK ÇOK KESİT OLMALIYDI. ANCAK BU ŞEKİLDE ONU OLDUĞU GİBİ YANSITABİLİRDİK.

Çiğdem Erken

'Anka' projesine katılmanızı sağlayan etkenler neler oldu?

Metin Altıok'un şiiri ile yakinen tanışmam Fazıl Say sayesinde oldu. Fazıl çocukluğundan beri tanıdığım Metin Altıok için yazdığı oratoryo sonrasında benim de Altıok üzerine yazmamı arzu ettiğini söyledi. Onun bu önerisini son derece ciddiye alarak bir sene boyunca sadece Altıok'un şiirlerini, şiir üzerine yazılarını ve onun şiiri üzerine yazılanları okudum. Okudukça derinlere dalıyor, daldıkça içimde ona bir şeyler yazma arzusu uyanıyordu. O senenin sonunda 3 şiirini seçtim ve besteledim. Şiirleri seçerken daha çok aşık Metin Altıok'u yakalamayı hedefledim. Kızına ya da bir kadına hissettiği saf duyguları müziğimde aradım. Sonrasında Füsün Akatlı'ya duyduğum hayranlık ve Zeynep Altıok ile artık neredeyse bir kardeşliğe dönüşen ilişkimizin de etkisi ile tüm Metin Altıok etkinliklerinde doğal bir şekilde yer aldım. Aslında ben Anka projesine katılmadım da proje bizim küçük ailemize yavaş yavaş katıldı diyebiliriz.

'Anka' albümü piyasaya çıktıktan sonra oldukça büyük ilgi gördü. Bunu neye bağlıyorsunuz?

Sanırım bir şair üzerine yapılmış en geniş kapsamlı şarkı çalışmasıdır bu albüm. Altıok bir dünya şairi. Şiirimizin önemli kalelerinden biri. Eski ve yeni arasında sağlam bir köprü. Yavaş yavaş gençlerin de yakın olarak ilgilenmeye başladığı bir şair. Bu kadar güzel cümlelerin ilgi çekmesi normaldir. Albümde bulunan müzisyenlerin ve yaptıkları müziğin çeşitliliği de ilginin büyümesinde etkilidir sanıyorum. Biz albümümüzü hazırlarken sadece samimiyet ile yola çıktık. Kim daha çok satar, kimler bu ara popüler gibi düşüncelere dalmadık. Burada bir şairin etrafında kenetlenmiş bir aşık kitle var. Dinleyici samimi olanı hisseder ve destekler her zaman.

'Anka' projesinin sanatçılar arasında bir dayanışma duygusu geliştirdiğini düşünüyor musunuz?

Hali hazırda var olan bir dayanışma duygusunun bizim albümümüze de güzel bir yansımaları oldu diyelim. Davet ettiğimiz insanlar zaten her zaman toplumsal olaylarda öyle ya da böyle var olan kişilikler. Hepsine şükran duyuyoruz.

► Güvenç Dağüstün

‘Anka’ projesine katılmanızı sağlayan etkenler neler oldu?

Benim için Metin Altıok, dilimizin Nazım'dan bu yana gelmiş en büyük şairidir. İlk albümüm de adını şairin Evde Yoklar adlı şiirinden almaktadır. Albümün isim annesi ise Zeynep Altıok. Cihan Sezer'in bestelediği şiir, ‘Anka’ projesi gündeme geldiğinde akla gelen ilk üç şarkıdan biridir.

‘Anka’ albümü piyasaya çıktıktan sonra oldukça büyük ilgi gördü. Bunu neye bağlıyorsunuz?

Albüm, Metin Altıok'u tanıyan ya da tanımak isteyen seçkin bir kesim tarafından benimsendi diyebiliriz.

‘Anka’ projesinin sanatçılar arasında bir dayanışma duygusu geliştirdiğini düşünüyor musunuz?

Kendi tarafımdan konuşacak olursam, bu albümde ben ve besteci Cihan Sezer'in dayanışması, Metin Altıok için Zeynep Altıok iledir. Sanatın çeşitli dalları ise birbirinden tamamen kopuk.

► Mehtap Meral

‘Anka’ projesine katılmanızı sağlayan etkenler neler oldu?

Metin Altıok şiirine olan sevgim ve saygım her şeyden önce... En sevdiğim şairlerden biri olan Metin Altıok'un bir şiirini müziklendirmek ve yorumlamak beni çok heyecanlandırdı... Sevgili dostum Zeynep Altıok Akatlı'nın bu proje için büyük bir titizlikle çalışıyor olması, bu süreci onunla birlikte takip etmem ve albümde emeği geçen diğer sanatçı dostlarımla varlığı da bu projeye aileden biri olarak dahil olmamı sağladı ki bu albümün diğer ‘tribute’ albümlerden en büyük farkının da bu aidiyet duygusu olduğunu düşünüyorum.

‘Anka’ albümü piyasaya çıktıktan sonra oldukça büyük ilgi gördü. Bunu neye bağlıyorsunuz?

Metin Altıok ismi tek başına yeterli bunun için... Onun şiirlerinin çok kıymetli sanatçılar tarafından yorumlanması da dinleyicide ilgi ve merak uyandırdığını düşünüyorum. Bende de öyle oldu. Kim hangi şiiri seçmiş, nasıl müziklendirmiş, nasıl yorumlamış... Her şarkıyı bu merak duygusuyla ve heyecanla dinledim **‘Anka’ projesinin sanatçılar arasında bir dayanışma duygusu geliştirdiğini düşünüyor musunuz?**

Kesinlikle... Metin Altıok isminin etrafında toplandık her şeyden önce. Bu aidiyet duygusunun bizi, müziğimizi akraba yaptığını düşünüyorum. Bu bir albümde eserlerin ve sanatçıların bir araya gelmesinden öte ortak değerlere inanan dostların Metin Altıok'a ve o değerlere selamı...

ZEYNEP ALTIOK'A GÖRE ALBÜMÜN HAZIRLIK SÜRECİNİN SORUNSUZ GEÇMESİNİN, HER ŞEYİN KENDİLİĞİNDEN GELİŞMESİNİN NEDENİ, BABASI METİN ALTIOK.

Örneğin bir gün Serhan Şeşen Vakfı'nda bir konsere gitmiştim. Orada Burhan Şeşen'e albümden bahsettik, o da yer almak istedi. Bir hafta içinde hazırlandı. Çok büyük onur duydum. Tabii ki bütün bunların nedeni bu insanlarla aynı havayı solumamız, aynı yöne bakışlar, aynı hayalleri kurmalarla ilgili bir şey. Metin Altıok'un yol açtığı sevgiden kaynaklanıyor."

Albümden yer alan bütün sanatçılar Zeynep Altıok'un deyişiyle aynı ek-sende yer alan insanlar. Zeynep Altıok kimseye baskı yapmadan, sadece projeyi anlatarak birçok sanatçının bir araya gelmesini sağlamış. Bu sanatçılar arasında Sezen Aksu da var. Zeynep Altıok Akatlı'ya Sezen Aksu'nun Metin Altıok'un şiirlerine olan ilgisini soruyorum.

"Sezen Aksu çok duyarlı bir sanatçıdır. Yıllar önce babam Bingöl'de felsefe öğretmenliği yaparken Sezen Aksu da *Kavaklar* şiirini bestelemişti ve telif hakkını ödemek için babamı arıyordu. Hatta gazeteye '*Sezen Aksu Metin Altıok'u Arıyor*' diye ilan vermişti. Bunu kaç sanatçı yapar? Onunla ilgili unutamadığım anılardan biri de Tema Vakfı yararına düzenlenen konserdi. Bütün kanallar Tema Vakfı'nın konserine destek için konserin ilk üç dakikasını canlı yayınladılar ve Sezen Aksu '*ormanlarımızın kaderi şairlerimiz gibi olmasın*' sözleri ile başladı. Babamı kaybettiğimizden bu yana hemen hemen her konserinde unutturmamak için; '*O bu dünyada bir pıtraktı*' diye babamın dizeleriyle andı. Son yıllarda Sezen Aksu'nun iktidara verdiği desteği '*dostun gülü yareler*' şeklinde değerlendiriyorum. İnsanlar Sezen Aksu'yu çok sevdikleri için inciniyorlar. O sevgi de içi boş bir sevgi değil. Sezen Aksu o sevgiyi sanatıyla dol-

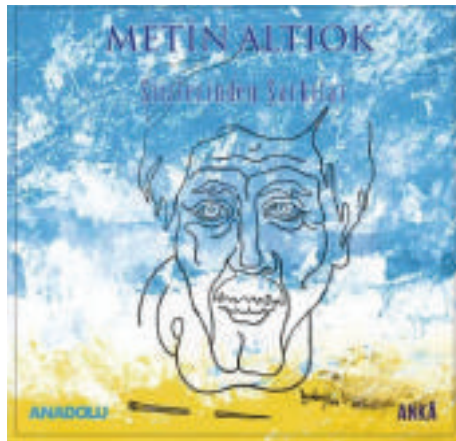

Zeynep Altıok

durmuş. Dünya görüşüyle, insancılığıyla, mağdurun yanında oluşuyla zaten o sevgiyi kazanmış ve yaratmış bir insan. Bu nedenle tek bir olayla bir insanı yargılayıp yok saymayı doğru bulmuyorum."

Metin Altıok on yıl boyunca Bingöl'de felsefe öğretmenliği yapıyor. O yıllarda bölgedeki Kürtlerle dost oluyor. *Anka* albümünde de Kardeş Türküler ve Mirady'nin yorumladığı iki Kürtçe şarkı yer alıyor. Bu şarkıların dilinin Kürtçe olmasının Metin Altıok'un

Bingöl yıllarıyla ilgili olup olmadığını soruyorum. "Bu şarkılar albümün sipariş edilmiş tek şiirleri diyebilirim. Bu şiirleri özellikle seçtim. Sebebi de gerçek bir öyküye dayanması. Aslında şöyle düşünüyordum: Metin Altıok'la ilgili bir albüm yapıyorsak eğer, bu albümden Metin Altıok'un kısacık hayatından pek çok kesit olmalıydı. Ancak bu şekilde onu olduğu gibi yansıtabilirdik. Örneğin albümden bağlama da var. Çünkü babam, Mehmet Ali Aybar döneminin İşçi Partisi'nin üyesi. Ruhi Su'nun elinde ideolojik olarak yetişmiş, türküyü çok seven bir insan. Hatta gençlik kulüplerinde Zülfü Livaneli bağlama çalarmış, babam türküyü söylemiş. Türküyü bu kadar seven ve doğuyu '*benim ikinci üniversitem*' diye adlandıran bir insan için hazırlanan albümden türküyü ve Kürtçe şarkı mutlaka bulunmalıydı. *Kimliksiz Ölüler* de orda tanık olduğu, canını çok acıtan bir olay üzerine yazılmış. Babamın inandığı değerlere ve Kürt halkına bir saygı olması açısından bu iki şarkıyı çok önemli buluyorum. ■

Etiler ve
Cihangir'den
sonra
3. şubemiz
Ataşehir'de
açıldı...

Ataşehir Sipariş Hattı
Barbaros Mh. Leylak
Sk. Ağaoğlu Andromeda
C 8 -H Ataşehir
(0216) 688 35 75

Etiler Sipariş Hattı
Nispetiye Cd.
No:61/A
(0212) 263 47 48

Cihangir Sipariş Hattı
Cihangir Mh.
Soğancı Sk.
No:10-C Beyoğlu
(0212) 244 25 25

www.chinastix.com.tr

Mesleklerinde 'İlk' Türk Yahudi Kadınlar⁴

Bu yazıyı okuduğunuz sıralarda, bugüne kadar saptadığım ve elimdeki olanaklar çerçevesinde karşılıklı kontroller sonucu –aksi sabit oluncaya kadar- ilk olduklarını düşündüğüm 36 Türk Yahudi Kadını'nın profili, 500. Yıl Vakfı Müzesinde 26 Ekim 2014 günü açılışı yapılan bir sergi ile ziyaretçilere sunulmakta. Söz konusu araştırma dizisini bu sayıda bitirirken, sergiye dâhil ettiğim 3 ve sergi hazırlığı bittikten sonra kesinleşen diğer 2 başarılı ismi sizlerle paylaşıyorum.

Eti Akyüz Levi

İlk Türk Yahudi Kadın Mimar – Restorasyon Uzmanı

Prof. Dr. Eti Akyüz Levi 1962 yılında İzmir’de doğdu. Orta öğrenimini İzmir Karataş Lisesi’nde tamamlayıp 1983 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi, Mühendislik – Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü’nden mezun oldu. Aynı üniversitenin Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Restorasyon programında yüksek lisans (1986) ve Bina Bilgisi programında Doktora (1993) derecesini aldı. Yüksek Lisans tezi, “İzmir: Tarihsel Çevre Dokusu Araştırmaları, Koruma - Restorasyon Önerileri”; Doktora tezi ise, “İzmir’de Geleneksel Konut Mimarisi (Traditional Housing Architecture in İzmir)” konusundadır.

Bir inşaat şirketinde proje mimarı (1984–86) ve Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal yönetimindeki Bayraklı Arkeolojik Kazısında kazı mimarı (1985) olarak görev yaptıktan sonra Dokuz Eylül Üniversitesi, Mimarlık Bölümü’ne araştırma görevlisi olarak girdi (1986). O zamandan beri aynı kurumda öğretim elemanı olarak hizmet vermektedir. 1993 yılında Araş. Gör. Dr., 1995 yılında Öğretim Görevlisi Dr. ve Doç. Dr. (unvan), 1996 yılında Doç. Dr. (kadro), 2001 yılında Prof. Dr. unvanını aldı.

Söz konusu süreçte, Mimarlık Bölüm Başkanlığı, Restorasyon Anabilim Dalı Başkanlığı, Mimarlık Fakültesi Fakülte Kurulu Üyeliği, Mimarlık Fakültesi Fakülte Yönetim Kurulu Üyeliği, DEÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Enstitü Yönetim Kurulu Üyeliği, DEÜ ARKEM (Arkeometri Uygulama ve Araştırma Merkezi) Yönetim Kurulu Üyeliği gibi çeşitli idari görevler üstlendi.

Tarihi çevre, koruma, restorasyon, geleneksel konut mimarisi, İzmir kenti konusunda araştırmaları ve çok sayıda yayını bulunmaktadır. Tarihi yapı ve dokulara yönelik birçok koruma projesinin (rölöve, restitüsyon, restorasyon) proje koordinatörlüğünü yürüttüğü gibi restorasyon eğitimine yönelik çeşitli AB projelerinde de görev aldı. Halen Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) Türkiye Milli Komitesi Üyesidir.

Eti Akyüz Levi, Jozef Levi ile evlidir.

Lika Behar Ovadya

İlk Türk Yahudi Kadın Otistik Çocuk Eğitim Uzmanı

1962 İstanbul doğumlu Lika Behar Ovadya, Notre Dame de Sion Fransız Kız Lisesi’nden mezun oldu (1980) ve lisans eğitimini Tel Aviv Üniversitesi’nin Özel Eğitim Bölümü’nde ‘İletişim sorunu olan çocuklar (Otistik Çocuklar)’ alanında tamamladı (1984). Tel Aviv’de, Otistik öğrencilerin eğitim gördüğü “Yahdav” okulunda eğitimci olarak iki yıl görev yapan Lika “TEACH” ve “Behavior Modification” alanlarında uzmanlaştı; Yüksek lisans eğitimini Çapa Tıp Fakültesi Ana Çocuk Sağlığı bölümünde tamamladı. ‘Boşanmış ailelerin çocukları’, ‘Evlat edinilmiş çocukların sosyal becerileri’ ve ‘Kronik hastalığı olan çocuklar ile sağlıklı çocukların ölüm kavramları’ konularında tezleri bulunan Lika Behar Türkiye’ye döndüğü 1985 yılından beri kendi alanında çalışmalarını sürdürmektedir. Toplumu Otizm konusunda bilinçlendirme, Otizmlili bireyleri kaynaştırma programları konusunda çalışmaları bulunmaktadır.

1991 yılında, Otistik Çocukları Koruma Derneği yararına *Otizm Kavramı ve otizmin belirtileri* başlıklı bir kitapçığı yayınlanan Lika Behar Ovadya birçok kez, Çocuk Psikiyatrisi Kongrelerine ‘Otizm’ konusunda panelist ve konuşmacı olarak katıldı. 1990 yılında Saadet Okulları’nın (İZEV), 2001 yılında Otistik Çocuklarla Yaşam Derneği’nin (OYAD) kuruculuğunu ve eğitim danışmanlığını yaptığı gibi halen Down Türkiye Derneği ve İZEV Vakfı üyesi olup ekibi ile birlikte özel eğitim gerektiren çocuklarla ev-okul programları, gölge abla eğitimi ve bireysel

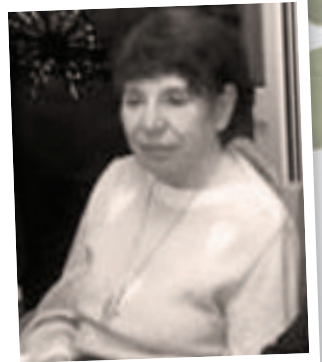
eğitim çalışmalarına devam etmektedir.

İlk profesyonel çalışmalarına AŞAM (Aile ve Çocuk Gelişim Merkezi)’da özel eğitim alanında başlayan Lika Behar 1996 yılından beri, kurucusu olduğu Ekim Eğitim ve Psikolojik Danışmanlık Merkezi’nde, ekibiyle hizmet vermektedir.

Eti Loya - İlk Türk Yahudi Kadın Narkozitör

Dr. Eti Loya 1929 yılında Balat’ta doğdu. Babası Moiz Loya’nın, Hızır Çavuşu Mahallesi muhtarı olduğu, 13 yıl boyunca Fatih Belediyesi’nin mali işlerinde çalıştığı, Hilali Ahmer [Kızılay] ile Himaye-i Etfal [Çocuk Esirgeme Kurumu] faal üyesi olduğu, Hahambaşılık Kuruluna katılan Balat delegelerinden biri olduğu ifade edilir. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olduktan sonra uzmanlığını tamamlayarak Narkozitör olarak mesleğe başladı. Bu arada tanıştığı, ürolog Dr. Kamhi ile evlendi ve İsrail’e gitti. Ancak, nispeten kısa bir süre sonra boşandı ve İstanbul’a döndü. Operatör Prof. Dr. Tarık Minkari ile beraber ekip çalışmasına başladı ve bu beraberliği mesleği boyunca devam ettirdi.

Bir daha evlenmeyen ve çocuğu olmayan Dr. Eti Loya 24 Mayıs 2011’de İstanbul’da yaşama veda etti.

Sonia Amado (Pardo)

İlk Türk Yahudi Kadın Deneyisel Psikoloji Uzmanı

1965 İzmir doğumlu Prof. Dr. Sonia Amado orta öğrenimini İzmir Amerikan Kolejinde tamamlayıp (1983), Ege Üniversitesi Psikoloji Bölümünden 1987 yılında mezun oldu. 'Anımsama ve Tanıma- da Bireysel Farklılıklar' tezi ile Yüksek lisansını (1990) ve 'Farklı Dikkat Düzeylerinin Örtük ve Açık Bellek Üzerindeki Etkileri' tezi ile de Doktora'sını (1997) aldı. Mezun olduğu üniversitede sırasıyla Araştırma Görevlisi (1988), Dr. Ar. Görevlisi (1997), Yardımcı Doçent (1998), Doçent (2006) aşamalarından sonra 2011 yılında profesör oldu. Sonia Amado, Ege Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, Deneyisel Psikoloji Ana Bilim Dalı Başkanı, Edebiyat Fakültesi, Psiko-teknik Değerlendirme Merkezi, EBİLTEM Uydu Laboratuvarı Sorumlusu, Psikoloji Bölümü Erasmus Koordinatörü, Edebiyat Fakültesi Erasmus Koordinatörü ve Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölüm Başkan Yardımcısı gibi idari görevleri yükledi. Ulusal ve Uluslararası değişik dergilerde yayın-

lanmış bireysel ve ortak makaleleri, katıldığı ulusal ve uluslararası bilimsel toplantılarda sunduğu bireysel ve ortak bildirileri olan Prof. Dr. Amado, değişik mesleki dergilerde editörlük, yayın kurulu üyeliği ve hakemlik, yapmaktadır. Ayrıca, eğitim, öğretim ve araştırma faaliyetlerini devam ettirerek Ege Üniversitesinde lisans ve lisansüstü derslerin yanında Yüksek Lisans ve Doktora Tez Yöneticiliği ve proje yöneticiliği de gerçekleştirmektedir. Türk Psikologlar Derneği, Amerikan Psikoloji Derneği (APA), Türkiye Beyin Araştırmaları ve Sinirbilimleri Derneği, Türk Psikologlar Derneği, Akreditasyon Komitesi üyesi olan Sonia Amado 007-2009 yılları arasında Türk Psikoloji Yazıları Yardımcı Yayın Yönetmenliğini de yürüttü. İzmir'in tanınmış kokartlı turist rehberi ve İzmir Sinagogları yazarı Sara Pardo'nun kızı olan Sonia Amado, Erol Amado ile evli olup 3 çocuk (Can, Selen, Deniz) annesidir.

İnes Hazan Çukran

İlk Türk Yahudi Kadın Dermatolog

1927 yılında İstanbul'da doğan Dr. İnes Hazan Çukran 1945 yılında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesine kaydolup 1952'de Cildiye Uzmanı olarak mezun oldu. Bir süre, ünlü Dermatolog Prof. Dr. Cevat Kerim İncedayı'nın asistanlığını yaptı. Beyoğlu'nda açtığı muayenehanesine ek olarak uzun yıllar Beyoğlu Avusturya Sen Jorj Hastanesi Dispanserinde ve Balat Or Ahayim Hastanesinde poliklinik çalışmalarında bulundu.

1961 yılında Leon Yuda Çukran ile evlenen İnez'in biri kız diğeri erkek 2 çocuğu vardır. Oğlu Davit Çukran da, İç Hastalıkları Uzmanı ve Nefrolog olarak ailenin tıp geleneğini sürdürmektedir.

Sevgili Dostlarım, bu araştırmayı, pehlivan tefrikası gibi uzatmamak için burada noktalıyorum. Ne var ki malzeme henüz tükenmedi. Bu ana kadar yayınladığımız bulguların ötesinde "daha ilk"lerin olup olmadığının araştırılması, dosyada bekleyen bazı isimlerin "ilk" olduklarının iddia edilebilmesi için gerekli verilerin toplanarak kontrol edilmesi ve de diğer meslek gruplarında "ilk"ler araştırması devam etmektedir. Örneğin: Çocuk hastalıkları uzmanı (dosyamda 2 aday var: Simone Albağlı Sarfati ve Ester Karako Kohen ?), Diyabet uzmanı (Dr Beki Benatar ?), Nörolog, Göz hastalıkları uzmanı, Eczacı, Diplomalı Ebe (Dudu la Komadre diye anılan Edirneli İnes Nahé Sides ?), Diplomalı Hasta bakıcı, Kadın hastalıkları uzmanı, Klasik Türk Musikisi sanatçısı, Mimar, Avrupa Mesleki Kuruluşlar Başkanı (Perde, Dantel, Brode Endüstrisi Derneği Başkanı Beki Gürel ?), Kokartlı Turist Rehberi (Matilda Amon ?) ve daha nice konularda "ilk Türk Yahudi kadını" olmayı başarmış değerli kadınlarımız kimlerdir?

Tarihe not düşmek ve gelecek kuşaklara devredebilmek amacıyla, sizlerden destek ve bilgi bekliyorum. Unutmayın, aklınıza gelen en ufak bilgi kırıntısı yeni ufuklar açabilir.

Bu arada, Türkiye'nin, Fani Hodara'nın bestelediği "Leylaklar Soldu Kalbimde" şarkısıyla temsil edildiği Estonya'daki Eurovision Yarışması tarihinin 2002 olduğunu belirtelim. (Şalom Dergi, Temmuz 2014) Bilgi dolu mail'lerinizden yakında yararlanmak umuyduyla, Sağlıcakla kalın. ■

gulavi960@gmail.com

ŞİMDİ

Her zaman yıkılmış duvarların “mış” tarafında kaldım. Kaybedilmiş yarışların tam ortasında... Annem anlatırdı; doğduğumda içi yoklukla dolu gökyüzüymüş gözlerim. Nereye baksam orası denizmiş. O da ağlarmış benimle, ben onunla gülermişim. Damla damla büyümüşüm, eski bir cümle gibi yinelmişim kaderin elinde. Ters yöne esen rüzgârlar öğretmiş bana kuzeyin masallarını. Yaşanmamış hatıraların kayboluşunu ve uzaklığın vurdumduymazlığını öğretmişler. Bir de hayatın peşinden koşmayı.

Annem anlatırdı; yankıya çarpıp kırılan dalgaları. Ne güzel kadındı annem, ne akıllıydı. Her şeyden anlar, yırtık uçurtmaların rotasını ezbere bilirdi. Öyle yetiştirdi beni; bir kaşığın içinde evreni gezdirdi. Böyle öğrendim hayatın peşinden koşmayı, her bahar yeniden yeşermeyi, karanlıkta görebilmeyi böyle öğrendim.

Derken büyüdüm, az-çok yol aldım, hayatın peşinde koştum durdum. Hep okudum biraz da okundum aslında. Platon ile Aristo’yu sevdim. Büyümeye devam ettim, az-çok yol aldım, hayatın peşinde koştum durdum. Hep yazdım biraz da yazıldım aslında. Samuel Beckett ile Bertolt Brecht’i sevdim. Bir de Oğuz Atay’ı. Sonra büyüme-yi unuttum ve çizmeye başladım. Şimdi düşünüyorum da; hep çizilmişim aslında. Derken büyüdüm; Aristo’nun felsefesini anımsadım ve bildiklerini düşündüm. Sonra yaşamın sığıldığı yere baktım. Gördüklerim korkuttu beni! Yaşam kıyametten sonra bile orada olacak. Kim bilir belki de burada. İşte bu yüzden; ne yaparsan yap akmaz, içindeki kir-pas. İşte bu yüzden; ne zaman hayatın peşinde koşsam kendime yakalanırım. İşte böyledir hayat; ne zaman çiçekler solsa, içimizde kuşlar üşür.

Ey Platon soysuz bilge

Keşke

Yüreklenmeseydin beni cesaret ve galibiyetle

Ey Platon soysuz bilge

Sus ve kaybolsun sözlerin

Sus ki; yansın zaman suratsız düşlerinle...

Anladım Platon geç de olsa anladım. Sadece beni çizende silinirim ve bir gün beni çizen de silinecek elbet.

Şimdi daha iyi anlıyorum. Tersten okuduğum ne varsa önemsizlik ve yalnızlık adına. Kaybolduğum ne varsa yakın ve uzaklık adına. Çıkarıp gelmişim kendimi avuçlarımdan, lekeli bir günah gibi kopup gelmişim ışıksız günahlarımdan. Hep böyle oluyor; şimdi anlamadığım daha sonra anlaşıyor. Hep böyle oluyor; “şimdi; her zaman cahil kalıyor,” “Cahil kalma,” derdi annem. “Düşünmekten korkma evladım; düşünceler seni ısırmaz”

derdi. Büyüdüm artık; kurduğum cümleler de büyüdü ve geç de olsa anladım! Hece hece büyürken mesafe, yapağından ayrılıyormuş kokusu, evladı annesine gurbet oluyormuş. Ne zaman ki karşı kıyıya vardım, işte o zaman anladım ait olduğum çıkmazı. Dalgalar gibi tükenişimi gördüm, köpük köpük salınışımı evrende. Bir iç denizmişim meğer toprağın içinde. Bu yüzdenmiş tozlarla serpilişim hayata, bu yüzdenmiş çamurun diliyle susuşum. Bu yüzdenmiş “bizde” sen ve ben oluşum. Geç anladım; gerçek kıyamet ikiye bölünmekmiş...■

3 günde
2200
kilometre

Bulgaristan ve Makedonya

Modern bir Bulgaristan ve yemyeşil bir Makedonya...
Gidip görmeyi hiç hayal etmeseniz de ne iyi etmişim de
gitmişim diyeceğiniz, görmekten çok keyif alacağınız
iki ülke. Tadı damağınızda kalan bir seyahat olacak.

Bugüne kadar yaklaşık her türde seyahat yaptım denebilir. Ancak itiraf etmeliyim turla seyahat etmek ilk tercihim olmaz, genelde yolculuğumu organize etmeyi, seyahatlerimde özgür olmayı severim. Özellikle kalabalık gruplarda oradan oraya sürüklenmek pek bana uymaz. Bir de sürekli bir program dahilinde olduğunuzdan aklınıza eseni yapmaya pek de fırsat kalmaz. Ama yine de kulağım deliktir, araştırırım, önüme ilginç bir şey çıkarsa açıp bakarım.

Tura katılmayı seçtiğim koşullar genelde:

- Küçük bir grupsa ve neredeyse kendim organize etmişçesine yapılmış bir organizasyonsa
- Benim zaten gitmek istediğim bir bölgede bana ucuz uçak ve otel sağlayıp sanki kendim gitmişim gibi kendi programımı organize etme imkanı sağlıyorsa
- Kendi başıma gitmekte zorlanabileceğim belli noktalara beni götürüyorsa
- Zamanım darsa ve büyük bir alanı kapsayacak bir seyahat yapmak istiyorsam
- Turu organize eden kişinin o bölgeyi çok iyi bildiğine inanmışsam...

Bütün bu yukarıda saydıklarına rağmen seyahatlerimin içinde tur oranı genelde düşüktür.

Benim gibi seyahate çok düşkün bir arkadaşım 3 günlük bir turla otobüsle Bulgaristan, Makedonya ve Yunanistan turuna gitti, hem de çok makul bir fiyata. Döndüğü andan itibaren de kafamın etini yemeğe başladı "mutlaka gitmen gerek" diye. Ben de "belki", "bakarız" diye cevaplar veriyorum. Birkaç günde bir beni arıyor "ne yaptın?" diye. Anlatıp duruyor, "öyle şahane, böyle güzel, rehber süper..." Eh boynum kıldan ince. Gitmek farz oldu, bu kadar ısrar ediyorsa vardır bir bildiği. Valla gideyim diye benden çok o uğraştı, ne diyeyim Allah razı olsun ☺. Turun süresi çok kısa. En büyük dezavantajı 3 günde yaklaşık 2200 km. yapıp 7-8 şehir geziyor olmak ve bir mada birkaç gün otobüste vakit geçirmeyi göze almak. Avantajı ise tek başıma görmeyeceğim, görmek için öncelik planım olmayan yerleri görmek ve çok hoşuma giden bayıldığım bir yer olursa o ülkeyi detaylı gezmeyi hiç hayal etmezken seyahat planlarımın içine almak. Bir de özellikle gittiğim tur için söylüyorum, rehberimiz o bölgeye çok uzun süredir tur yaptığından ve benim gittiğim turu yaklaşık yirmi haftadır her hafta sonu yaptığından konuya ve bölgeye sular seller gibi hâkimdi.

Bu tip turları araştırırken ve karar verirken nelere bakıyorum?

Öncelikle hiç adını bilmediğim bir tur şirketi ise internete girip o firma hakkında biraz araştırma yapıyorum. Yapılmış şikâyetleri okuyorum, tabii bu konuda biraz da aklımlı kullanıyorum. Şikâyetin neden kaynaklandığını, o konunun benim için öncelikli bir konu olup olmadığını anlamam gerekiyor.

Bir diğer konu verdikleri fiyatın neleri dahil ettiği. Mesela geçenlerde benzer bir tura telefon açıp detayları sorunca otobüs ve rehberlik ücreti diye ayrı bir ücret çıktı karşıma. Bu fiyat başlangıçta ucuz diye verdiği fiyatı kattı tabii. Bir de özellikle otobüs turlarında nelerin ekstra olup olmadığını bilmek gerek, mesela şehir turları. Şehir turları fiyata dahil değilse ve size gezecek yeterli zaman bırakmıyorsa biraz zorlayıcı olabiliyor. Turun hangi otelde konaklama yapacağına da bakarım; şehir merkezine ne kadar yakın, temiz mi diye. Yani tur seçmek kendin seyahat etmek gibi bir manada benim için, araştırma gerektiriyor. Ancak bu sefer hiç araştırmadım denebilir, arkadaşşıma güvendim bitti. Bu kadar başımın etini yediğine göre vardır bir bildiği diyerek. İyi ki de gitmişim. Tur süperdi. Üç günlük tur sanki bir hafta gibiydi. Çok yorucuydu, yani yeni bir tatil ihtiyacıyla döndüm ama değdi.

Tur...

Perşembe akşamı yola çıktık. Plan gece boyunca yolculuk yapıp sabah saatlerinde Sofya'ya varmak. Ben tura tek başıma katıldım, gelecek olan bir arkadaşım son anda iş seyahati nedeniyle gelemedi. Tur organizatörü ve rehber daha önceden giden arkadaşım sayesinde ismen tanıdık, geleceğimi biliyorlar, devamında da belki karşıma ilginç birileri çıkar güzel sohbetler olur, olmazsa da fark etmez, tur programı o kadar kalabalık ki, ancak görmeye ve gördüklerimi algılamaya vaktim var...

İlk gece yolculuk, gümrükte sistemlerin arızalanıp, geçebilmek için biraz beklememiz dışında olaysız geçti. Sabah ilk durağımız Sofya... Son 4 yıl içinde daha önce komünist rejimle yönetilmiş farklı ülkeleri gezme ve algıladıklarımın onları karşılaştırabilme imkânı olmuştu. Bu sefer listeye Bulgaristan da eklendi.

Açıklamak istediğimi anlatmanın tek yolu biraz karşılaştırma yapabilmek galiba. Romanya bugüne kadar gezdiğim ülkelerin içinde bana komünist rejimden çıkmış olma duygusunu en yoğun veren ülke oldu. Bütün bunun içinde liderlerin karakterlerinin ve o rejimi nasıl uyguladıklarının etkisi çok büyük. Eski Yugoslavya'yı oluşturan ülkeleri gezdiğimde; "Hrvatistan-

Karabağ- Bosna ve şimdi Makedonya" bu ülkelerin kendi karakteristiklerini koruyabildiğini gördüm, sistemin içinde bireyselliğe izin verilmiş. Üsküp'teki çarşı ile Saraybosna'daki çarşı, ya da Dubrovnik bunun en güzel örneklerinden, yok edilip gitmemiş. Bulgaristan'da ise nedense daha iç kapatıcı bir hava bekliyordum. Birazcık şaşırdım açıkçası. Ruh olarak beklediğimden daha aydınlık geldi bana, ama yine de şehre baktığınızda, şehri gezdiğinizde, komünist bir düzenin içinden çıkmış olduğunu anlamak çok mümkün.

SOFYA

Gelelim Sofya'ya... Sofya'da gördüklerimize... Gördüklerimizin hepsi belli bir bölgenin içinde olduğundan hepsini kısa bir sürede gezebilmek mümkün.

Sofya'nın tarihi

M.Ö. 8.-7. yüzyıllarda Bu topraklarda Trak kabilesi yaşamış. Sonrasında ise bu topraklar Romalıların hâkimiyeti altına geçmiştir. Serdika adı verilmiş. 6. yüzyılda, Justinianus zamanında, Serdika tekrar Doğu Roma İmparatorluğu'nun önemli şehri haline gelmiş. Bundan hemen sonra şehir, Balkan yarımadasına hücum eden Slavların akınlarına maruz kalmış ve tamamıyla Slavlaşmış. 9. yüzyılda Serdika Slav ismi olan Sredets ismini almış ve geniş alana yayılmış olan Orta Çağ Bulgar Devleti'nin önemli askerî, siyasî ve kültür merkezi haline gelmiş. Kent 1018'den, İkinci Bulgar İmparatorluğu'nun kurulduğu 1185'e değin Bizans egemenliği altında kalmış. 14. yüzyılda Bulgar Devleti'nin Osmanlı hâkimiyeti altına girmesiyle, Sofya da 1382'de Osmanlıların eline geçmiş ve Rumeli beylerbeyi buraya yerleşmiş. Sredets şehri, 13. yüzyılın sonlarından 19. yüzyıla kadar Osmanlı Devleti'nin egemenliği altında kalmış ve 14. yüzyılın sonlarında şehir Sofya ismini almış. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşında, Rus orduları tarafından Osmanlı egemenliğinden kurtarılmış. Ve Sofya başkent ilan edilmiş.

Bu tip turlarda eğer rehberiniz de iyiye (ki bizimki çok iyiydi) ve benim gibi anlatılmayı da sorarak anlattıran kişilerdensiniz, gezdiğiniz yerlerin tarihi hakkında kapsamlı bilgi edinmeniz mümkün. Genelde okuduğum tarih benim çok aklımda kalmaz, ama o tarihi bir bölgeyle, o bölgedeki insanlarla ya da yaşanmışlıklarla bağdaştırabilirsem o zaman hikâyeleri hatırlarım. Bir de zaten puzzle gibi. Gezdiğiniz her yer ve öğrendiğiniz her bilgi kafanızda o bölgelerle ilgili diğer bildiklerinize ekleniyor ve puzzle tamamlanıyor. Balkanlarla ilgili genel olarak hem bizim tarihimizden hem gezdiğim yerlerden, hem de okuduklarımdan bir bilgim vardı ancak olayın Bulgaristan kısmı, Osmanlı döneminde Bulgaristan, Bulgaristan'ın Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'na katılma nedenleri, yaptıkları, bölgeyi ve yaşananları daha da iyi anlamamı sağladı.

Nereleri Görmeli...

Alexander Nevski Katedrali:

Bulgaristan'ın Osmanlı'dan bağımsızlığın neden olan Osmanlı Rus harbinden sonra, Ruslara teşekkür mahiyetinde yapılmış. Balkanlardaki en büyük Ortodoks katedrali...

Rotunda Kilisesi: Sofya'daki en eski bina olarak kabul ediliyor. 4. yy'da Romalılar tarafından yapılmış. Etrafında Bizans döneminden kalma kalıntılar var.

Rus Kilisesi: Soğan kabuğu şeklinde, tipik Rus mimarisi. 1882'de yıkılan Saray Cami'nin üzerine inşa edilmiş.

Aya Sofya Kilisesi: Şehrin sembollerinden. İlk yapımı 6. yy'da, 14. yy'da bugünkü halini almış. Şehre ismini veren kilise.

Banyabaşı camii: Avrupa'nın en eski camilerinden. Bugün Sofya'da ibadete açık tek cami. Mimar Sinan tarafından tasarlanmış. Bütün caminin içi çini kaplı. Kesinlikle görülmeye değer.

Bunun dışında Grand Otel Bulgaria- Altındaki kafede Atatürk her gün kahvesini içermiş- Milli Tiyatro- Arkeoloji Müzesi (Eski Ulu cami) ve Parlamento binası görülecek eserler arasında.

Bu arada tura dahil olmayan Avrupa'nın en büyük ikinci Sefarad sinagogu olan Central Sofia Sinagogu'nu da gezme imkânım oldu. Benden önce turizm neferi olarak bu tura giden arkadaşım, oraya gitmeden evvel 'Jewish tours' yapan Monika'yı bulmuş, onunla kahve içip beraber sinagogu gezmişler. Benim için de aynı geziyi ayarladı tabii. Yaşasın...

(Ortodoks ve Katolik kiliseleri, Banyabaşı camii ve sinagog; hepsi aynı merkezde toplanmış. Birinden birine gitmek en fazla 5 dakikanızı alıyor.)

Günümüzde Bulgaristan'da yaşayan toplam Yahudi sayısı 6 bin civarındaymış ve bunun yüzde 60'ı Sofya'da yaşıyormuş. Sinagogun arkasındaki müze çok ilginçmiş ancak yaz dönemi olduğundan görevliler tatildaydı, görme imkânım olmadı.

Eğer Sofya'ya gidip böyle bir tur yapmak isterseniz:

www.gershon-bulgaria.com

Rotunda Kilisesi

Sofya Sinagogu

Alexander Nevski Katedrali

MAKEDONYA

Yeşil, yeşil ve yeşil... Ve de şaşırtıcı. Makedonya'nın ne kadar yeşil olduğuna inanmadım. Sanki yeşil denizi gibi. Saatlerce yol aldık ve yeşil hiç bitmedi. İnanılmaz etkilendiğimi itiraf etmeliyim. Makedonya tekrar gidilip arabayla doğası gezilecek yerlerin arasında üst sıraya yerleşti. O yeşil sanki özellikle Makedonya'ya ait gibi. Makedonya'dan çıkıp, Yunanistan'a geçtiğimiz anda doğa kendiliğinden değişti. Yine yeşil ama farklı... (Duyduğum bir hikâyeye göre Tito yeşile çok düşkünmüş, bu yüzden ağaçların yapraklarını yiyorlar diye keçi beslemek yasaklanmış. Ne kadar doğru bilemem ama çok ilginç geldi.) Bir de Makedonya'yı gezerken öğrendiğim bilgilerle eğlendiğimi itiraf etmem lazım...

Üsküp - Skopje

Makedonya'nın başkenti ve en büyük kenti. Kent, ortasından geçen Vardar nehri tarafından ikiye ayrılıyor. M.Ö. 4000'den beri bir yerleşim bölgesiymiş; kent merkezine tepeden bakan Üsküp Kalesi'nde Neolitik dönem yerleşimlerinin kalıntıları bulunmuş. M.S. 1. yüzyılın başlarında yerleşim Romalılar tarafından ele geçirilmiş ve yerleşim bir ordu kampına dönüştürülmüş. Roma İmparatorluğu'nun 395 yılında doğu ve batı olarak ikiye bölünmesiyle birlikte o zamanki adıyla Scupi İstanbul merkezli Bizans'ın hâkimiyetinde kalmış. Üsküp, Orta Çağ'ın başlarında Bizans ile 972 ile 992 yılları arası kenti başkent haline getiren Bulgar İmparatorluğu arasındaki çekişmelerin ortasında kalmış. 1282'de Sırp İmparatorluğu'nun bir parçası olmuş, 1346'da ülkenin başkenti olmuş, 1392 yılında Osmanlılar tarafından ele geçirilmiş ve Türkler tarafından Üsküp olarak adlandırılmış. 500 yıldan uzun süre Osmanlı hâkimiyetinde kalan kent önce Rumeli Eyaleti'ne bağlı Üsküp Sancağının merkezi olmuş. 1912'de Balkan Savaşları vasıtasıyla Sırbistan Krallığı tarafından ele geçirilmiş.

Eski Yugoslavya Cumhuriyeti'nden ayrılan ülkelerin şöyle bir gerçekleri var. Bugünkü başşehirleri, o dönemde önemli sayılsa da normal bir şehir. Yani o başkentlerde ille de yüzyılların yaşanmışlığına rastlamak mümkün değil. Üsküp'teki en önemli tarih yine Osmanlı'dan kalma Arasta Camii ve Arasta çarşısı. Tito döneminde, diğer ülkelerde olduğu gibi buranın tekdüzeleştirilip yok edilmemiş olması mutluluk verici. Çünkü bu çarşı Üsküp'e hayat veriyor.

Bir de yeni yapılan eski eserler var. Bu kısmı benim için çok eğlenceli. Makedonlar tarihlerini inşa ediyorlar. Kimi tarihçiler kartonpiyer Makedonya diyorlarmış. Benim için Makedonya Disneyland. Makedon Krallığı'nın kurucuları İskender ve babası Philip'in devasa heykelleri her tarafta. Ayrıca etrafta Avrupa'nın büyük şehirlerinde görmüş olduğumuz barok tarzında yapılmış bugün müze olarak kullanılan büyük binalar var. Avrupa'dakilerden bir farkla. Anlattığım eserler Üsküp 2014 projesinin dahilinde yapılmış. Tarihi bina görünümünde ama yeniler. Ben bu kadar ilgilenince rehberimiz bana bir binayı gösterdi.

Binanın yarısı eski halinde yarısı da yeni yapılmış eski görüntülü halinde. Şaka gibiydi.

Makedonya'yı gezerken Makedon Krallığı hakkında geniş çaplı bilgi edinme imkânım oldu. Bir de otobüste bugüne kadar hiç rastlamadığım bir uygulamaya rast geldim, anlatılanlarla ilgili belgeseller gösterdiler. Yani rehber anlatacağı kadar anlattı- kimi insan tarihle hiç ilgilenmiyor, hatta anlattıkları ile ilgili fazla anlatıyor diye şikâyet eden bile oluyormuş- o yüzden daha fazla bilgi edinmek isteyene- yani bana- belgeseller ilaç gibi geldi. Bazen tarihi anlayabildiğimizde bugünü çok daha iyi kavrayabiliyoruz.

Bu tip bir turda birazcık bir an önce gezelim görelim gideceğimiz başka

Rahibe Teresa
Üsküp'te doğup
18 yaşına kadar
burada yaşayan
Rahibe Teresa'nın
anısına
yapılmış.

şehirler var şeklinde gezildiğinden her yeri gezme ve gezdiğimiz yerlerde uzun uzun kalma imkânımız pek olmadı. Üsküp'e saat 4 civarında vardık. Önce serbest zaman sonrasında da eski şehir turu. Serbest zamanda yine önceden gelen arkadaşımın tavsiyesiyle sayesinde Holocaust Museum'a gittim. Müze genel olarak Sefarad kültürünü ve Balkanlarda yaşamış olan Yahudilerin gelenek ve göreneklerini anlatma amaçlıydı.

Rehberle beraber gezdiğimiz bölgenin ana merkezini eski şehir oluşturdu. Arasta çarşısı ve etrafı. Ya da başka bir deyişle eski çarşı.

Taş Köprü: Vardar nehri üzerinde yer alan köprü Makedonya Meydanı ile Eski Çarşısı birbirine bağlıyor. 6. yüzyılda Bizans İmparatoru Jüstinyen tarafından yapılmış. O günden günümüze şehrin sembolü olma özelliğini korumuş. Köprünün en büyük yenileme çalışması 15. yüzyılda Fatih Sultan Mehmet tarafından yapılmış.

Büyük İskender Heykeli: Makedonya Meydanı'nda bulunuyor ve Üsküp'ün en ünlü sembolü.

Üsküp Kalesi: Üsküp'ün en yüksek tepesinde yer alıyor. Üsküp yakınlarındaki Taorion köyünde doğan Bizans İmparatoru Jüstinyen tarafından inşa edilmiş.

Tetovo-Kalkandelen

Tetovo'ya gitme amacımız Alaca cami. Cami ismini alacalı bu-
lacialı renklerinden alıyor. Gerçekten görülmeye değer. Cami
Hürside ve Mensure adlı iki kız kardeş tarafından yaptırılmış.
Caminin renklendirilmesinde özel bir sistem kullanılmış. Bize
anlattıklarına göre caminin renkli işlemelerinde 20 bin yumurta
akı, hayvan kanı ve kök boyalar-
dan yapılan bir karışım kullanılmış.
Caminin içi o kadar süslü ki nereye
bakacağınızı şaşırtıyorsunuz. Bir de
caminin çatısı normal bildiğimiz-
den farklı, minaresi olmasa ev zan-
nedilebilecek şekilde.

Mustafa Paşa Cami: 1492 yılında Yavuz Sultan
Selim'in veziri Mustafa Paşa tarafından yapılmış. Camide son
olarak 2006 yılında büyük çaplı restorasyonlar yapılmış.

Davut Paşa Hamamı: 15. yüzyılın ikinci yarısında
Doğu Rumeli veziri Davut Paşa tarafından yaptırılmış. Günümüz-
de sanat galerisi olarak hizmet veriyor.

Kapan Han: Üsküp'te önemli Osmanlı eseri olan han 15.
yüzyılın ortalarında yapılmış. Üsküp'ün tarihi Türk Çarşısı içeri-
sinde yer almakta.

Sulu Han: 15. yüzyılda İsa Bey tarafından yapılan bir Os-
manlı hanıdır. Günümüzde Üsküp Üniversitesi Güzel Sanatlar
Fakültesini bünyesinde barındırmakta.

Kurşunlu Han: Osmanlı hanlarından ayakta kalan en büyük
ve en güzel üç handan biridir. 16. yüzyılda yaptırılmıştır.

Çifte Hamam: 15. yüzyılda İsa Bey denetiminde yapılmış.
1915 yılına kadar hamam olarak kullanılan hamam günümüz-
de Modern Sanat Galerisi olarak kullanılmakta.

Murat Paşa Cami: Üsküp'teki en güzel camilerden
birdir. 1436'da inşa edilmiş.

İsa Bey Cami: 1475'de İsa Bey tarafından inşa edilmiştir.
Selçuklulara ait Avrupa'daki tek camidir.

İshak Bey Cami: Cami 15. yüzyılda Türk komutan İshak
Bey tarafından yapılmış. Çiçek desenleri ve süslemeleri ile de
tanınan caminin diğer adı Alayda Camidir.

Aziz Saviour (Spas) Kilisesi: 19. yüzyılda inşa edilen
kilise iç dizaynı ve ağaç oyma işleri ile meşhur.

Milenyum Haçı: Hristiyanlığın dünyadaki ve Makedon-
ya'daki 2000. yılı anısına yapılmış. Bunların dışında, 1504 yılında
yapılan Yahya Paşa cami, 1886 yılında inşa edilmesine rağmen
asıl katedral olarak kullanılan Aziz Dimitrija Solunski Kilisesi,
Ristik Sarayı ve zafer takı görülebilir.

Vee günün sonu. Baygın olmama rağmen biraz dinlendikten son-
ra Üsküp'te bara giderek gece hayatını da görme imkânım oldu ☺.
Bir güne ne kadar çok aktivite sığdırmış olmamız ise inanılmazdı.

Ohri...

Ohri'nin adı son zamanlarda değişik şekillerde karşına çıkar olmuştı. Ohri kelimesi gül demekmiş. İstanbul'daki Ohri sinagogunu da yeni gezdim. Yani artık görmek farz olmuştı denebilir. Zaten bu seyahati seçme nedenlerimden biri de Ohri'yi görmek.

Ohri şehri Ohri gölü etrafına kurulmuş küçük bir sahil kenti. Kent dediğime bakmanın bizim kasabalarımız bu kentten geniş ve kalabalık.

Ohri Gölü, Balkanların en derin gölü, en derin noktası 288 mt. 1979 yılında Unesco World Heritage kapsamına alınmış, 2005 yılında ise göldeki ekolojik sistemi koruyabilmek adına gölde balıkçılık yasaklanmış. Göl kıyısındaki toprakların büyük bir kısmı (%68'i) Makedonya sınırları içinde, kalanı ise Arnavutluk'a ait. Gölün suları hemen yakınındaki Black Drin gölü tarafından besleniyor.

Ohri'de yaptığımız şehir gezisinde Ohri Camii, Eski Osmanlı evleri (tamamen Safranbolu havasında) Aya Sofya camii ve Ohri'nin simgesi haline gelmiş Azizi Kaneo kiliselerini gezme imkânı oldu. Ancak bana sorsanız söyleyebileceğim tek bir şey var, ille de göl, ille de su.

Turun ekstralarının içinde St Naum Manastırı'na kadar gideceğimiz 2,5 saatlik bir tekne turu vardı. Gölün güzelliğini, aldığım keyfi anlatmam zor. Kıyıya çok yakın gittiğimizden Ohri'nin etrafındaki köyleri de görebildik.

St. Naum Manastırı'nda tavuskuşları

St. Naum Manastırı

St. Naum ve St. Clement, Kiril alfabesini bulan, Slav birer aziz olan St. Kiril ve St. Methodius'un öğrencileriydi. St. Kiril'in bulunduğu Kiril alfabesini tüm Balkanlara yayanlar ise St. Naum ve St. Clement'tir. Ohri, bu azizlerin yaşadığı dönemde Hristiyanlık açısından önemli bir merkez konumunda bulunuyordu. St. Naum manastırından bahsedip hem Üsküp'te hem de Ohri'de karşımıza heykelleri çıkan Kiril ve Methodius'tan bahsetmemek olmaz. Kiril ve Methodius kardeşler 9. yüzyılda Selanik'te doğmuşlar. Slavlar arasında Hristiyanlığın yayılmasını sağlayan misyonerler. Kiril alfabesinin merkezini oluşturan Glagolitik alfabeyi geliştirmişler. St. Naum Manastırından sonra Ohri gölünü besleyen Black Drin gölünde bir tekne turu yaptık ve yer altından çıkan ve Ohri gölünü besleyen su kaynaklarını gördük.

St. Kiril ve St. Methodius

Ve Manastır...

Son gün. Makedonya gezimizin son ayağı Manastır. Şehrin bugünkü adı Bitola. 1382 yılında Türk topraklarına katılan şehir, 1912 yılına kadar Osmanlı'nın egemenliğinde kalmış. Manastırın eski çarşısını (Elveda Rumeli dizisi bu çarşıda çekilmiş), saat kulesini ve İshak Paşa Camini gördük. Manastırın Türkler için en önemli özelliklerinden bir tanesi Atatürk'ün Manastır Askeri İdadisi'nde okumuş olması. Bu arada Atatürk ve Manastırlı Eleni aşkının hikâyesini de dinledik. Turdaki herkes çok şekerdi, konu birden aşka gelince herkes rehberin anlattığını can kulağıyla dinler oldu. Bence rehberin söylediklerinin üç gün içinde can kulağıyla herkes tarafından tek dinlendiği an oydu.

Manastır'da verilen molada rehberimiz bize küçük bir kıyak yaptı. Seyahat süresince rehberle iyi arkadaş olduğumuzdan Manastır'da boş zamanda doğal olarak ona takıldık. Bize sıcacık pidelerle beraber gelen Sirenje Vofurna yedirdi. Üç farklı peynirin güveçte pişmesinden oluşan bu yemek kesinlikle tavsiye edilir.

Yolculuğun sonu ve Yunanistan...

Makedonya'dan sonraki dönüş yolumuzdaki duraklarımız Selanik (Atatürk'ün evi) ve Kavala. Ancak Selanik başlı başına bir yazı konusu. Yazarken fark ettim, ne kadar çok yer görmüşüz... İnsan gezirken akışına kapıldığından çok da fark edemiyor. Hoppidi hoppidi oradan oraya koşuşturma hali olduğundan durup düşünmek vakit pek kalmıyor. Ben gittiğim turu kesinlikle tavsiye ederim. Ancak biraz zevkler ve renkler farklı durumu olabilir. Eğer yol gözünüzde büyümesezse (bana kalsa yüzde yüz değdi) gidin ve keşfedin derim. ■

Kids Country Preschool

KENDİNİZE ZAMAN
AYIRMAK MI
İSTİYORSUNUZ?

CUMARTESİ
TOPLANTINIZ MI
VAR?

Çocuklarınız
bizimle eğleniyor.
KIDS COUNTRY PRESCHOOL'da
cumartesileri atölye
çalışmaları başlıyor.

Çocuğunuzun, arkadaşlarıyla ev ve site
dışındaki farklı bir ortamda eğlenceli
atölye çalışmalarıyla güzel bir cumartesi
geçirmesine ne dersiniz?

- Boya Atölyesi
- Drama Atölyesi
- Mutfak Atölyesi
- Kil Atölyesi

İsterseniz sadece atölye çalışmalarına
katılabilirsiniz.

İsterseniz saat 10:00-15:00 arası
çocuğunuzun güvenli bir ortamda
eğlenerek bir cumartesi geçirmesine
katkıda bulunabiliriz.

Yaş aralığı: 2.5 - 6 yaş.

Atölye kontenjanlarımız
sınırlı olup randevu
alınması gerekmektedir.

Göktürk Mah. Köprübaşı Cad. No.7/1-2 Göktürk Kemerburgaz
(0212) 227 64 25 - (0542) 894 18 95

kidscountrypreschool.com

info@kidscountrypreschool.com

Bir Yezidi'nin oğlu anlatıyor ORTADOĞU'NUN KADİM TOPLULUKLARINDAN YEZİDİLER

BİRKAÇ ay önce radikal İslamcı bir Örgüt-İŞİD ve bunların acımasızca saldırılarına uğrayan bir halk, Yezidiler hayatımıza ansızın girdi. Şimdilerde hayatta kalabilmek için dağ taş demeden, ellerinde bohçaları ile yaşadıkları yerleri terk ederek, kurtuluşları olarak gördükleri Sincar Dağlarına ve büyük bir kısmı da Türkiye'ye kaçmaya çalışıyorlar.

SİLOPİ ve Cizre'deki kendileri için kurulmuş olan kamplara ulaşabilenler hayatlarını kurtarabildikleri için sevinçli ama geride kalan eş, dost ve akrabaları içinde son derece endişeli bir bekleyiş içindeler.

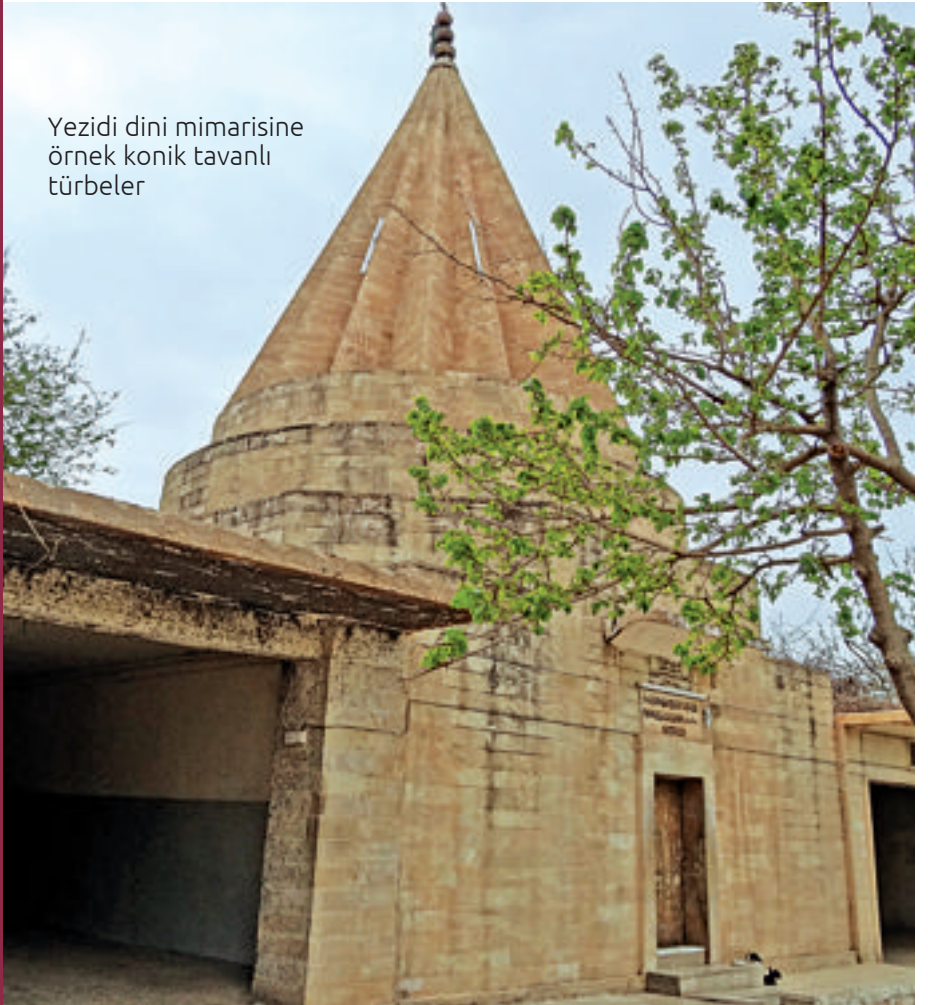
SAYILARI takribi 600-700 bin arası olduğu tahmin edilen bu halk yoğunluklu olarak Musul ve civarındaki köylerde, Sincar'da, Kuzey Suriye'de ve sayısı çok az kalmakla birlikte Güney Doğu Anadolu bölgesinde Hakkâri, Mardin, Midyat civarlarındaki köylerde yaşamaktalar. Takribi 100-150 bin Yezidi ise Kafkasya, İsveç ve Almanya'da yaşamlarını sürdürmektedir. Gelin bu topluluğu biraz daha yakından tanıyalım.

Yezidi dini (kendileri Ezidi denmesini tercih ediyorlar) son derece karmaşık bir yapıya sahip. İnançlarına göre Âdem'den beri var olan bir din. Yezidiler Âdem'in neslinden geldiklerine inandıkları için seçilmiş bir halk olduklarını söylüyorlar ve bu yüzden de yabancılarla evlilik en önemli yasaklarından biri.

Okuma yazma neredeyse yasaklanmış gibi, bu nedenle de tarihleri ile ilgili araştırma yapılabilecek herhan-

gi yazılı bir belge yok. Ancak yeni nesilde bu yasak nispeten delinmiş vaziyette. Günümüzde okur-yazar oranı gözle görülür derecede artmış. Kitapları olmadığı için sözlü gelenekleri ile tarihlerini canlı tutuyor ve günlük yaşamları içindeki ritüellerini uyguluyorlar. Ancak, bu ritüeller yaşadıkları bölgelere göre farklılıklar da gösteriyor. Mesela Musul bölgesi Yezidilerinin örf, adet ve dini ritüelleri Sincar bölgesinde, Suriye'de veya Hakkâri bölgesindekilerden farklı

Yezidi dini mimarisine örnek konik tavanlı türbeler

olabiliyor. Güney Doğu Anadolu'da yaşayan Yezidilerin hemen hepsi yaşam zorlukları nedeniyle Kafkaslara veya Kuzey Avrupa'ya göç etmişler. Fakat bütün bu bölgelerde yaşayan Yezidilerin en önemli ortak noktası; hac yeri olarak kabul ettikleri Musul yakınlarındaki Laliş, Şeyh Adi Tapınağı.

Şeyh Adi bin Misafir 1075 yılında Lübnan'ın Beyt Far/Kirbet Kanafar köyünde doğmuş. Babası bir İslam din adamı. Adi, gençliğinde Bağdat'a giderek Abdulkadir el-Ceylani ile birlikte tasavvuf okulunda zamanın meşhur Sufi bilgini El-Gazali'den ve diğer Sufi hocalardan dersler alıyor. Genç yaşta Laliş'e giderek eski Hristiyan 'ascate'leri (kendisini bedensel zevklerden arındıran keşişler) gibi Laliş'deki manastıra yerleşiyor. Zaman içinde mucizeler yaratan kişi olarak saygı görmeye başlıyor, kendisini dinlemeye, feyz almaya gelenlerin sayısı her geçen gün artıyor.

Adi bin Misafir 1162 yılında, seksen yedi yaşında öldüğünde Laleş'de manastır içindeki kendisi için hazırlanan türbeye gömülüyor. Daha henüz Yezidi dini diye bir şey söz konusu değil. Şeyh Adi'nin müritleri yeğeni Ebu el-Barakat bin Sahir'i şeyhin vasiyetini tutarak kendilerine lider seçiyorlar. Ebu el-Barakat oldukça bilgili ve saygın kişiliğiyle müritlerin daha da çoğalmasını sağlıyor ve müritler 'Adeviler' adıyla anılmaya başlanıyor. Genç yaşta ölünce, Şeyh Adi'nin yanına aynı türbeye gömülüyor. Yerine oğlu Adi bin Ebu el-Barakat geçiyor. Hakkâri dağlık bölgesinde doğan bu şeyh 'Kürt Adi' olarak tanınıyor.

Tipik bir Sufi tarikatı olarak yaşamını sürdüren tarikat Şeyhleri Hasan bin-Adi zamanında (1195) çoğalan müritleri ile ve tasavvuf çalışmaları ile iyice kendini kabul ettirmiş bir tarikat olarak dikkatleri çekiyor.

Musul 1211 yılında bir Ermeni askerin oğlu olan vali Bedrettin Lulu'nun yönetimine geçiyor. Lulu güçlenen bu tarikattan çekinmekte ve Selahaddin Eyyubi komutasındaki Kürt askerlerin tarikat ile birlikte hareket ederek Musul'u işgal etmelerinden kuşku duyuyor. Hasan bin-Adi'nin böyle bir planı var mıydı, yok muydu bilinmiyor ama, Lulu'nun askerleri tarafından tutuklanarak Musul'a götürülüyor ve orada boğularak öldürülüyor. Arkasından Adevi cemaati üyelerinin kıymına başlanıyor. Katliama Lulu ile işbirliği yapan Moğollar da katılıyor. Laliş'deki Adevi cemaati son derece zor ve karanlık bir döneme giriyor.

Dağılan cemaatin bir kısmı Hakkâri'ye

Laliş Şeyh Adi tapınağının muhafızı Baba Çavuş ile

bir kısmı ise Sincar'lara korunma amaçlı kaçmak zorunda kalıyorlar. Aynı dönemde Harran Sabiileri de kurtulmak için Sincar'ı tercih edenler arasında bulunuyor. Sincar'da Sabiiler ile Adeviler arasında bu şekilde bir kültür alışverişi başlamış oluyor. İleride Yezidilik adını alacak olan karma dinin prensipleri de bu kültür alışverişinin neticesi olarak Sincar'da ortaya çıkıyor.

Yeni dinin sembolü olarak horoza benzeyen bir 'Tavus' kuşu seçiliyor. Bunun sebebi Sabii dininde ve Zerdüş dininde horozun kutsal bir hayvan olarak kabul edilmesindenidir. Sabii dininde tavus kuşundan 'Malka Tausa' diye bahsedilmektedir ki, Yezidi dininde Melek Tavus olarak önem kazanacaktır.

Dinlerinin kurucu bir peygamberi yok. Zaten peygamber anlayışları da yok. Sabiiler'de olduğu gibi görevli 'Işık Elçileri' var. Khuda adını verdikleri Tanrı'larının yedi meleşine ve baş melek olan (Şeytan) Melek Tavus'un kendisine Tanrı tarafından verilen görevi layıkıyla yerine getirerek yaratılışı gerçekleştirdiğine inanırlar. Baş melek Tavus burada

güneşin (Şamaş) yerini tutmaktadır. Yine 'Ruhların Göçü' inançları gereği Melek Tavus'un Şeyh Adi'de kendisini tecelli ettiğini kabul ederler.

On dördüncü yüzyılda ortaya çıkan 'Kitap el-Asvad' ve 'Kitap el-Cilve' isimli, kimin tarafından yazıldığı belli olmayan iki kitap, Yezidilerin bir anda diğer tek tanrılı dinlerle bütün ilişkilerinin kopmasına neden olmuştur. Kitap el-Cilve'de "Yabancıların üç kitabı bana karşıdır ve ben üç addan nefret ederim" denilmesiyle, bütün din bilimcilerin ortak görüşüne göre Musa, İsa ve Muhammed peygamberlerin kastedilmesi ilişkileri koparıyor.

Sözlü geleneklerle yaşatılan bir din olması nedeniyle 'Ehl-i Kitap' kabul edilmemeleri ve özellikle ilahiyat kökenli Musevi, İsevi ve İslam araştırmacıları tarafından 'Şeytana Tapanlar' olarak tanıtılmaları nedeniyle genellikle yerel yönetimler ve hükümetler tarafından da dışlanıyorlar.

Osmanlı yönetimince sapkın olarak kabul edilmeleri ve II. Abdülhamid döneminde (1876-1909) had safhaya çıkan baskılar nedeniyle göçe veya din değiştirmeye zorlandılar. Bu

Baba Şeyh'e
takdim
ediliyorum

Tuğrul Yalınzoğlu kimdir?

dönemlerde pek çoğu din değiştirerek Hristiyan olmuş ve komşu Süryani köylerinde bir arada yaşamayı sürdürmüşlerse de gizli olarak eski ibadetlerine devam ettiler. Mardin'de bulunan, bir güneş tapınağı üstüne inşa edilmiş olan Deyr'ul Zaferan Manastırının halen bir hac yeri olarak kabul edilmesinin altında bu gerçek yer almaktadır. Böylesine dışlanmış olmaları belki de halen yaşatılmakta olan bir folklorun mükemmel bir canlı örneği olmalarına neden olmuştur. Bir Kürt dini olarak algılanmasının ise politik nedenler dışında iki önemli sebebi var. Birincisi Kürtçe konuşmaları, ikinci önemli neden ise din değiştirip Müslüman olan aşiretlerin bir müddet sonra eski dinlerini unutup Kürtlerle kaynaşmaları. Buna örnek olarak Ağrı'nın Sipkan aşireti gösterilebilir.

Yezidi kökenli bu aşiretin bir kısmı Kafkasya'ya göçtü ve orada dinlerini yaşatmaya devam ediyorlar. Kalanlar ise İslamı kabul ettikten sonra bir Kürt aşireti olarak geçmişlerini unuttular ve yaşamlarını bu şekilde sürdürüyorlar.

Annemin de mensubu bulunduğu bu aşiretten Eleşkirt'li Abdülmecit Bey devletine, milletine hizmetleriyle destanlaşmış bir isim. Abdülmecit Bey ile ilgili bir gerçek hikâyeyi, S.Ahmet Arsavi'nin 'Doğu Anadolu Gerçeği', (1988, S.70.71.72) isimli eserinden öğrendim.

Abdülmecit Bey Kuva'i Milliyeci. Yani milli kuvvetlerin o bölgedeki en mühim şahsiyetlerinden biri. Kuva'i Milliye güçleri denilince akla ciddi bir ordu gelmesin. Aslında çeteci. Sipkan aşireti mensuplarından oluşturulmuş silahlı bir gücü var.

Kazım Karabekir Paşa komutasındaki 15. kolordu birliklerinden bir kısmı

Mimar Tuğrul Yalınzoğlu 1947 Sürmene doğumludur. Ankara Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisinden 1970 yılında mezuniyeti sonrası Aachen Teknik Üniversitesine ihtisas için devam etti. İş hayatına Düsseldorf Üniversitesi 'Zentrales Tier Labor' Merkez Hayvan Laboratuvarı inşaatı ile başladı, kısa dönemli yedek subaylık görevi için 1974 yılında Türkiye'ye dönene kadar bu görevini sürdürdü. 1982 yılından itibaren Irak'ta çeşitli işler yaptı, en son 2004 yılında Irak'lı ortağı ile birlikte başladıkları SadrCity Su Arıtma ve Pompa İstasyonu projesini 2009 yılında tamamlayarak teslim etti. Bu projenin gerçekleştirilmesi sürecinde birçok kez Musul'a geçerek, bir hoby olarak başlattığı araştırmaları için Yezidilerin yaşadığı Bahzani ve Bashika köylerini ziyaret etti. Aynı yıl kitabını bitirmek üzere iş hayatına bir nokta koydu. Evli, iki kız çocuk ve iki torun sahibidir. Tuğrul Yalınzoğlu İstanbul Yeniköy'de yaşamını sürdürmekte.

Rus desteğindeki Ermeniler ile çarpışırken, Ermeniler bir cephede sipe-re çekilmiş. Karabekir'in kuvvetleri de taarruz etmek mecburiyetindeydi ancak bu taarruz büyük can kaybına neden olabiliirdi. Abdülmecit Bey de Paşa ile birlikte hareket eder. Paşa, Abdülmecit Bey'den Ermenileri siperlerden söküp atmasını, bilahare kendi birliklerinin harekete geçeceğini söyler. Abdülmecit Bey biraz tereddütlüdür. Paşa, espri ile karışık, "Korktun galiba Abdülmecit Bey," deyince Abdülmecit Bey, "Paşam zor iş, ben de zayıf veririm, ama emrin olur" diye yanıt verir ve adamlarına derhal atı Teyro'yu hazırlamalarını buyurur. Gerçekten de Ermenileri siperden söküp atar, bilahare kolordu birlikleri devreye girer ve görev başarıyla

tamamlanmış olur.

Çatışmalar sırasında Abdülmecit Bey akciğerinden bir kurşun yarası alır. Her ne kadar o günün şartlarına göre tedavi edilse de bir süre sonra bu yara nedeniyle vefat eder. Bu nedenle İstiklal Savaşı sonrasında soyadı kanunu çıktığında Abdülmecit Beyin ailesine haklı olarak, annemin de kızlık soyadı olan, gururla taşıdıkları 'Öztürk' ismi verilir.

Türk, Kürt o kadar iç içe olmuş ve kaynaşmış ki ayırt etmek imkânsız. Sipkan Aşireti önceleri bir Yezidi aşiretiymiş. Bir kısmı İslamı kabul etmiş. Bir kısmı Ermeni ve Süryaniler arasında Hristiyan kimliğine geçmiş. Belki de gizlice eski ibadetlerini sürdürmüş. Bir kısmı da kim bilir belki dini inançlarını rahatlıkla yaşayabilmek için Kafkasya'ya göçmüş. Sipkan Aşireti'nden hala Ağrı'da bazı aileler varmış, bir kısmı da dağa çıkmış. Gençlerin pek çoğu da büyük şehirlere okumaya gönderilmiş, aralarından son derece başarılı mühendisler, doktorlar, politikacılar çıkmış. Benim bu anlattıklarımın aşiret mensubu birçok kişinin bilgilerinin olduğunu tahmin etmiyorum. Hatta bana daha ilköğuldayken dua etmeyi öğreten annemin bile Sipkan Aşiretinin eski bir Yezidi aşireti olduğunu bildiğini sanmıyorum. Ancak, Yezidilikten konu açıldığında bu gerçekler de hatırlanmalıdır.

Araştırmalarımla ilgili bölük pörçük notlarımı 1980'li yıllardan beri iş için sıklıkla gittiğim Orta Doğu ülkelerinde yaptığım amatör denilebilecek çalışmalarla elde ettim. Yezidiler ile ilgili araştırmamı Musul yakınlarındaki Yezidiler için hac yeri kabul edilen Laleş merkezli, Şeyhan topluluklarının yaşadıkları Bahzani ve Bashika köylerinde yapabildim. Her ne kadar bu bölgede yaptığım araştırmalar Sincar bölgesi veya Suriye, Tur Abdin, Kafkasya bölgelerindeki Yezidilik anlayışları ile farklılıklar göstermesi mümkünse de, bu bölgenin Şeyh Adi Tapınağı ile en önemli kutsal merkezleri olması, araştırma neticesinin genel olarak en doğru anlatıma olanak sağlayacağını düşündüm.

Anlaşılabileceği gibi yaşadığı bölgelerde diğer dinlere rahatlıkla uyum sağlayabilen bu din kendi arasında da kolaylıkla farklılıklar gösterebilmektedir. Ancak, katı bir kast sistemleri olması ve Yezidi olabilmek için Yezidi anne ve babadan doğmuş olmaları şartı, topluluk içinde evlenme şartları gibi değişmesi mümkün olmayan kuralları ve uyum sağlama kabiliyetleriyle günümüzde varlıklarını halen sürdürmektedirler. ■

ŞALOM TURKEY İNGİLİZCE YAYINDA

**ŞALOM GAZETESİ WEB SİTESİNDE
İNGİLİZCE BÖLÜMÜNÜ HAYATA GEÇİRDİ**

ŞALOM TURKEY,

www.salom.com.tr

adresinde farklı bir bölümde İngilizce olarak yayında. Özellikle Türkiye ve Türk Yahudileri ile ilgili haberlerin yer alacağı bu bölümde zaman zaman, özel röportajlar ve köşe yazıları da İngilizce olarak yayınlanacak.

Müzik ve Kimlik

100. yıldönümünü “kutladığımız” Birinci Dünya Savaşı’nın sonunda dünya haritasında ciddi değişiklikler oldu. Osmanlı İmparatorluğu da bu değişikliklerden payını alan ülkelerdendi. Savaştan yenik çıkan Osmanlı’dan, Atatürk önderliğinde gerçekleşen Kurtuluş Savaşı’nın ardından sınırlarını yeniden tanımladığı bir ülke doğdu: Türkiye. Yalnızca sınırları mı yeniden tanımlandı bu ülkenin? Hayır. Türkiye her açıdan enkaz halindeydi ve bir anlamda “baştan” yaratılması gerekiyordu. Batıyı referans alarak Atatürk’ün öncülüğünde gerçekleştirilen devrimler bu yaradılışın araçlarıydı. Bu devrimler arasında müziğin başlı başına ayrı bir yeri oldu.

SANATSIZ SİYASET, SİYASETSİZ SANAT OLMAZI!

19. yüzyılın sonlarına doğru Wagner “Alman” müziğini tanımlayınca, Avrupa’nın diğer ülkeleri karşıt hareket olarak kendi dillerini oluşturdu. Fransa’da Fauré, Debussy ve Ravel başı çekerken, İspanya’da de Falla ve Granados, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu sınırlarında kalan Slav ülkelerinde Smetana, Dvorak ve Janacek müzik alanında milli kimliklerin oluşmasında önemli rol oynadı. Bu dönemin, Osmanlı’da ve daha sonra Cumhuriyet kuruluş yıllarında, önde gelen sosyolog, yazar ve düşünürü Ziya Gökalp’e (1876-1924) göre de “Milli Musiki” yeni politikaların hayata geçirilmesi için çok önemli bir araçtı. 1934 yılında Atatürk TBMM’de yaptığı konuşmasında, Gökalp’in önerilerinin izinden giderek Anadolu’nun bağrından gelen halk müziğine odaklanılarak, batı müziği notasyon kurallarına göre arşivlenmesi ve gene bu müziğin kuralları uygulanarak bestelenmesi gerekliliğini savundu. Bu hedefi gerçekleştirebilmek için gerek Ankara gerekse İstanbul’da eğitim kurumlarını revize etmenin

yanı sıra genç yetenekler keşfedilerek, Avrupa'nın farklı şehirlerine eğitime gönderildi. Cemal Reşit Rey (1904-1985), Hasan Ferid Alnar (1906-1978), Ulvi Cemal Erkin (1906-1972), Necil Kâzım Akses (1908-1999) ve Ahmed Adnan Saygun (1907-1991) vatana döndüklerinde, yeni bir müzik dili oluşturdu. "Rus Beşleri" ne atıfta bulunularak "Türk Beşleri" olarak tanımlanan bu müzisyenler, besteci olarak etkin olmanın yanı sıra, konservatuvarlardaki eğitmen kimlikleriyle yeni nesillere bilgiyi aktarıp modern Türkiye'nin müzik dilinin hayatta kalmasını da sağladı.

1935 yılında, ünlü Alman besteci Paul Hindemith de müzik reformlarında etkin olmak üzere Türkiye'ye davet edildi. Paul Hindemith aklındakileri hayata geçirebilmek için Ankara'ya üç arkadaşını daha davet etti. Bu değerli

müziğinin kuralları ile birleştirilmiyordu. Esas olarak tüm "Türk Beşleri" zaman içerisinde eserlerinde bu "kuralları" yaratarak kullandı. Kanun virtüözü olan Ferid Alnar, bir kanun konçertosu dahi yazdı. Hemen hepsi

Necil Kâzım Akses
(1908-1999)

Ahmed Adnan Saygun
(1907-1991)

Ulvi Cemal Erkin
(1906-1972)

müzik insanları; Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nı yeniden yapılandırmak üzere orkestra şefi Ernst Praetorius, Ankara Operası'nın temeli ni atan ve konservatuvarın şan, sahne sanatları ve opera bölümlerini yöneten rejisör Carl Ebert ve uzun yıllar kurduğu Gazi Eğitim Enstitüsü'nü yöneten müzik pedagogu Eduard Zuckermayer idi. Hindemith ve arkadaşları yalnızca Ankara'daki müzik eğitimini yeniden yapılandırmakla kalmayıp, İstanbul ve İzmir Konservatuvarlarını da kurdular. "Türk Beşleri"nin bir kısmı Fransız bir kısmı ise Alman ekolünde yetişti. Ancak hepsi çok sesli Türk müziğinin sadece batı kuralları ile var olamayacağına dair fikir birliğine vardı. Türk müziğinin makamları ve halk müziğinin model yapısı muhakkak batı

Türk halk müziğini kaynak olarak kullandıysa da, sanki Ahmed Adnan Saygun'un yeri biraz daha farklı.

YURTTA SULH, CİHANDA SULH!

Her ne kadar Saygun, Atatürk'ün gözbebeği olduysa da (Atatürk ilk Türk operasını Saygun'dan bestelemesini talep etti) Hindemith'in Ankara'ya gelmesiyle Paris'te *Schola Cantorum*'da eğitim almış bir Fransız müziği temsilcisi olarak, tabiri caizse pabucu dama atıldı. İstanbul Belediye Konservatuvarına tayin olan Saygun, bir yandan da gayri resmi olarak Halkevleri Müfettişliği görevine atandı. Bu görev ona 1936 yılında Bela Bartok ile tanışıp, birlikte Türkiye'yi dolaşarak geniş bir alan çalışması ve halk şarkıları derleme fırsatını tanıdı. Bu derlemeler geniş bir külliyat ile sonuçlanmış olsa da ilk seslendirilişi 1946 yılında Ankara'da gerçekleştirilen *Yunus Emre Oratoryosu* Ahmed Adnan Saygun'un ulusal ve uluslararası alanda ün sahibi olmasını sağladı. Saygun'un mistik döneme

Hasan Ferid Alnar
(1906-1978)

geçişinde bestelediği bu eser 1947 yılında Paris'te, 1958 yılında ise BM'de Leopold Stokowski tarafından yönetilerek ABD'de seslendirildi.

Eserin Saygun tarafından II. Dünya Savaşı'nın ortasında, 1942 yılında bestelenmeye başlanması ve savaşın hemen ardından Paris'te seslendirilmesi, sadece bir tesadüf müdür bilinmez ama, en çok bilinen koral bölümün güftesini hatırlamakta fayda var sanki:

"... Aşkın aldı benden beni, bana seni gerek seni / Ben yanarım dünü, günü, bana seni gerek seni..."

Maalesef farklı boyutlarda farklı savaşların hüküm sürdüğü günümüz dünyasında, her tür "sevgiyi" hatırlamamız gerekiyor. Hafızalarımızı, özellikle duygu dünyamızın hafızasını en canlı tutan araçlardan biri de müzik değil mi? Bu yakınlarda bir Yunus Emre Oratoryosu dinlemek ve barışın öncelikle kendi içimizde sonra geniş çevremizde olması dileğiyle! ■

Rejeneratif Tıp Yöntemleri

Dünya nüfusunun yaşlanması, daha çok sayıda kişinin yalnız bir yaşam sürmesi, hastalıkların engellenmesi ve tedavisinde aktif yaşam tarzının öneminin herkes tarafında anlaşılması, ileri yaştaki kişilerin üst düzey spor türlerine katılmak istemeleri son yıllarda tanık olduğumuz değişikliklerdir.

Yaşam tarzımızın değişmesi ile hasar görmüş kas-iskelet dokularını ilaç veya ameliyat yöntemlerini kullanmadan iyileştirecek yöntemler aramaya başladık.

Araştırmalar, hastalarını daha uzun istirahat ettiren hekimlerin ağrı tedavisi konusunda daha başarısız olduklarını gösteriyor. Ağrı için yıllardan beri kullanmakta olduğumuz antiromatizmal ilaçların bilmediğimiz ciddi yan etkilerini gördük. Bu gerçekler hekimleri ve hastaları vücudun doğal iyileşme yeteneğinin artırıcı yöntemleri şöyle sıralayabiliriz:

PRP

PRP yönteminde kanımızdaki trombosit hücrelerinin içerdiği büyüme faktörlerini kullanıyoruz. Trombositler pıhtılaşmanın gerçekleşmesinde çok önemli rol oynarlar. Hastanın kanını özel tüplere aktardıktan sonra özel bir santrifüjde döndürdükten sonra, trombositleri 2 – 3 cc hacmindeki serum içinde yoğunlaştırıyoruz. Doku hasarının olduğu bölgeye enjekte ediyoruz. Enjekte edildiği dokuya bağlı olarak yeni bağ dokusu ve yeni damarlanma gibi yenileyici etkileri ortaya çıkarır. Kullanıldığı alanlar, eklem kireçlenmeleri, tendon yırtıkları, kas yırtıkları ve bağ yırtıklarıdır. Yumuşak doku hasarında ultrasonografi ile kesin tanı koyduktan sonra uygulanması daha etkili ve hızlı sonuçlar elde etmemizi sağlar. Eklem kireçlenmelerinde ise, araştırmalar PRP tedavisinden sonra hastaların yüzde75'inin ağrı azal-

ADVERTORIAL

ma bildirdiğini gösteriyor. Omurga dışındaki tüm eklemlerin kireçlenmesinde kullanılabilir.

Dekstroza Proloterapi

Dekstroza Proloterapi yönteminde iritan bir sıvı kullanarak, dokuda önce hasar ve daha sonra yoğun biçimde olan bir yapım sürecini başlatıyoruz. En çok kullanılan iritan madde yüzde 20 – 30 oranındaki dekstroza solüsyonudur. Etki mekanizması ve düzeyi PRP yöntemine yakındır. Benzer biçimde, eklem kireçlenmeleri, tendon yırtıkları, kas yırtıkları ve bağ yırtıklarında kullanılır. Bu yöntemin de, yumuşak doku hasarında ultrasonografi ile kesin tanı koyduktan sonra uygulanması daha etkili ve hızlı sonuçlar elde etmemizi sağlar. Eklem kireçlenmelerinde ise, PRP yöntemine benzer oranda ağrı azalma bildirilmiştir. PRP yönteminden farklı olarak omurga çevresindeki bağların yırtılmasından kaynaklanan ağrılarda tercih edilmesi gereken yöntemdir. Proloterapinin özelliği, hastadan kan alma gereğinin olmaması ve gerekli miktarda sıvının kolaylıkla kullanılabilmesidir. PRP yönteminden farklı olarak eklem içi ve çevresindeki dokulara 20 – 40 cc sıvı enjekte edilebilir.

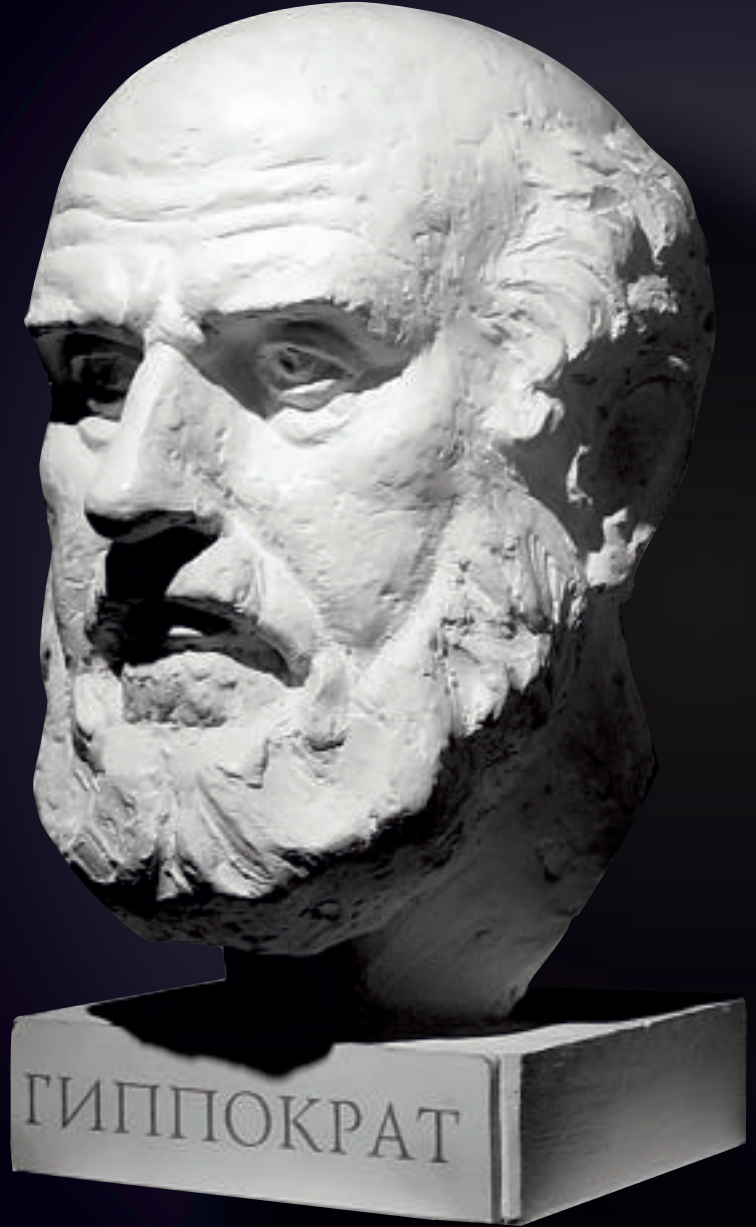
ACS

ACS yöntemi ödem ve iltihaptan kurtulmak, ağrıyı geçirmek ve bunda sonra iyileşmenin başlamasını sağlamak için kullanılır. Yıllardan beri kullandığımız kortizon enjeksiyonlarının yan etkisi olmayan alternatif yöntemidir. Hastanın kendi kanı kullanılır. Özel cam filtrelerde 6 – 8 saatlik işleme tabi tutulur. Ödem ve ağrının yoğunluğuna göre 1 – 3 kez uygulanır. Ağrı ile birlikte seyreden eklem şişliği, kanamalı kas yırtıkları ve bel fıtığında sinir sıkışması durumlarında kullanılır.

Perkütan İğne Tenotomisi

Perkütan İğne Tenotomisi kronik tendon ağrıları için kullandığımız çok etkili ve yeni bir yöntemdir. Uzun süre devam eden tendon ağrılarında, tendon kılıfının kalınlaşması, sertleşmesi, yapışık hale gelmesi ve daha çok sayıda sinir lifi içermesi ile ağrı daha yüksek düzeyde olmaktadır. Ek olarak, tendin liflerinin düzgün yapısı düzensiz hale gelir. Tendonun iç yapısını sadece ultrasonografi ile tespit edebildiğimizden dolayı, ultrason ile kronik tendinopati kesin tanısını koyduktan sonra uygulanması ile çok etkili ve hızlı sonuçlar elde ediyoruz.

Sonuçlar ölçülebilir olmalı

cavitmeclisi.com

Crossovermi – Fusion mu?

Geçenlerde Emma Shapplin, şimdi Sarah Brightman, ardından Andre Rieu – yerkürenin dört bir yanında kitleleri büyüleyen bu isimler bizde de arenaları doldurmak bir yana, konserlerinin öncesi/sonrası çevre arterlerinde trafiğin felç olmasına da neden oluyorlar..!

Neden acaba? Onlar gibi, örneğin vokalistler Andrea Bocelli ve Josh Groban'ın, kemancı Vanessa Mae'nin veya Il Divo topluluğunun icralarında değişik bir ustalık, müziklerinde özel bir tılsım mı var?

Aslında çok basit – “classical crossover” diye adlandırılan bu yeni türün popülaritesini sağlayan şu ana etmenler, eminim sizin de gözünüzden kaçmamıştır: 1) Çaldıkları veya söyledikleri, ya bilinen klasik ezgilerden veya bu türe benzeyen özgün (“benzetilmiş”) bestelerden oluşuyor; 2) Melodiler mükemmele yakın bir ses veya saz yeteneği ile icra edilirken, müzisyenlerin fiziği, giyim/kuşamları ve sahne devinimleri en üst görselekte; 3) Müziğin sunumunda olduğunca büyük bir orkestra ve yetkin düzenlemeler, daha önemlisi ise, en yeni elektronik efektler kullanılıyor. Kısacası – veya “ana kural”: Müziğin kendisi “zengin” olup kulağa ya “tanıdık” veya “hoş” gelmeli, “ambalajı” ise kusursuz olmalı..!!

Bu türün doğuşunu, 1990 yılında İtalya’da yapılan Dünya Futbol Turnuvasına borçluyuz! Açılış töreninde ünlü tenor Luciano Pavarotti, Puccini’nin Turandot operasındaki “Nes-sun Dorma” ariasını söylediğinde milyonlarca kişiyi derinden etkilediği görülünce, kimi gözüpük müzik yapımcıları o güne dek daha çok “seçkin” kesimlere yönelik olduğu varsayılan opera türünün geniş halk kitlelerine de mal edilebileceğini anlamış! Bu bağlamda, İngiliz soprano Sarah Brightman ile İtalyan tenor Andrea Bocelli’nin opera kaynaklı popüler müzik serüvenleriyle ilk başarılarının da 1990’lı yılların başlarına denk gelmesi rastlantı değildi kuşkusuz! 2000’li yıllara gelindiğinde, Amerikalı tenor Josh Groban ve İngiltere’de kurulan Il Divo topluluğu da milyonlarca albüm satan, opera kaynaklı popüler müzik vokalistler kervanına katılacaktı. Crossover kemancılarına gelince – Singapur doğumlu Vanessa Mae, yettiği Londra’da 12 yaşındayken Londra Senfoni Orkestrası ile Beethoven ve Çaykovski’nin konçertolarını kaydetmesinden çok geçmeden, yönelmeye başladığı “techno-pop” türündeki ilk albümüyle 1995 yılında Avrupa’nın birçok ülkesinde altın ve platin plak ödülleri toplar... Hollandalı Andre Rieu ise kariyerinin ilk başından başlamak üzere “hafif” (!?) klasik müzik sanatçısı olma devamlılığını göstermiş ender örneklerdendir! Konservatuar tahsilinden az sonra vals türüne yönelip, bugün ulaştığı 65 yaşına dek bu tınılara sadık kalmıştır.

Ne var ki, Strauss ailesi gibi saygın batı sanat müziği bestecilerinin valslerini orkestrası ile tüketircesine çalan, sayılması güç kayıtları bulunan Rieu’nün bu yorumlarını nice klasik

müzik eleştirmeni ve sanatçısı “Waltz/schmalz” (= katı yağ) olarak adlandırıp küçümsemekte... Yukarıda andığımız diğer sanatçılar için de benzer yorumların yapılması bir yana, her birinin albüm satışları onlarca milyonu bulmuştur – ve işte burada, köşemizin de bam teli olan “nitelik/nicelik” ikilemine tosluyoruz! Şurası kesindir ki, katıksız/yalın klasik müzik severlerinin salt “tüketmek”ten çok, dinledikleri bir senfoniye, bir sonata, bir operayı dahi birazcık da olsa algılaması/hazmetmesi/dimağın yorumlaması gerekecektir – ve dolayısıyla, abartılı biçimde ifade edeceksek, “işleri biraz zor”! Öte yandan, o yapıtın seçilmiş bir-iki bölümünü/aryasını (ki bunlar en melodik olanlardır kuşkusuz), hele

“synthesize” edilmiş biçimde dinleyeceklerse, belki de ışıklı efektleri bol olan büyük bir sahnede yakışıklı üç/dört tenordan veya kemancı elektrikli, şortu kısa, güzel bir kızdan – o zaman bu çok daha “kolay”, bir o kadar da “keyifli” oluyor! Kısacası, bir bölümü narsist düzeye yaklaşmış “pasparlak” sanatçılardan ziyadesiyle “parlatılmış”

M.Wollny ve K.Erguner (Foto: Y. Biton)

müzikler dinlemek, kimin hoşuna gitmez ki?! Affınıza sığınarak “classic crossover”ın bu özelliklerini, bazı hazır yiyeceklerle lezzet artırıcı olarak katılan sodyum glutamat’a benzetmeden edemiyorum!

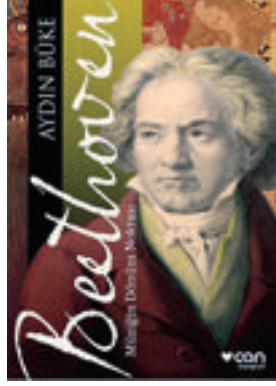
Gelgelelim klasik batı müziğinin caza veya dünya müziklerine yönelik uyarlamalarına. Gene kimilerinizin affına sığınarak, bunları (daha “dürüst” demesek de...) çok daha “sanatsal” bulduğumu söyleyebilirim – örneğin Jacques Loussier Trio’nun 1960’lardaki “Play Bach” düzenlemelerinden başlayarak, The Classical Jazz Quartet’in 1975 yapımı “Tchaikovsky’s Nutcracker” gibilerine kadar – veya Tekin/Aydemir/Erçağ Üçlüsü’nün duduk/tanbur/viyolonsel yorumlu “İtrî & Bach” albümüne (lütfen karşı sayfayı ziyaret ediniz!)...

Kuşkusuz bu tür klasik/caz uyarlamalarının dışında, caz müziğinde daha nice “fusion”ların varlığından söz edilebilir – ve bu tanımı, çoğu çevrelerce alışlageldiği gibi sadece dar anlamdaki “jazz-rock fusion” olarak görmenin önemli yanımlara, sınırlandırmalara yol açacağını burada hemen belirtmek isterim. Ne dersiniz – cazın o dipsiz zenginliğinin bir nedeni, sayısız müzik türleri ile “kaynaşma” potansiyeli de değil mi?! İşte (ve yine karşı sayfa!) – günümüzün belki en önemli caz müzisyeni Herbie Hancock’un daha 28 yaşındayken, beş önemli cazcı, iki vokalist ve ABD’li bir haham ile birlikte 1968 yılında kaydedip “Hear, O Israel” olarak adlandırdığı Şabat duaları örneği – veya, daha üç hafta önce Akbank Caz Festivali’nde dinlediğimiz neyzen Kudsi Erguner, Alman caz piyanisti Michael Wollny ve perküsyoncu Hamdi Akatay’ın son derece ilginç “Nefes” projesi! ■

» Aydın Büke: Beethoven - Müziğin Dönüm Noktası – Can Yayınları, 2014; 380 sayfa

İDSO'nun kıdemli flüt sanatçısı, müzik eğitimcisi ve yazarı Aydın Büke, Bach, Mozart, Chopin ve Clara/Robert Schumann'dan sonra, bu kez Ludwig van Beethoven'in kapsamlı biyografisi ile karşımızda! Ne var ki, bu değerli araştırmacı sade bir yaşam öyküsünün çok ötesinde bir çalışma sunuyor – “dünyayı yerinden oynatmış” bu dev bestecinin yaratıcılığını kâh fırtınalı kişisel yaşamı, kâh döneminin benzer derecedeki çalkantılı siyasi/toplumsal ortamının ışığında irdeliyerek, dikkatimizi aralarındaki bağlantılara çekiyor. Genç Beethoven'ın sanatsal gelişmesine büyük etkileri görülen Mozart ve Haydn, kişiliğine önce olumlu, çok geçmeden ise olumsuz biçimde gölge düşürmüş Napoleon Bonaparte ve nihayet Goethe ve Schiller gibi ozanların izdüşümündeki yapıtların doğuşuna teker teker tanık oluyoruz; bestecinin yaşamındaki tüm bu “kilometre taşları” ve daha nice kişilerle öz yapısını derinden etkilemiş aşkları, Bonn, Viyana ve Karlsbad gibi mekânlarda tanıyoruz, neredeyse bir roman tadında... Büke'nin bu çalışması, her müzikseverin zevkle okuyacağı, kütüphanesinde bulundurması gereken bir yapıttır.

» Akillas Millas: Büyükkada; Prinkipo; Ada-i Kebir – Adalı Yayınları, 2014; büyük boy, 606 sayfa

İşte, “ayın kitabı” – 1934 İstanbul doğumlu, çocukluğundan başlamak üzere Büyükkadalı, 1970'lerde Atina'ya yerleşmiş olan bu sıra dışı hekim, sporcu, araştırmacı/yazar/çizer'in ilk kez 1989 yılında Atina'da yayımlanmış ve Türkçe çevirisini yıllardır beklediğimiz kapsamlı Büyükkada monografisi. Aynı zamanda hararetle bir kitap, belge, fotoğraf ve efemera koleksiyoncusu olan Millas'ın onyıllardır biriktirdiği görsel malzemelerle zengin biçimde donatılmış olan bu çalışma, Büyükkada'nın 160 sayfaya yayılan ayrıntılı bir tarihçesini, belli başlı mahallelerinin, oradaki geçmiş yaşamın ve öne çıkan yüzü aşkın kişinin tanıtımını (200 sayfa!), yine 160 sayfayı geçen üçüncü bölümünde önemli manastırlarının titiz incelemelerini ve kitabın sonunda araştırmacılara yön

verebilecek geniş bir kaynakça ile Prens Adaları literatüründe yeni bir sayfa açıyor. Bize bu önemli yapıtı kazandıran Adalar Vafı'nın değerli Başkanı, sevgili Halim Bulutoğlu kardeşimizin giriş yazısında belirtmiş olduğu gibi, “Ada kiilliyatı”nın devamı gelecek – önce Heybeliada ve ardından diğerleriyle... Bu güzel atılımda emeği geçen herkesin eline, yüreğine sağlık!

» Ertan Tekin / Murat Aydemir / Çağ Erçağ: İtrî ve Bach; Kalan Müzik, 2013; CD

Her daim yeni ufuklara açılan Kalan Müzik Yapımevi'nin beyni Hasan Saltık, ülkemizin önemli duduk, tambur ve viyolonsel sanatçılarını bu projeye özendirerek, tek ortak yanları “müzik” olan, aynı dönemde yaşamış İstanbullu Buhurizade Mustafa İtrî (1640-1712) ile Saksonyalı Johann Sebastian Bach (1685-1750) arasında görülebilen/görülemeyen koşutluğa dem vurmaya çalışmış. Bana sorarsanız, o aradığımız pek yoksa da, Bach'ın o çok bilinen “Air”inin, ayrıca sonat, menüet veya dini ezgilerinin, viyolonselini yanı sıra şark sazları, İtrî'nin “Buselik Beste”si, taksimleri ve semai ile tekbirlerinin ise aynı aletler ile icra edilmesi, son derece hoş ve heyecan verici tınlar sunuyor. İşte size tam anlamıyla, başarılı bir “fusion” (= kaynaşma) !

» Herbie Hancock Altılısı: Hear, O Israel - A Prayer Ceremony in Jazz – P/C Jonny, 2008; CD

1968 yılında ABD'nin Worcester kenti sinagogu hahamının 17 yaşındaki oğlu Johnatan Klein, Şabat duaları için dokuz bölümden oluşan bir caz süiti besteler. Aralarında mumların kutsanması, Şema duası ve Kiduş gibi bölümler de bulunan bu konçerto, o yıllarda çiçeği burnunda olan Herbie Hancock ile aralarında Thad Jones ve Ron Carter gibi günümüzün caz ikonlarıyla iki hanım vokalistin bulunduğu bir topluluk tarafınca New York ve çevre sinagoglarında çalınır, bu arada kaydı da yapılır... Gel zaman, git zaman, bu çalışmalara katılanların dahi unuttuğu, az sayıda basıldığı için ortadan kaybolan 33'lük plak, 1990'ların sonuna doğru İngiliz müzik

koleksiyoncusu Jonny Trunk'ın eline geçer – o da, caz müziği tarihine son derece değerli bir katkı olacak bu albümü yayınlar! Olağanüstü sololarla kışmen canlı ritimler içeren ve son derece yetkin birer soprano ve kontraltın seslendirilişleriyle de süslenen bu dini yorumlar belki dindar kesim için değil – ancak her cazsever için kaçırılmaması gereken bir şölendir!!

SANAL Gerçeklik'de DEVRİM

Sanal gerçeklik dünyasının son ürünü Oculus Rift, hayallerinizi LCD bir ekrana getirmekten çok daha fazlasını yapıyor, kurguladığınız fantastik dünyada kendi adımlarınızla yürümenizi sağlıyor. Uzaktan sanal sinema ekranı gibi çalışan, dev bir gözlüğe benzeyen bu cihaz aslında görüldüğünden çok daha fazlası...

Palmer Luckey isimli sanal gerçeklik meraklısı bir amatör elektronikçinin fikir babası olduğu bu cihaz, Oculus Rift firmasının kurulması ve projeye ABD'nin sayılı bilgisayar oyunu şirketlerinin finans sağlaması sayesinde sanal dünyanın kanunlarını yeniden yazmak üzere.

Şimdilerde deneme ürünü olarak, sadece bilgisayar programcılarının yeni programlar yazması için piyasada olan cihaz, uyumlu softwarelerin yazılması sonrası seri üretilecek ve piyasaya sürülecek. Oculus Rift sanal gerçeklik gözlüğünün en önemli özelliği, başınızın hareketlerini içindeki jiroskop duyargaları sayesinde 360 derece takip ederek sizi oynadığınız oyun programının içinde adeta yüzdürmesi. Siz başınızı sağa ve sola çevirdiğinizde tüm görüntü de tıpkı gerçek hayatta olduğu gibi hareket ederek sağa ve sola kayıyor.

Oculus Rift sanal gerçeklik gözlüğü fikri aslında 1970'lerden beri bilgisayar mühendislerinin hayal gücünü meşgul ediyor. Ancak yeni olmayan bu fikrin gerçekleşmesi için bilgisayarların çiplerinin ve hafıza kartlarının Ghz hızına çıkması gerekiyordu. Oculus Rift'i elektronik mühendislerinin gözünde bir devrim yapan gerçek, cihazın sahip olduğu inanılmaz görsel bilgi işleme kapasitesinden

Kim olmak istersiniz? Ünlü bir araba yarışçısı mı yoksa bir F16 pilotu mu? Yok eğer 'Action' tarzı bir karakter istemiyorsanız Pamuk Prenses olup, yedi cüceler ile tanışıp hayatınızın prensinin öpücüğü ile uyanmak da mümkün.

geliyor. Elektronik mühendislerinin 'Latency' dedikleri bu parametre, cihazın hareket duyargalarının sizin başınızın eylemlerini algıladıkları an ile Oculus Rift'in stereoskopik ekranının sağa-sola, aşağı-yukarı kaymaya başlaması arasındaki sürenin kısalığı olarak ifade ediliyor. Bu süre ne kadar kısa ise sanal gözlük, o kadar gerçeğe yakın bir his veriyor. Gelişen bilgisayar teknolojisinin bir yanda hacmi ufaltırken bir yandan kapasite ve bilgi işleme gücünü arttırması sayesinde 70'lerde sadece bilim kurgu filmlerinde gördüğümüz sanal gerçeklik evlerimize girmek üzere. Oculus Rift'i halihazırdaki stereoskopik 3D ekranlardan ayıran özelliklerden biri de her iki göze ayrı ayrı, ancak paralel görüntüler sağlayan ekranları. Şimdiye kadar hiçbir yerde kullanılmamış özel bir teknolojiye sahip olan bu ekranlar sayesinde kullanıcı görüntüleri gerçek hayatta gözün imgeleri algıladığı gibi görebiliyor.

Böylece üç boyutlu algının sağlanması için gereken derinlik hissi, mesafe algısı ve paralaks vurgusu natürel bir şekilde yaratılmış oluyor. İnsan gözünün nesneleri nasıl üç boyutlu gördüğü, beyinde mesafelerin arasında nasıl izafi bir algı yarattığı konusuna bu yazının ana konusu dışında olduğu için girmek istemiyorum, ancak kısaca, 3D hissinin iki gözümüz sayesinde meydana geldiğini belirtmek isterim.

Oculus Rift hareket algılama hızı ve insan beynine verdiği üç boyut hissi ile şimdiye kadar geliştirilmiş en karmaşık ve başarılı cihaz. Bu cihazı rahatlıkla yanınızda taşıyabilir, giyebilir ve destek program-bilgisayar ekipmanları sayesinde, sadece istediğiniz oyunda istediğiniz kişi olmak ile kalmaz, dünyanın öbür ucunda yaşayan tedarikçiniz ile masa başında toplantı bile yapabilirsiniz.

Oculus Rift, başlangıçta oyun meraklısı bir araştırmacının hayal gücünden hayat bulmuş olsa da yarının dünyasında çok daha hayati sorunlara çözüm olabilir. Sanal gerçeklik teknolojisi, uçuş simülasyonlarından, uzman doktorların görüş ve tecrübelerini savaş alanlarında kurulan sahra hastanelerine getirmeye kadar birçok konuda gelecekte uygulama alanı bulabilir. Geçtiğimiz temmuz ayında Facebook'un yaratıcısı Mark Zuckerberg'in bu sanal gerçeklik gözlüğünü geliştiren Oculus Rift firmasını tam 2 milyar dolar vererek satın alması, bu teknolojinin gelecekte nelere kadar olduğunun en büyük kanıtı. ■

Hedefe azimle, kararlılıkla ve korkmadan ulaşan**AKRËP**

Akrëp burcu, 23 Ekim ve 21 Kasım tarihleri arasındaki dönemde etkisini gösterir. Yönetici gezegeni Mars ve Plüton'dur. Diğer burçların yönetici gezegenleri hep bir taneyken Akrëp'in iki tanedir. Bu farkın sebebi 20. yüzyılda Plüton gezegeni keşfedildiğinde astrologlar bu gezegeni Mars'la birlikte Akrëp burcunun yönetici gezegeni olmasına karar verdikleri içindir.

Plüton'un Güneş etrafındaki yörüngesi çok büyüktür; çünkü Güneş'e en uzak gezegendir. Fakat bu uzaklığına rağmen bir önündeki gezegen olan Neptün'e göre Güneş'e daha yakındır. Bunun sebebi Plüton'un yörüngesinin farklılığıdır. Yörüngesindeki farklılıktan dolayı mevsimsel değişimler uç noktalardadır. Bazen Plüton'un Güneş Sistemi'ne ait bir gezegen olmadığı bile söylenir. Her ne kadar 2006 yılında Uluslararası Astronomi Birliği yaptığı gezegen tanımlarından sonra Plüton'u gezegenlikten çıkardıysa da günümüzde küçük gezegenler dizinine eklenmiş olup astrolojik olarak hala bir gezegendir. Yapısı taş ve buzdan oluşmaktadır. Güneş'e olan uzaklığının da etkisiyle taş ve buz yapısı çok uzun yıllar hep bu şekilde kalmıştır.

Mars gezegenine burçlar kuşağının ilk burcu olan Koç'u anlatırken değinmiştik. Bu gezegen Yunan Mitoloji'sinde savaş tanrısı olarak sembolize edilmiştir. Mars gezegeni, yöneticisi olan Koç burcuna enerjik, savaşçı, dirençli ve kuvvetli olma özelliği katar. İşte bu özelliklerin aynısını diğer yönettiği burç olan Akrëp'e de katmaktadır. Mars'ın

Akrëp'e kattığı bu özellikler dışında Plüton da bazı özellikler katar. Onlardan bazılarıysa iç güdüsel olarak hedeflediği yolu planlama, insanların karakteristik yapılarını öğrenme arzusu ve yoğun bir konsantrasyon özellikleridir. Plüton'un astronomik özelliklerinden de yola çıkarak Akrëp burcuna kattığı bazı özelliklere değinelim. Plüton'un mevsimsel değişimlerinin uç noktalarda olması, Akrëp'in yapısındaki uç noktaları temsil eder. İşte bu uç noktalara en önemli örnek, Akrëp burçlarının temsil ettiği terimler olan doğum ve ölümdür. Bu iki terimi ifade etmek ve özümsemek insanoğlu için ne kadar zorsa Akrëp burcu insanların da bu terimleri aynı anda bünyelerinde barındırmaları ve onlarla hayatlarını idame ettirmeleri bir o kadar zordur. Evet, Akrëp burcu insanlar gerçekten bu iki terimi de kendi özlerinde barındırırlar. İşte bu yüzden Akrëp burçları hayatlarının bazı dönemlerinde yaşamla ölüm arasındaki o ince çizgide yürürlermiş gibi hissedebilirler ya da hissetmek isterler. Peki, neden o ince çizgide bulunmak ister ki bir insan? İşte bunu anlamak için Akrëp'lerle birlikte aynı ortamlarda bulunmak, hatta onların gizli dünyasında olmak gerekir. Aksi takdirde bunu anlamamız pek de mümkün olmaz.

Akrëp burcunun bir diğer özelliği olan içgüdüsel olarak hedeflediği yolu planlamaya değinecek olursak şunları söylememiz gerekir... Bu cümleyi okuyan herkes "Bunun neresi Akrëp'e özel? Her insan zaten hedeflediği yolu planlarken önce içgüdülerine başvuramaz mı?" soruları aklınıza gelebilir. Belki de haklısınız; fakat Akrëp'in farklılığı şundan kaynaklanır: Akrëp burcu insanları, hedeflerini planlamayı ve bu hedefe gidecek yolu da, kısacası başlangıç ve bitiş arasındaki tüm süreçleri içgüdüleriyle yaratırlar ve hareket ederler. Burada hareketi birkaç farklı şekilde simgelememiz gerekir. Akrëp'ler bitiş çizgisine 3 farklı yolla

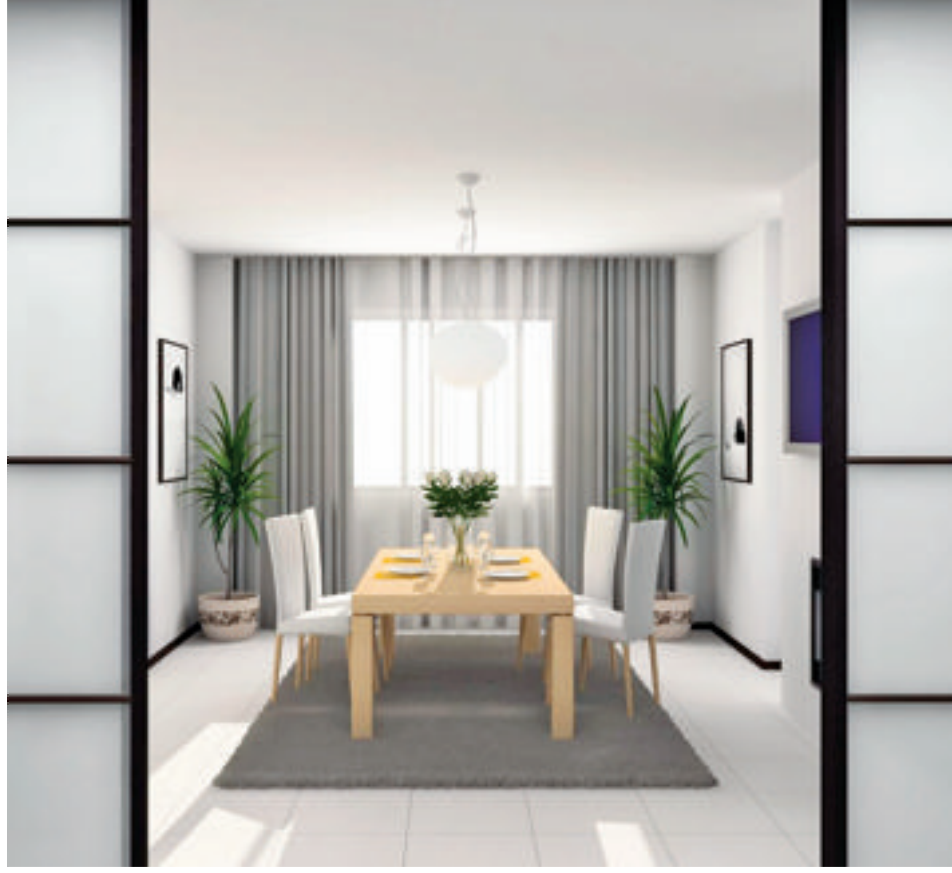
ulaşırlar. Birincisi yerde sürünerek, bir yılan gibi... İkincisi önüne gelen tüm engelleri yok ederek, akrep gibi... Üçüncüsü uçarak, kartal gibi... Akrëp burcu insanları muhakkak bu üç hayvan sembolünden biri gibi hayatlarındaki yolda ilerler. Her üç yola ve bunların ortak özelliklerine baktığınızda şunu rahatlıkla görebilirsiniz. Gerek yılan, gerek akrep, gerekse kartal hepsi, ulaşmak istedikleri hedefe azimle, kararlılıkla ve hiçbir şeyden korkmadan ulaşır. Ayrıca bu hedefe ulaşmak için ne gerekiyorsa sonuna kadar yapar. İşte Akrëp burçlarını tanımlayan en önemli özelliklerden biri budur.

Akrëp burcu aynı zamanda Su grubuna ait bir burç olduğu için sezgileri diğer Su burçları olan Balık ve Yengeç gibi güçlüdür. Duygusaldır; fakat duygularını çok belli etmez. Duygusal olarak o kadar içine kapanıktır ki, iyiyi de kötüyü de içinde yaşar. Hatta kötüyü içinde yaşarken bazen o kadar derin ve yoğun yaşar ki, kendisine zarar verme noktasına kadar bile gelir. Aynı akreplerin kendi hayatlarında bazen kendi kendilerine zehirli iğnelerini batırmaları gibi. Akrëp burçları hayatlarını sanki her zaman puslu ve sisli bir ortamda yaşıyor gibi görürler. Bu sisli ortamda kendi yollarını sezgileriyle bulmaya çalışırlar. İşte bazen bu sis perdesi onların yakınlıklarıyla olan ilişkisini dahi engeller. Öyle ki, en yakınlarının hareketlerini dahi en ince ayrıntısına kadar inceler ve hatta onları kıskanır. Akrëp'lerin bu özelliğini bilmeyenler için bu durum çok sıkıntılı ve zor olsa da Akrëp'lerle beraber yaşamış veya onları iyi tanıyanlar Akrëp'lerin bu hareketleri bilerek ve isteyerek yapmadığını, sadece içlerindeki sezgisel dürtülerin bunu onlara yaptırdığını çok iyi bilirler.

Akrëp burcunun özelliklerini anlattığım bu yazımdan yola çıkarak bu burcun etkisinde olacağımız dönemde herkesin etrafındaki insanlarla iletişimde çok fazla içgüdülerinin ve sezgilerinin esiri olup yanlış kararlar ve davranışlar sergilememesini, aksine daha temkinli ve dikkatli adımlar atmasını tavsiye ediyorum. ■

Asya stilleri

Asya dekorasyonu hiçbir coğrafyaya benzemeyen, çok özel öğreti ve stilleri barındırır. Hangi kesitinde olursa olsun, denge, düzen, huzur ve sadelik Asya ya da Uzakdoğu'nun yaşamının içindeki gibi dekorasyonun da prensibidir. Tüm malzemeler aynı yaşam tarzları gibi basit ama güçlüdür; renkler ve formlarsa tamamen inanışlarla örtüşür.

Uzakdoğu ya da Asya olarak bilinen dekorasyon tarzları, bu coğrafyada yaşayanların binlerce yıl öncesinden gelen inanışları, öğretileri ve yaşam tarzları üzerine kuruludur. Uzakdoğu'nun her yerinde aynı bakış açısı ve alışkanlıklar olmadığı gibi, dekorasyon alışkanlıkları ve yaşam alanlarını yaratmada kullandıkları malzeme, renk ve formlar da farklılık gösterir. Örneğin Japonlar renklerde ve uygulamada Çin'e oranla çok daha sade bir stili uygulamayı tercih ederler.

Ancak Uzakdoğu dekorasyon anlayışının geneli sakinlik, huzur, sadelik üzerine kuruludur; konfor ruhun rahatlığından sonra gelir. Ve yine genel olarak evde fazla eşya ya yer yoktur; gereğinden fazla eşyanın enerjiyi iyi yönetmediğine, kullanılmayan ya da bozulmuş eşyaların evde kötü enerji yaydığına inanılır. Bu yüzden evler en

az eşya ile yaşanabilecek şekilde tasarlanır. Renklerin birbirine karışmaması gibi, eşyalar da karışmaz. Dolayısıyla karmaşa yoktur. Dolapların kapakları geleneksel olarak kapalı tutulur; batı alışkanlıklarının aksine depolanan hiçbir şeyin görünmesi istenmez. Malzemeler doğaldır; saz, bambu, kağıt ve ahşap bunların en popüler olanlarıdır. Yer döşemesi olarak bile hasır tercih edilir. Büyük alanlar duvarlar yerine paravan ya da panellerle bölünür.

Adalar ve Japonya

Her coğrafyada olduğu gibi stiller karakteristik özelliklerini o coğrafyanın koşullarından ve kültüre ait yaşam biçiminden alır. Örneğin, Uzakdoğu evlerinde içeriye ayakbıyla girilmez, yerden yüksek eşyalar kullanılmaz. Adalarda,

özellikle de Japonya'da sadelik, renklerin sadeliğiyle başlar. Çok iddialı renkler bir arada kullanılmaz; zaten o renklere pek rastlanmaz. Daha çok beyaz, krem ve toprak renkleriyle, en fazla gök mavisi, koyu yeşil bir araya gelir ki, onlar da yine doğadan renklerdir. Uzakdoğu'nun irili ufaklı adalarının dekorasyon anlayışı denize dayalıdır; deniz kabukları, ketenler, kum renkleri, mercan kırmızısı ve güneşin sarısı tamamlayıcı unsurlardır. Öte yandan tropik meyveler ve çiçeklerle, geniş yapraklı ağaçların etkisi, yeşil tonları ve toprak renklerinin yoğun kullanıldığı evlerden anlaşılır. Asya'nın genelinde olduğu gibi bambu, doğal taş ve kağıt aksesuarlar bu huzurlu dekorasyon anlayışının yarattığı huzur ve dengeyi doğrular niteliktedir.

Tropikal adalar denizin ortasındaki orman kümeleridir; örneğin Bali'de de denizle orman karışır, ortaya sıcak ve ilhamını ağırlıklı olarak ormandan alan bir dekorasyon anlayışı çıkar. İç ve dış mekanlar arasındaki sınırlar belirsizdir; iç mekanlarda kullanılan eşyalar, dış mekanda da kullanılır. Zaten ana eşyalar iddiasızdır; bambu, tik, rattan ve abaka başlıca malzemelerdir. Uzakdoğu'nun egzotik detayları, kilimlerde, el işi ahşap aksesuarlarda ortaya çıkar. Bali'nin tropikal dekorasyonu büyük yapraklı yemyeşil bitkiler, floral desenli tekstillerdir. Ayrıca döşemede deri seçimi, doğal malzeme kullanımı, doğal dokumalar en karakteristik özellikler; fildişi, devetüyü, bej ve

toprak renkleri ile yeşiller Bali'nin renkleridir.

Çin ve Tayland

Öte yandan, Çin evleri renklidir; Asya ruhu taşıyan yelpazeler, kağıt fenerler, renkli lambalar, paravanlar renklidir ancak, bu aksesuarlarla bir araya gelen renkler ve dokular arasındaki denge çok önemlidir. Çin dekorasyonunu anlatan en sembolik renk kırmızıdır; iyi şans, kutlamayı, uğuru simgeler. Çinliler en özel günlerinde kırmızı giyer, kutlamalarda kırmızı fenerler asarlar; onlar için başarının, güzelliğin, mutluluğun rengidir.

Gizem ve incelikli işçilik...

Geleneksel Çin mobilyası olan Ming tarzı mobilyalar, sadeliğin ve güzelliğin sembolüdür ve asla çivi kullanılmadan üretilirler. 15. ve 17. yüzyıllar arasında altın çağını yaşayan Ming mobilyaları sandalyeler, tabureler, masalar ve sıralar, yastıklar ve kanepeler, dolaplar ve giyecek askılarından oluşur ve sarı gül ağacından elde edilirler. İnce işçilikli eşyaların en güzel örneklerinden biri de küçük ve çok sayıda çekmecelerden oluşan dolaplardır. Geleneksellik Çin'in sadece öğretilerinde değil, ritüelleri, ahlaki değerleri ve yaşam alışkanlıkları ile dekorasyonu oluşturan renk ve desenlerde de birleşir. Geleneksel ahşap koyu ceviz ve maundur. Rattan ve bambu ahşaptan sonra en çok kullanılan malzemelerdir. Aksesuarlar arasında en popülerleri koyu mavi renkteki büyük yer vazolarıdır. Kağıt dekorasyonda başı çeken malzemelerden biri;

özellikle kağıt fenerler ve lambalar en yaygın aydınlatma araçlarıdır. Kırmızı, altın sarısı ve la civert can alıcı renkler; en sevilen motif ise kiraz çiçekleridir. Kumaşlar el dokuması, çoğunlukla da ipektir. Yastık gibi aksesuarlar Çinlilerin pozitif enerji yaydığına inandıkları şans sembollerini taşır. Özellikle merhametin ve bilgeliğin sembolü sayılan ejderha desenleri çok önemlidir. Koyu kırmızı objeler de öyle...

Tayland'ın kalabalık şehri Bangkok ise bambaşka bir dünyadır örneğin; dekorasyon anlayışı Çin'e yakın ve Japonya'dan uzak; sıcak ama güçlü olarak tanımlanabilir. Renkler koyu, çiçekler orkide, malzemeler genellikle bambudur. El yapımı aksesuarlar, hayvan objeleri ve heykelcikler, tütsüler ve mumlar stilin tipik belirleyicileridir.

Zen

Uzakdoğu dekorasyon tarzını tanımlayan yaklaşımlardan biri de, aslında modernizmin formlarından biri olan minimalizm olsa gerek. Japon ev dekorasyon tarzının bir ögesi olan Zen, Uzakdoğu'nun sembolü haline gelen minimalist anlayışın başladığı yer olabilir, çünkü dekorasyonu en gerekli elementlerine kadar azaltır. Öte yandan Uzakdoğu tarzlarının hatları minimalizm gibi köşelidir; genelde de dik açılardan ve düz çizgilerden

oluşur. Zen'in, dünyayı olduğu gibi algılama yaklaşımı ve aslında her şeyin saf ve yalın olduğunu düşünmeyi ve düşünceyi bırakarak anlamayı, gerçeği dolaysız fark etme öğretisi, Asya evlerinin önemli bir parçasıdır. 'Öğretisiz öğreti' olarak da anılan Zen'in kökeni Hindistan'dır; Çin'e, oradan Kore, Vietnam ve Japonya'ya yayılır. Zen ya da Zen Budizmi olarak batıya yayılan öğreti, yaygın olarak bilindiği gibi bir meditasyon pratiğinden ibaret değil, aslında Budizm'in bir koludur.

Feng Shui

Zaten var olan yaşam enerjisini mekânlarda harekete geçirmeyi ilke edinen 5000 yıllık Çin öğretisi Feng Shui, Çinlilerin 'Chi' adını verdikleri yaşam enerjisini, bir evde en işe yarar şekilde düzenleme yöntemidir. Yani Feng Shui için tüm bu düzenlemelerin denge, uyum ve doğru yaşam enerjisi akışını sağlayarak yapılması gerekir. Feng Shui, rüzgar ve su anlamına gelir. Doğanın bir parçası olan insanın evinde de doğadaki gibi denge ve uyumu arayacağından yola çıkarak, söz konusu dengeyi ve uyumu evinde yakalaması halinde insanın sağlıklı yaşayacağı, mutlu ilişkiler kuracağı, kendini geliştireceği, kazancını arttırabileceğine inanılır. Evden içeri girer girmez karşıda ne olması ve olmaması gerektiğinden

yatağın odanın içindeki yönüne, çalışma masasının evin neresinde duracağından evin hangi yöne bakması gerektiğine kadar ayrıntılandırarak yaşamı düzenlemeyi öğretir. Her zaman evde kullanılmayan, fazla eşyalardan kurtulmak gerekir; onların atılması bir anlamda yenileri için yer açmak demektir. Aynı şekilde bozulmuş eşyaları ya işler hale getirmek ya da çalışmıyorsa atmak gerekliliğine inanılır.

Wabi Sabi

Yani kusurlu güzellik... Wabi, el yapımı objelerin yapımı sırasında oluşan ve onu diğerlerinden ayıran kusur anlamına gelir. Sabi

ise, berraklık, sükunet ve güzellik demek. Eski bir Japon düşünce biçimi olan Wabi Sabi kusurlu ama basit ve sade bir dekorasyon anlayışını temsil eder. Ilımlıdır, hoşgörülüdür, tüketime karşıdır, doğadan, doğallıktan yanadır. Her şeyi olduğu gibi kabul etmek ve mükemmelliğin peşine düşmeme düsturundan yola çıkan bu felsefe, dekorasyona da aynı alçakgönüllülük ve doğallıkla yansır. Örneğin el yapımı eşyalar her zaman tercih edilir. Simetri mükemmelliğin bir parçası olduğu için wabi sabi'nin ruhuna uygun değildir. Doğallıktan yana olduğu için yeşil tonları ve toprak renkleri de doğadan gelir.

EVDE UYGULAMAK İÇİN...

Uzakdoğu'nun evleri doğal malzemelerle döşenir ve yere yakın, yüksek olmayan sedir tarzı mobilyalar seçilir. Yatak odalarında da durum aynıdır; yüksek değil, platform yataklar tercih edilir ve yatak başı yerine büyük yelpazeler kullanılabilir. Mobilyalar yalın olduğu kadar sayıca da azdır; ihtiyaca cevap verecek kadar yer alırlar. Yer döşemesi olarak bambu ya da hasır, aksesuar olarak paravanlar, kağıt aydınlatmalar kullanılır. Tekstilde desen seçimi egzotik çiçekler olabilir, genelinde doğal el dokuması ve ipek tercih edilir. Mümkün olduğu kadar doğal aydınlatma kullanılır. Gün ışığının evin her köşesine ulaşması amaçlanarak yerleşim planı yapılır. Dolayısıyla aydınlatma için çok sayıda malzemeye ihtiyaç duyulmaz. Perdeler ya doğal dokumalardan ya da açık renkli storlardan seçilir, böylece ışığın eve girmesine izin verirler. Uzakdoğu evlerinde su ve taş vardır; ikisi de anımsatıcıdır ve evlerde fiskiyeli küçük süs havuzları bulunması bu nedenle bir tesadüf değildir. ■

NE VAR, NE YOK?

Çağdaş yaşam stili markası

2011 yılında ilk mağazasını adresistanbul'da açan diseno, ikinci mağazasını aynı dekorasyon merkezinde d1by diseno markası adı altında açtı. Mobilya ve aydınlatmalarını daha çok Kuzey Avrupa'dan seçen diseno, çağdaş ve modern çizgiye sahip 23 tasarım markasını kendi çatısı altında birleştiriyor.

Ev yaşam stilinde dünya trendlerini belirleyen, birçok prestijli tasarım ödülüne sahip ürünün bulunduğu diseno, Türkçe karşılığında tasarım anlamını taşıyor. Mobilyadan, aydınlatmaya, halı ve aksesuar gibi tamamlayıcılara kadar temsilciliğini yaptığı tüm markaların geniş yelpazedeki ürün ve modellerini tasarım meraklılarına ve profesyonellerine sunuyor. Marka fonksiyonellik, kalite, estetik ve sürdürülebilirlik gibi tasarım kültürünün 4 temel unsuruna odaklanarak bu özellikleri her ürününde tek tek yansıtıyor. Temsilciliğini yaptığı

markalara özel tasarımlar üreten günümüz çağdaş tasarımcılarının yanı sıra 20.yy ortası ikonlaşmış İskandinav tasarımcılarının da reproduksiyon ürünlerine mağazasında yer veriyor. Ev, iş yeri, restoran, cafe, bar ve oteller için ihtiyaç duyulabilecek mobilya, aksesuar ve aydınlatma seçenekleri sunan diseno aynı zamanda stil sahibi kişiler için dekorasyon kitapları, gözlükleri, kırtasiye ürünleri ve espritueller ürünleri ile eğlenceli alternatifler bulundurmaktadır.

Koruncuklar Koroza ile Geleceğe Gülümsüyor

Türkiye ambalaj sektörünün önemli oyuncularından Koroza, Koroplast markası ile hayata geçirdiği "Gülümseyen Gelecek" isimli sosyal sorumluluk platformunda bir yılı geride bıraktı. Platform kapsamında çeşitli projeler üretilirken, farklı imkânsızlıklara sahip çocukların kişisel ve sosyal gelişimlerine destek olunuyor. Platformun bu yılki ilk adımında Koruncuk Vakfı'nın İstanbul, Bolluca'daki çocuk köyünde yaşayan çocuk ve annelerinin beslenme, sağlık ve eğitim masraflarının karşılanmasına destek olundu. Ayrıca 1992 yılında kurulan köyün tüm alt ve üst yapı çalışmaları da Koroza tarafından

üstlenildi. Çocukların sağlıklı gelişimi için firmanın çok önem verdiği spor sahası da yeni baştan inşa edildi. Kurulduğu günden bugüne çeşitli sosyal sorumluluk çalışmalarına imza atan ve birçok projeye destek olan firma, bu yıl hayata geçirdiği sosyal sorumluluk projesini inşa ederken geleceğe verdiği değerden yola çıktı. Güzel bir geleceğin anahtarının bugünün çocukları olduğuna inanan firmanın onlara daha iyi bir gelecek sağlamak için oluşturduğu "Gülümseyen Gelecek" platformuna, tüketiciler de raflardaki Koruncuk logolu Koroplast ürünlerini satın alarak destek olabiliyor.

İTALYAN SINEMASI -13

Bir yılı aşkın süredir konumuz olan İtalyan Sineması'nın nihayet sonuna gelmiş gibiyiz. Bitirmeden önce, ülkenin en genç sinemacı kuşağını tanıyalım

Michelangelo Frammartino

1968'de Milano'da doğan Michelangelo Frammartino, mimarlık okurken görüntü ile fiziksel uzam arasındaki ilişkiyle, fotoğraf, film ve videonun yapısı ve malzemeleriyle ilgilenmiş, mezun olduktan sonra *Civica Scuola del Cinema*'da video-art üzerinde çalışmış, birçok kısa film ve video enstalasyonu oluşturmuştur. Teknolojinin sanatta kullanılması konusunda çok sayıda seminer ve konferansa katılmış olan Frammartino, 2002'den beri Milano'da *Civica Scuola del Cinema*'da, 2005'den beri de *Bergamo Üniversitesi*'nde Sinema Dili dersleri vermektedir.

Ailesinin Calabria'daki köyünde son derece kısıtlı bir bütçeyle çekmiş olduğu ilk uzun metrajı *"Il Dono / Bağış"* (2003), dünyanın birçok festivalinde ödüller kazanmıştır. Ölen köpeğinin gömülmesine yardım eden gençlerden birisinin unuttuğu telefondaki pornografik fotoğraftan tahrik olan yaşlı çiftçiyle, tepedeki köye gitmek için arabasına bindiklerine cinselliğiyle teşekkür(!) eden genç kızın yollarının kesişmesini anlatan *"Bağış"*, dört yıl boyunca üzerinde çalışacağı ve aynı köyde, aynı amatör oyuncularla çekeceği ikinci filmi *"Le Quattro Volte / Dört Kez"* in (2010) bir eskizi gibidir.

Pythagoras'ın, ruh göçünün dört evrede, insandan hayvana, hayvandan bitkiye ve en sonunda da madene dönüşerek oluştuğu inan-

cından esinlenen *"Dört Kez"*, dağlık bölgedeki küçük bir köydeki yaşamı ve günlük alışkanlıkları, öyküye ve diyaloga bile gerek duymadan, olağanüstü bir görsellik ve Daniel Iribarren'in mükemmel ses tasarımı aracılığıyla aktarmaktadır.

Yaşlı bir adam, bir keçi, ulu bir ağaç ve bir tuğla fırınının oluşturduğu beklenmedik oyuncu kadrosuna ve alışılmadık sinema diline karşın, Cannes'da Quinzaine des Réalistes'deki ilk gösteriminden itibaren başarıyla karşılanan *"Le quattro volte"*, Avrupa Sineması ödülünü kazanmış ve 40'dan fazla ülkede gösterime girmiştir.

Frammartino'nun son çalışması, sinemayla video-art karışımı *"Alberi / Ağaçlar"* (2011), Basilicata bölgesinde, göç etmeyi red ederek, doğduğu yörede *"kök salan"* Romito adlı ağaç görünümüne sahip adamın efsanesinden yola çıkarak, ilk çağlardan beri her yıl tekrarlanan bir pagan ritüelini belgelemektedir. Frammartino, köy

The Protagonist / Başkarakter

Il Dono / Bağış

Le Quattro Volte / Dört Kez

Alberi / Ağaçlar

erkeklerinin kökleri, dallar ve yapraklarla kendilerini ağaçlara dönüştürdükleri bu törenin, insanın doğa ile ilişkisini doğayla özdeşleşerek araştırdığı bir diyalog olduğunu ve bu çalışmasının, her zamanki konusu olan insanla doğa arasındaki uzamın keşfinde yeni bir adım olduğunu söylemiştir.

Luca Guadagnino

İtalyan bir anne ile Ceza-yirli bir babanın oğlu olarak 1970’de Palermo’da doğan Luca Guadagnino’nun çocukluğu Etiyopya’da geçmiş, aile İtalya’ya döndükten sonra Roma’ya yerleşmiş, *La Sapienza* sinema okulundan Jonathan Demme üzerine bir tez yazarak mezun olmuştur.

Mezuniyetinden sonra belgeseller ve kısa metrajlar çeken Guadagnino, 1980’lerin sonlarında ünlü İngiliz oyuncu Tilda Swinton’a bir mektup yazarak William Burroughs’un “*Penny Peep Show Arcade*”ını sinemaya uyarlamak istediğini, projeye ilgilenip ilgilenmediğini sormuş. Cevap alamamış ama, Roma’da bir davette tesadüfen karşısına çıkan Swinton’a

mektubunu neden cevaplamadığını sormuş. Swinton, bu kendisinden 8-9 yaş genç sinema öğrencisinden etkilenmiş ve o karşılaşma, halen devam etmekte olan yakın bir arkadaşlığın başlangıcı olmuş. Burroughs’u çekmemişler ama üç filmde beraber çalışmışlar.

Londra’ya birkaç yıl önce işlenmiş bir cinayetin belgeselini çekmek için gelen bir İtalyan film ekibinin yaşadıklarını, cinemaverité ve yeniden oluşturma- kurmaca karışımı olarak aktaran Guadagnino’nun ilk uzun metrajı “*The protagonist / Başkarakter*”in

(1999) başkarakterini Tilda Swinton canlandırmış.

Fetiş oyuncusuna adadığı söyleşi-belgesel “*Tilda Swinton: The Love Factory*”den (2002) sonra müzik klipleri ve belgeseller çeken Guadagnino eleştirmenlerin dikkatini, Melissa Panarello’nun skandal yaratan romanı “*Melissa P.*”nin sinema uyarlamasıyla çekmiş. “*Melissa P.*” (2006), 16 yaşındaki lise öğrencisi Melissa’nın cinselliği keşfetmesinin, acı çekerek ve aşağılanarak başlayan cinsel yolculuğunda gidecek gücünün bilincine varmasının ve sonunda, olası bir gerçek ilişkiye doğru yol almasının dürüst ve samimi öyküsüdür.

“*The Love Factory*”nin çekimleri sırasında Tilda Swinton, “*Aşkla yalnızlık arasındaki bağı araştırırken, tamamen yalnız olduğumuzu ve bu yalnızlığımızı ne kadar erken kabullenip benimsersek o kadar sağlıklı olacağımızı*” düşündüğünü, “*gerçek aşkın birlik olmak ve birbirimizin yalnızlığını tedavi etmek değil, sadece birbirimizi birey olarak kabullenmek olduğunu*” söylemiş. Swinton’un düşündükleri, Guadagnino ile yedi yıl boyunca üzerinde çalışacakları olağanüstü “*Io Sono Amore / Ben Aşk’ım*”ın

La Grande Bellazza / Muhteşem Güzellik

(2009) çıkış noktası olmuş.

Burjuva törensellerine ve toplumsal geleneklere harfiyen uyulan, her şeyin mükemmeliyetçi bir düzen ve bütün içinde olduğu aristokrat İtalyan ailesinde, tutku, şehvet, cinsellik gibi olgular gizli birer tabu halindedir ve kurallara uymaya çalışsa da, doğuştan bu düzenin parçası olmayan kişi bu tabuları yıkar, düzenin bir daha hiç toparlanmamacasına bozulmasına sebep olabilir. Dışarıdan mükemmel gözüken düzen de, ailenin, sakin, uyumlu, güzel ve zarif üyesi Rus asıllı Emma'nın, içinde yaşamak zorunda kaldığı ruhsal açlık yüzünden, oğlu Eduardo'nun arkadaşı olan aşçıya aşık olmasıyla paramparça olacaktır.

Etiyopya'daki İtalyan işgalinde İtalyan kimliğinin kökenlerini araştıran "Inscio Italiano / İtalyan Bilinçaltı" (2011) ve hayranı olduğu yönetmene adadığı "Bertolucci on Bertolucci" (2012) adlı iki belgeselin ve birkaç kısa filmin ardından Guadagnino halen, Robert Goolrick'in romanından uyarlanan "The Reliable Wife / Güvenilir Eş" adlı gizem-gerilim filmini çekmeye hazırlanıyor.

Paolo Sorrentino

Napoli'de doğan, son filmi "La Grande Bellezza / Muhteşem Güzellik" (2013) Oscar'larda En İyi Yabancı film seçilince, Belediye meclisi tarafından fahri hemşerisi ilân edildiği Roma'da yaşayan Paolo Sorrentino, sinemaya senaryo yazarak ve kısa filmler çekerek başlamıştır.

İlk uzun metrajı, şöhretin karanlık tarafına odaklanan kapkara komedi "L'uomo in più / Fazladan Adam" (2001), İtalya içinde ve dışında çok beğenilmiştir,

1980'li yıllarda geçen ve ger-

çekten yaşamış olan iki ünlünün, şarkıcı Franco Califano ve futbol yıldızı Agostino Di Bartolomei'nin yaşadıklarından esinlenen "L'uomo in più", aynı adı taşıyan iki insanın, farklı ancak garip bir biçimde paralel gelişen yaşamlarının, şansın tersine dönmesiyle alt-üst oluşunun öyküsüdür. Ünlü pop şarkıcısı Tony (Antonio) Pisapia ile Avrupa kupasında attığı golle yıldızlaşan futbolcu Antonio Pisapia, mutlu ve başarılı bir yaşam sürerlerken her şey kötüye gitmeye başlayacak, uyuşturucu batağına saplanan Tony, yaşı tutmayan bir genç kızla ilişkisinden sonra, bir zamanlar onu baş tacı eden izleyicilerinin onu artık affetmeyeceklerini farkedecektir. Bacağında sorunlar çıkan Antonio ise aktif futbola devam edemeyecek, zamanla hem işini hem eşini kaybedecektir.

"L'uomo in più", Sorrentino'nun "L'amico di famiglia" ve "This Must Be the Place" hariç tüm filmlerinin baş karakterlerini canlandıracak olan Toni Servillo ile çektiği ilk filmidir, 2004'de Sorrentino, çok sayıda ödül alan ve ona uluslararası ün getirecek olan "Le conseguenze dell'amore / Aşkın Sonuçları"nı çekecektir.

8 yıl önce Cosa Nostra adına yapmış olduğu yatırımdan mafyayı 220 milyar liralık zarara uğratmış olan borsa komisyoncusu Titta, ceza olarak Lugano'da yalnız yaşamak zorunda bırakıldığı bir otelde teslimatını beklediği para dolu çantaları, bir İsviçre bankasına yatırmakla görevlendirilmiştir. İtalya'daki ailesinin telefonda bile görüşmek istemediği bu orta yaşlı ve çekingen adam, günlerini gazetede ki satranç bilmeceğini çözerek ve bir zamanlar sahibi oldukları otelde sığıntı gibi yaşayan müflis aristokrat çiftle kumar oynayarak geçirmektedir. İnsanlarla her türlü iletişimden kaçınan eroin bağımlısı Titta, duygusal bir bağlantının, monoton ama

Le conseguenze dell'amore

L'amico di famiglia / Aile Dostu

sakin yaşamını alt üst edeceğinden korkmakta, hoşlanmasına karşın oteldeki çekici barmen kızıdan uzak durmaktadır. Biraz da genç kızın zorlamasıyla ikisi arasında gelişen cinsellik içermeyen romantik ilişki, Titta'nın korkularında haksız olmadığını ve "Aşkın Sonuçları"nın tehlikeli hatta ölümcül olabileceğini gösterecektir...

Sorrentino'nun tuhaf ve anti-romantik ruh hâlinin iyice belirginleştiği bir sonraki filmi "L'amico di famiglia / Aile Dostu" (2006), paravan mesleği terziliğin yanında faizcilik yapan, yatalak annesiyle yaşayan 70'lik bir adamın öyküsüdür. Çoğunluğu nişanlı çocuklarını evlendirecek para arayan müşterileriyle faizci, görünümü kurtarmak için, yaşlı adamın onlara zor anlarında yardım eden bir "aile dostu" olduğu aldatmacasına inanır gibi davranmaktadır. Kızının düğün masrafları için aldığı borcu hiçbir zaman ödeyemeyeceğini bilen bir babanın düğün öncesinde, gelinliğin omuz atkısının koptuğu bahanesiyle, tamir etmesi için kızını yaşlı terzi ile başbaşa bırakması ile kız, gelin adaylarını, babaca(!) bir şefkâtle ve şehvetle öpen faizci için durdurulamayacak bir takıntıya dönüşecektir...

İtalya'nın gangsterlerce rehin alındığını ilân eden acımasız "Gomorra"dan birkaç ay sonra, Sorrentino "Il Divo / Tanrı"da (2008), aynı ürkünç duruma, farklı ve kuşbakışı bir açıdan, güce dayanan maddiyatçı politikaların uzmanı, ünlü İtalyan siyasetçi Giulio Andreotti'nin aracılığıyla bakacaktır. Film, muhafazakâr Hristiyan Demokrat Partisi'nin üç kez başbakanlık koltuğuna oturmuş gizemli lideri, şaibeli anlaşmaların ve komploların oluşturduğu ağın merkezinde pusuya yatan sessiz örümcek Andreotti'nin yaşamının, Aldo Moro'nun katledilme-

sinin az sonrasında, Mafya bağlantıları ile suçlanıp inandırıcı olmayan bir şekilde beraat ettiği 1990'ların sonuna kadar geçen zaman dilimine odaklanmaktadır.

Bir canlıdan çok, açık tabutta yatan bir cenazeye uyacak giysileri ve solgun teniyle dikine duran bir cesedi andıran Toni Servillo, Andreotti'yi, tek zaferi hayatta kalmak olan ölümsüz bir bürokrat, eski püskü giysileri, sıradan gözlükleri, ayakları içe basan yürüyüşüyle silik bir Dracula olarak canlandırmaktadır.

Teröristlerle pazarlık etmediği için Moro'nun 1978'de öldürülmesinden suçluluk duyduğunu sahte bir üzüntüyle itiraf eden Andreotti, 'strategia della tensione / gerilim stratejisi' olarak adlandırdığı yöntemle, terorist kargaşayı kışkırtarak, bazan da fiilen oluşturarak, bir yandan "ılımlı" Hristiyan Demokrat'lara meşruiyet sağlamaya çalışmış, diğer yandan da, bulaşanlara daima kazanç sağlamış olan geleneksel mafya suçlarını neredeyse erdemliymiş gibi göstermeye çalışmıştır. Filmin bittiği tarihten

kısa bir süre sonra, Andreotti, Tiberius'un Caligula'nın önünü açması gibi, seçkinlik(!) meşalesini Berlusconi'ye devretmiştir.

İtalyan politikacıların ülkeyi boyamış oldukları yozlaşmanın gizli utancını bu ürkünç başyapıtında anlattıktan sonra Sorrentino ilk kez İngilizce bir film çekecektir.

"This Must Be the Place / Olmak İstedğim Yer" (2011), erken emeklilikten sıkılmış varlıklı bir orta yaşlı rock yıldızının, Amerika'da gizlenen bir savaş suçlusunu, toplama kampında babasına işkence etmiş olan eski bir Alman subayını, babasının ölümünden sonra arayışını anlatmaktadır. Avrupa tarihinin en büyük dehşet öyküsüyle Wim Wenders tarzı yol filmini harmanlayan "This Must Be the Place"ın en büyük kozu, Alice Cooper makyajı ve iyice mızımlaştırdığı ses tonuyla, rock yıldızı Cheyenne'i canlandıran Sean Penn'in olağanüstü performansıdır.

İrlanda ve ABD'de çektiği bu filmin ardından Paolo Sorrentino 2013'de, "Le conseguenze dell'amore" ve "Il divo" ile tematik bağlantılarıyla bir üçlemenin son halkasını

This Must Be the Place / Olmak İstedğim Yer

oluşturacak "La Grande Bellezza / Muhteşem Güzellik"i çekmek için İtalya'ya geri döner.

"La Grande Bellezza" hem özgün bir film, hem de büyük İtalyan "auteur"lerine, özellikle "La Dolce Vita" ve "Roma"nın Fellini'siyle "La Notte"nin Antonioni'sine bir saygı duruşudur. Toni Servillo'nun canlandığı şakacı ve mahzun Jep Gambardella bir dereceye kadar "La dolce vita"nın Marcello Mastroianni'sinin yaşlanmış halidir. Ancak, Mastroianni'nin, kendi kofluğunun sularında yüzen 1960'ların burjuvazisini eleştiren bakış açısı değişmiş, İtalyan toplumunun yüzde 1'ini temsil eden varlıklı kesimden Servillo, içinde yaşadığı paralel evrenin, bu farklı yeraltı dünyasının rehberine dönüşmüştür.

Roma'nın muhteşem güzelliğini neredeyse erotik bir sevgiyle okşayan kamera, kentin iç ve dış mekanlarını enfes kadrılar içinde gösterir. Bu olağanüstü ışık ve gölge senfonisi şehrin fakir ve karanlık yüzünü yok sayarak Fellini'nin "Roma"sından ayrı düşse de, Vatikan'ın asıllarından da büyük duran ürkünç iç mekânlarında Rahibe Teresa kılıklı bir azize adayı ya da sadece yemek tarifleriyle ilgilenen papa adayını bir kardinalle karşılaşmalar gibi büyük ustanın hınzır mizahına layık bir iki sekansla Fellini'ye göz kırpmaktadır.

Sorrentino halen 2015'de vizyona girmesi planlanan "La Giovinezza / Gençlik Yılları"nın hazırlıklarını yapmakta...

Aureliano Amadei

1975'de Roma'da doğan Aureliano Amadei, Londra'da oyunculuk eğitimi aldıktan sonra sinema ve tiyatrodan oyunculuk yapmış, tiyatrodan oyunlar sahnelemiştir

Amadei'nin sinema serüveniyle özyaşamı arasında ilginç bir paralellik vardır. Irak'ta geçen bir film projesi için Aureliano'nun annesinden maddi destek alan yönetmen Stefano Rolla, genç adama yönetmen yardımcılığı teklif eder. Ailesinin, arkadaşlarının ve hâlâ görüştüğü eski sevgilisi Claudia'nın karşı çık-

ederken olayı sorgulayan basınla, yeterli tedbirlerin alınmayışını örtbas etmek için ona baskı yapan yetkililerin arasında kalır.

İki yıl sonra Aureliano, döndüğünden beri ona destek olan, artık eşi ve kızının annesi olan Claudia'nın da yardımıyla, kendisine beklenmedik bir yakınlık göstermiş olan askerlerin ve onlarla beraber ölen Stefano Rolla'nın anısına, yaşadıklarını ve yetkililerin örtbas etmeye çalıştığı gerçekleri anlatan *Venti sigarette a Nasiriyya / Nasiriy'e de yirmi sigara* adlı bir kitap yazacaktır.

Sol bacağı sakat, sol kulağı sağır kalan, vücudunda sayısız metal parçası bulunan, hâlâ sık sık panik atak geçiren Amadei 2010'da bastonuna dayanarak, kitabından uyarladığı ilk uzun metraj "20 sigarette / 20 Sigara"nın Venedik Film Festivali'ndeki ilk gösteriminin ardından 14 dakika aralıksız süren alkışlara teşekkür edecektir.

İnanılmazmış gibi gelen, ancak her saniyesi yaşanmış olayları öyküleyen bu filminden sonra 2012'de Amadei, daha da inanılmaz bir gerçek öykü anlatacaktır. "Il Leone di Orvieto / Orvieto Aslanı" adlı belgesel, 1960'larda Sicilya'da bulaşıcılık yapan eğitimsiz ama hırslı ve kurnaz Giancarlo Parretti'nin, bulaşıcılıktan Metro-Goldwyn-Mayer'in başkanlığına yükselişinin öyküsüdür. Hileli iflastan politik rüşvetçiliğe her türlü üçkağıdı fütursuzca kullanan Parretti, azar azar tırmadığı iş hayatının en üst basamaklarında United Artists, Cannon, Pathè ve Metro-Goldwyn-Mayer'ı satın alarak uluslararası sinema endüstrisinin yüzde 60'ını yönetmiştir. Bankaların şirketlerine el koymasından sonra, ABD adalet mekanizmasından da sıyrılmayı beceren Parretti, halen para içinde yüzmekte ve Orvieto'da, sahibi olduğu şatoda yaşamaktadır.

masına rağmen teklifi kabul eden Aureliano, Nasiriy'e vardığının ertesi günü, 12 Kasım 2003'de bir terör saldırısına maruz kalır. 19 İtalyanın öldüğü bu intihar saldırısından ağır yaralı olarak kurtulan tek kişi, Aureliano Amadei olacaktır.

İlk tedavisi Irak'taki Amerikan askeri hastanesinde yapılan Aureliano, Irak yolculuğuna çıkmadan önce İtalya'da almış olduğu paketteki 20 sigarayı içtikten sonra Roma'ya gönderilir. Tedavisi Celio'daki askeri hastanede devam

Saverio Costanzo

Roma Sapienza Üniversitesinde İletişim Sosyolojisi eğitimi alan Saverio Costanzo, ilk çıkışını New York'da çevirdiği "Caffè Mille Luci, Brooklyn, New York" (1999) adlı belgeselle yapmış, 2001'de ikinci belgeseli "Sala rossa"yı çekmiştir.

Sade ve yalın bir sinema yapmak istediğini ve en beğendiği yönetmenlerin Dreyer, Bresson ve Ozu olduğunu söylemiş olan Costanzo'nun ilk kurmaca filmini yapmasına, 2003'de bir İsrail yolculuğu sırasında okuduğu bir haber sebep olmuştur. Altı ay boyunca senaryosunu İsrail'de kızkardeşi Camilla, Sayed Qushua ve Alessio Cremonini ile beraber yazdıkları "Private / Özel" (2004), çok sayıda ödül kazanmıştır.

Costanzo, neredeyse tamamını

tek bir iç-mekânda çektiği bu filmde, bir Filistin köyü ile İsrail yerleşim bölgesinin sınırındaki evinde karısı ve 5 çocuğu ile yaşayan edebiyat doçenti Muhammed'in, evi iki tarafın çatışması arasında kaldığına yaşadıklarını anlatmaktadır.

İsrail askerlerinin evi terketme emrine kesinlikle uymayacağını söyleyen Muhammed, evinin bir katta işgal eden askerlerin diğer katta da kendisinin ailesiyle yaşayacağı iki bölüme ayrılmasını yaşayacaktır. Costanzo, anlamsız ve paranoyak emirlerin gerilimi giderek arttırdığı, tehlikenin neredeyse elle tutulur bir şekilde hissedildiği bu hayaletler savaşını kesinlikle taraf tutmadan, el kamerasını sessiz ve gizli bir tanık gibi kullanarak anlatmaktadır.

2007'de Furio Monicelli'nin *Il gesuita perfetto*/ kusursuz Cizvit romanından uyarlayarak Katolik İtalya'nın

Cosimo e Nicole / Cosimo e Nicole

dindar kesimlerinde, özellikle Kilise saflarında skandal yaratan "In memoria di me / Benim anıma", kendinden emin ve hırslı bir genç adamın, modern yaşamı anlamsız bularak huzuru bir Cizvit manastırında aramasının öyküsüdür. Genç rahip adayı, atanma ve kutsanma öncesinde müthiş kuşuklara düşecektir...

Aynı yıl Costanzo, Roma'da bir yüksek okulun 250 öğrencisinin, 20.yüzyılın en uğursuz mekânına yaptıkları yolculuğu "Auschwitz 2006", adlı belgeselde anlatmıştır.

"La solitudine dei numeri primi / Asal Sayıların Yalnızlığı" (2010), Paolo Giordano'nun aynı adlı romanının uyarlamasıdır. Sadece kendilerine ve bire bölünebilen asal sayılar, diğer sayılar tarafından anlaşılamayan münzevi ve yalnız sayılardır; tıpkı gençlik yıllarında yaşadıkları trajik olayların "asal" bireyler haline getirdiği Alice ve Mattia gibi. İkilinin birbirlerine bağlanmalarının ve kopmalarının hem çekici, hem rahatsız edici, hem duygusal, hem alaycı öyküsü eleştirmenler ve izleyicilerden farklı yorumlar almıştır.

Saverio Costanzo'nun New York'da çekmiş olduğu ve prömiyerinin yapıldığı Venedik film festivalinde Adam Driver ve Alba Rohrwacher'e en iyi erkek ve kadın oyuncu ödüllerini getiren son filmi "Hungry Hearts" (2014), Polanski tarzında başarılı bir gerilim filmidir.

Costanzo halen 2015'de çekeceği Rus yazar ve siyasetçi "Limonov"un biyografisi üzerinde çalışmaktadır.

Francesco Amato

Francesco Amato (1978), Centro Sperimentale di Cinematografia di Roma'da yönetmenlik eğitimi almış, mezuniyet projesi olarak genelde yapılmakta olanın aksine bir kısa film değil, uzun metraj bir "yol filmi" çekmiştir: "Ma che ci faccio qui! / Ne Yapıyorum Ben Burada!"

Dramatik ve komik öğeleri do- zunda dengeleyen, özellikle genç izleyicilerin çok sevdiği bu filmin ardından, Cenevre'de G8A gösterilerinde tanışan İtalyan delikanlı ile Fransız kızın aşk öyküsünü anlattığı aynı çizgideki ikinci filmi "Cosimo e Nicole / Cosimo ve Nicole" da aynı başarıyı elde etmiştir.

İtalyan Sineması'ndaki uzun yolculuğumuzun nihayet sonuna geldik! "Sonuna geldik" lafını gelişi; aslında sadece günümüze varabildik. Genç İtalyan Sinemacılar uluslararası arenada en tepelere tırmanmaya devam

ediyor. Minimalist kara film denemesi ilk uzun metrajla- rı "Salvo"yla ikisi Cannes'dan 4 önemli ödül kazanan Fabio Grassadonia ve Antonio Piazza Venedik'in tarihinde Altın Aslan kazanan ilk belgeseli "Sacro Gra" ile tarihe geçen Gianfranco Rosi bunlardan sadece birkaçı...

Akdeniz'de kalmak iyi geldi bana. Önü-

müzdeki aylarda da ayrılmaya pek niyetli değilim... Ancak iyice doğuya gidip Akdeniz'le Kızıldeniz'in birbiriyle flört ettiği yörelere uzanmak istiyorum. İsrail Sinemasında buluşmak üzere hepiniz sağlıklı kalın. ■

Reflü Hastalığı

Mide reflüsü olarak bilinen gastro-özefageal reflü hastalığı, mide içeriğinin yemek borusuna geri kaçması ile oluşur.

Mide içeriği, belirgin derecede asittir.

Aynı zamanda, mide içeriğinde hemen her zaman safra ve pankreas sıvıları da bulunur. Alkali özellikli olan safra ve pankreas sıvıları da mide asidi gibi yemek borusunun tahrişine neden olabilir. Reflü hastalığı, asitli ve/veya safralı mide içeriğinin yemek borusuna gelmesi ve uzun süre temas etmesiyle yemek borusunun kendini asitten ve/veya safralı mide içeriğinden koruyamaması nedeniyle oluşur.

Yemek borusu bu sıvıların tahriş edici etkisinden 2 temel yolla korunmaktadır.

1 Yemek borusunun kendisini temizleme mekanizması: Yemek borusunun mideye doğru olan normal hareketleri, tükürük salgısının alkali olması mideden yemek borusuna gelen sıvıların tahriş edici etkisini azaltmaktadır.

2 Mide sıvısının yemek borusuna çıkmasını engelleyen kas yapısı: Yemek borusunun alt kısmıyla mide girişindeki kaslar özel bir yapı oluşturarak burada bir valv mekanizması yaratırlar. Yemek yediğimiz sırada

lokma geçerken açılan bu mekanizma normal hallerde mide içeriğinin yukarı çıkmasına ya izin vermez ya da çok kısa süreli veya az miktarda izin verir.

Bu korunma mekanizmasının özellikle de valv mekanizmasının bozulmasıyla reflü hastalığı oluşmaktadır. Bunun dışında mide asit salgısında

aşırı artma ve midenin boşaltmadaki güçlükler de reflüye neden olmaktadır. Birçok tetikleyici durum bu valv mekanizmasının gevşemesine yol açmakta, buna bağlı reflü, özofajit ve diğer problemler ortaya çıkmaktadır.

Prof. Dr. Alp GÜRKAN

Ülkemizde reflü hastalığı oldukça yaygındır ve erişkinlerin yaklaşık %20'sinde reflü görülmektedir.

Bu tetikleyici durumlardan bazıları; **Yemek alışkanlıkları:** Midenin aşırı doldurulması ve özellikle dolu mide ile yatma, yağlı-kızartmalı yemekler, acele yemek yeme, salçalı-soslu besinler, fazla kahve tüketilmesi, gazlı içecekler.

Aşırı kilo: Reflünün en sık rastlanılan nedeni olan mide fıtığı, obez insanlarda normal kişilere göre çok daha fazla görülmektedir. Karın içindeki aşırı yağlanma, karın içi boşluktaki basıncı arttırdığından reflü oluşumu kolaylık kazanmaktadır. Obezitenin oluşumunda nedensel etkisi olan kötü beslenme alışkanlıkları reflü oluşumunu kolaylaştırmaktadır.

Gebelik ve karını sıkıca saran korse gibi giyecekler: Karın içi basıncının arttırarak reflüye neden olurlar (aşırı kiloya benzer şekilde)

Bazı ilaçlar:

- Prostat tedavisinde kullanılan Alfa-Blokörler
- Angina Pektoris tedavisinde kullanılan Nitratlar
- Hipertansiyon tedavisinde kullanılan Kalsiyum Kanal Blokörleri
- Depresyon tedavisinde kullanılan Trisiklik Antidepresanlar
- Astım tedavisinde kullanılan Teofilin
- Osteoporoz tedavisinde kullanılan Bifosfonatlar
- Artrit, ağrı ve ateş düşürücü tedavide kullanılan Anti-Enflamatuvar ilaçlar

Alkol: Özellikle mayalı içecekler (bira ve kırmızı şarap) reflüyü artırıcı etki gösterir. Alkol mide boşalmasını geciktirmekte, mide içi basıncının uzun süre yüksek kalmasına neden olmaktadır. Aynı zamanda valv mekanizmasının basıncını düşürerek reflü oluşumunu kolaylaştırmaktadır.

Sigara: Valv mekanizmasının kapanma basıncını düşürerek ve mide asit miktarını artırarak reflü oluşumunu kolaylaştıran en önemli faktörlerden biridir...

Stres: Elbette

Mide fıtığı: Mide fıtığıyla reflü hastalığı bilinenin aksine aynı şey olmakla birlikte, mide fıtığı reflünün oluşmasını kolaylaştırmaktadır.

KLİNİK BELİRTİLER

Ülkemizde reflü hastalığı oldukça yaygındır ve erişkinlerin yaklaşık %20'sinde reflü görülmektedir. Yutma borusuna gıdalarla beraber mide asitinin geri dönüşü ile birlikte patolojik olaylar başlamaktadır. Mide duvarı asite dirençli tip mukozaya yani bir örtüye sahipken, yutma borusunun ince ve narin örtüsü (mukozası) asite karşı dirençli değildir. Hassas olan yutma borusu dokusu, asitle karşılaştığında hasar görmeye başlar. Bu hasarın ve reflünün şiddetine göre yakınmalar değişir. Reflü hastalığının çok değişik belirtileri olmasına karşın en sık karşılaşılan bulguları göğüs kafesi arkasında yanma ve kuru öksürüktür. Bu nedenle ilk tanı öncelikle kulak-burun-boğaz uzmanlarınca saptanır. Ses kısıklığı veya yutma güçlüğü görülür. Yine hastalar çoğu zaman ağıza acı su gelmesinden yakınır. Özellikle yakınmalar gece yatarken fazlalaşır. Belirtileri kabaca tipik ve atipik diye ayırmak mümkündür.

Tipik Belirtiler

- Göğüs kemiği arkasında yanma
- Ağıza acı su veya gıda artıkları gelmesi
- Geğirme, şişkinlik
- Yutma güçlüğü, boğazda takılma duygusu

Atipik Belirtiler

- Çarpıntı, kalbe baskı hissi
- Ses kısıklığı kronik farenjit ve sinüzit hastalıkları
- Gıcık öksürüğü
- Ağız kokusu
- Nefes darlığı, nefes yetmezliği duygusu

TANI

En etkili ve en kolay yöntem endoskopidir (yemek borusu ve midenin içine aletle bakmak). Bu yöntemle valvin durumu, yemek borusunun hasarı ve diğer mide yüzeyindeki rahatsızlıklar saptanır. Bu yöntemle saptanamayan ve klinik olarak belirgin reflüsü olan hastalara yemek borusundaki asit miktarını ve basıncı ölçecek şekilde ileri incelemeler yapılabilir. Ancak bunlara nadiren gerek duyulur.

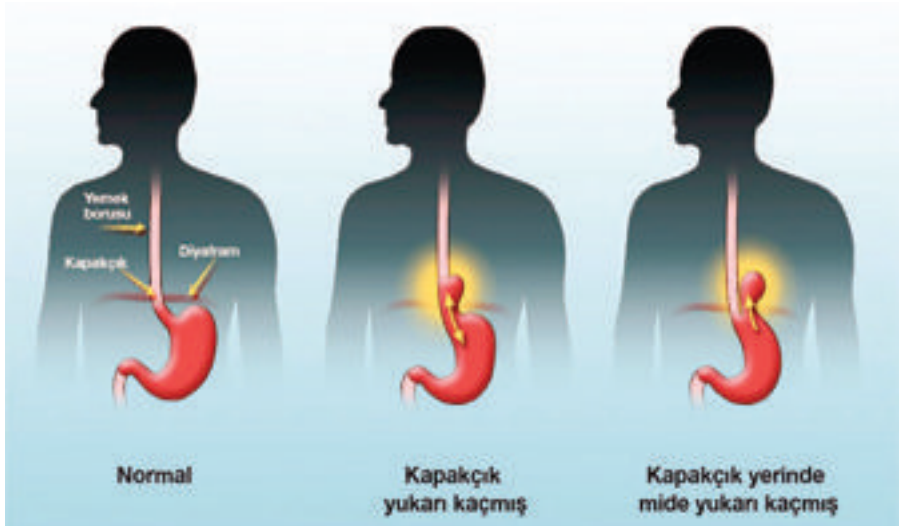
REFLÜ HASTALIĞININ YARATTIĞI KOMPLİKASYONLAR

Midenin iç tabakasının asit veya aşırı alkali yapıda tahriş edici maddelere karşı dayanıklı olmasına karşın, yemek borusunun iç tabakası bunlara çok duyarlıdır. Zaten yakınmaların büyük bir kısmı bu iç tabakanın tahrişine bağlıdır. Yakınmaların yanında bu tahrişe bağlı olarak, yemek borusunda ülserler ve bunlara bağlı kanamalar olabilir. Tedavi edilmeyen hastalarda zaman içinde yemek borusunda darlık gelişmesi ve daha önemlisi reflüye bağlı kanser gelişmesi söz konusudur. Reflünün tedavisiz uzun süre devam etmesine

TEDAVİ

Reflü cerrahi tedavi yapılmadıkça, şiddeti kişiden kişiye değişmekle birlikte yaşam boyu devam eden kronik bir hastalıktır. Bu nedenle reflü hastası bunu bilmeli, reflüyü arttıran durumlardan kaçınmalı, mümkün ise basit tedbirler ile şikâyetleri kontrol etmeyi öğrenmelidir. Birçok hasta basit tedbirler ile ilaç kullanmadan semptomlarını kontrol altına alabilir. Onun için alması gereken tedbirleri şöyle sıralayabiliriz;

REFLÜ HASTALARININ YAPMASI GEREKENLER

bağlı olarak yemek borusunun içyapısını örten hücrelerde değişimler başlar. Bu "Barrett Özofagusu" olarak da adlandırılmaktadır. Barrett Özofagus tanısı konulan bir hastanın yemek borusu kanseri olma riski, reflüsü olmayan bir kişiye göre 120-150 kat artmaktadır. Barrett Özofagus gelişmemiş bir reflü hastasında bu oran yaklaşık 40 katdır. Tedavi edilmeyen "Barrett Özofagusu" olan hastaların %10'unda uzun yıllar içinde kanser gelişme riski vardır. Ancak bunu da çok abartmamak gerekir. Ülkemizde bu hastalık genelde hafif seyirlidir ve kolay tedavi edilebilmektedir. Kansere ilerleyebilen "Barrett Özofagusu" ise seyrek görülmektedir.

- Her şeyden önce yemek yedikten hemen sonra yatmayın. Yatmak için en az 3 saat geçmesini bekleyin. Çünkü mide asit miktarı yatarken çoktur. Yattığınızda ise baş-boyun bölgenizi yukarıya koyun. Yatarken mümkünse sol yana doğru yatın.
- Asitli ve gazlı içeceklerden, alkol (özellikle fermante olanlardan), kahve (dekafeine dahil), yağlı yiyecekler, kızartmalar, soslu, mayonezli kremalı, acı ve baharatlı yiyecekler, çikolata, soğan, sarımsak gibi besinlerden uzak durun.
- Özellikle düşük şekerli gıdalar tüketin. Düşük şekerli bir diyet olan "Taş devri diyeti"ni uygulayan kişilerin büyük bir bölümünde reflü birkaç gün içinde kendiliğinden kaybolmaktadır.

- Aspirin ya da ağrı kesici ilaçların mümkün olduğunca az kullanılması gerekir.
- Sigarayı mutlaka bırakmalısınız.
- Az ama sık yemek yemek yiyin. Midenizi şişirmeyin. Yavaş ve bol çiğneyerek yiyin. Her lokmadan sonra çatalı bırakın ve her lokmayı en az 10 kez çiğneyin. Diş probleminiz varsa mutlaka çözün.
- İdeal kilonuzda olmanız gereklidir. Kilo verin. (Bazı kilolu hastaların tüm reflü şikâyetleri 10-15 kg verdiklerinde kaybolabilmektedir)
- Kemerini çok fazla sıkmayın, dar giysilerden kaçın.
- Çok fazla güç gerektirecek işlerden uzak durun.
- Diğer hastalıklarınız için kullandığınız ilaçları veren hekime danışarak reflüyü kolaylaştıran ilaçları mümkünse değiştirin.
- Sıvıları tercihen yemek esnasında değil, yemekten bir saat önce ya da yemek sonrasında için.

TIBBİ TEDAVİ

Bu tedbirlerle yakınmalar büyük ölçüde azalacak veya geçecektir. Ancak, geçmeyen hastalarda tıbbi tedaviye başlanması gerekir. Bunun için mide asidini kontrol altına alacak ya da salgısını azaltacak ilaçlar kullanılır. Böylece yemek borusuna kaçan asit miktarı azaltılır. Günümüzde reflü hastalığı tedavisinde kullanılan en etkili ilaçlar proton pompası inhibitörü (PPI) denilen ilaçlardır. Bu ilaçlar genellikle günde bir kez, sabah, yemekten yarım saat önce kullanılmaktadır. Hızlı şekilde mide asidini düşüren bu ilaçlarla özofagus iyileşmesi yaklaşık 6 – 12 haftada tamamlanır. Ancak valv mekanizması düzelmediğinden ve hastalık kronik olduğundan bu teda-

viyi zaman zaman tekrarlamak, hatta ömür boyu kullanmak gerekebilir. Bu ilaçların uzun süreli kullanımı her ne kadar güvenli ise de yeni yayınlarda bazı ciddi sıkıntılar bildirilmiştir. Kalça kırığı riskini ve başta akciğerde olmak üzere bazı enfeksiyonlara yatkınlığı arttırdıkları gösterilmiştir. Diğer bir ilaç grubu da metklorpamid gibi prokinetik ilaçlardır. Bunlar mide içindeki maddelerin barsağa geçişini kolaylaştırarak içeriğin yemek borusuna çıkmasını önlerler. Ancak yan etkileri nedeniyle uzun süreli kullanılmaları sakıncalıdır. Son zamanlarda popüler olan bir diğer ilaç grubu da alginik asit içeren ilaçlardır. Bunlardan en iyi bilineni kuşkusuz "Gaviscon"dur. Bu ilaç yemeklerden sonra alınarak mide içeriğinin üstünde adeta bir filim tabakası gibi kalarak mide içeriğinin yukarıya kaçmasına adeta bir bariyer etkisi ile engel olmaya çalışır. PPI ile birlikte kullanıldığında başarı oranının arttığı gösterilmiştir.

ENDOSKOPİK YÖNTEMLER

Son yıllarda reflü hastalarında ilaç tedavisi ve cerrahi dışında bir tedavi yöntemi olarak endoskopik tedaviler geliştirilmiştir. Bu yöntemlerde amaç cerrahidekine benzer şekilde yemek borusu ile midenin birleştiği alanı sıkılaştırmak ve mide içeriğinin yemek borusuna kaçışını engelle-

mektir. Ancak bu tedavi yöntemleri yenidir ve uzun süreli sonuçları bilinmemektedir, bu nedenle de her hastaya önerilmemektedir.

CERRAHİ YÖNTEMLER

Alınan önlemlere ve ilaçlara rağmen hastalık kontrol altına alınamıyorsa cerrahi olarak anti-reflü yöntemlerinden biri uygulanmaktadır. Ameliyatla büyük oranda başarı sağlanır ve reflü şikâyeti tamamen ortadan kaldırılır. Bu ameliyatta, valv mekanizması düzeltildiği için mide sıvısının yemek borusuna geçmesi engellenmiş olur. Günümüzde en sık yapılan yöntem laparoskopik (kapalı) olarak uygulanan Nissen Fundoplikasyonu veya onun modifikasyonlarıdır. Bu yöntemle yanma ve ağza su gelmesi şikâyetleri yüzde 90'a varan oranda engellenebilmektedir. Ancak bu tedaviyi yapacak hekimin mutlaka bu konuda deneyimi olması gerekir.

Ameliyatlara ile çok başarılı sonuçlar alınmakla birlikte hastalarda ameliyat sonrası yutma zorluğu, geçirememeye, kusamama ve aşırı gaz çıkarma gibi şikâyetler olabilmektedir. Cerrahi tedaviden yarar görecektir hastalar genellikle PPI tedavisinden yararlanan hastalardır. Hasta PPI tedavisinden yarar görmüyor ise bu hasta çok büyük olasılıkla, cerrahi tedaviden de yarar görmeyecektir. Hasta ilaç tedavisinden yarar görmüyor ise reflü teşhisini tekrar gözden geçirmek gerekir.

Midenin iç tabakasının asit veya aşırı alkali yapıda tahriş edici maddelere karşı dayanıklı olmasına karşın, yemek borusunun iç tabakası bunlara çok duyarlıdır.

Laparoskopik Nissen ameliyatı karından yapılan ancak karın açılmadan, 5 adet 0.5 ve 1 cm'lik giriş deliklerinden girilerek yapılan bir ameliyat yöntemidir. Eğer aynı zamanda mide fıtığı (hiatus fıtığı) var ise (genellikle bulunur) öncelikle fıtık onarımı yapılır. Fundoplikasyon işlemi olarak adlandırılan bu ameliyatta yemek borusunun alt ucunda mide kullanılarak çoğu kez 360, nadiren 270 derecelik bir valv mekanizması oluşturulur. Böylece yemek borusunun ileri doğru olan dalga hareketi ile gıdalar mide içine itilir ancak geri kaçış engellenir. Hasta bir veya iki gece hastanede kaldıktan sonra evine gidebilir. Bir hafta boyunca sıvı ve yumuşak gıda tüketir. Hastaların yaklaşık yüzde 75'inde 2. gün sonrasında ağrı kesici gereksinimi olmamaktadır. Sonrasında diyet biraz daha açılır ve 2. hafta sonunda iyi çiğnemek ve yavaş yemek dışında bir kısıtlama önerilmez.

Sonuç olarak; tedavide cerrahi yöntem her zaman en son seçenek olarak düşünülür. Ancak,

- Reflü hasarına bağlı "Barrett ösofagus" oluşan hastalarda mutlaka,
- İlaç tedavisinin başarılı olmadığı ileri düzey yemek borusu hasarı olan kişilerde,
- Uzun dönem ya da yaşam boyu ilaç kullanmak

istemeyen genç hastalarda,

- İlaç tedavisinin başarılı olduğu ancak ilaç bırakılınca şikâyetleri yeniden başlayan hastalarda,
- Tedavilere rağmen, kronik öksürük, ses kısıklığı, astım ve kronik boğaz ağrısı şikâyetleri geçmeyen hastalarda,

- 4 cm'nin üzerinde büyük fıtığı olan hastalarda cerrahi tedavi düşünülmelidir.

Son olarak da bebeklerin reflüsüne değinecek olursak; ilk 3 ayındaki bebeklerin yarısından fazlasında reflü görülür. Bebek büyüdükçe ve valv mekanizmasını oluşturan yapılar geliştikçe reflü belirtileri giderek yok olur ve 12-18 ay sonunda nadiren devam eder. Ancak, aşağıdaki sorunlar oluşur veya devam ederse tedaviye başlanmalıdır.

- Beslenme yetersizliğine bağlı gelişme geriliği,
- Hırıltılı solunum, astım veya sık akciğer hastalığı,
- Yemek borusunda hasara bağlı kan kaybı sonucu kansızlık,
- Tekrarlayan kulak ve sinüs enfeksiyonları.

Bebeklerde ve küçük çocuklarda erişkinlerde kullanılan tanı yöntemlerini

Reflü cerrahi tedavi yapılmadıkça, şiddeti kişiden kişiye değişmekle birlikte yaşam boyu devam eden kronik bir hastalıktır

kullanımı oldukça güçtür. Tanı çoğu kez ailenin şikâyetleri söylemesiyle konur. Nadir durumlarda endoskopi ya da pHmetri kullanılabilir. Tedavide alınacak önlemler ve tedavi yöntemleri ameliyat dahil erişkinlerle çok benzerdir. Öğünler yine mümkün olduğunca sık olması ve miktar küçük tutulmalıdır. Yemek sonrasında gaz çıkarması için karnına basınç uygulanmamalıdır. Öğün sonrası yatırıldığında bebeğin başı gövdesine göre 15-25 derece yukarıda ve başı yanda olmalıdır. Dozları yaşına göre ayarlanarak ilaç tedavisi uygulanabilir. Reflünün ciddi sağlık sorunlarına ya da gelişme geriliğine yol açtığı, ilaç kullanımına yanıt alınmadığı veya bebeğin büyüme geriliğinin reflüye bağlı olduğu durumlarda cerrahi tedavi yapılabilir. ■

*Genel Cerrahi Uzmanı

İSTANBUL

yeniden ünlülerle dolup taşıyor

Klasik müziğin Madonna'sı André Rieu, Johann Strauss Orkestrası ile birlikte yeniden İstanbul'da. Bugüne kadar dünya müzik listelerinde 30 kez liste birinciliği olan Rieu'nün The New York Times'ta yayınlanan bir incelemede; müziğinin tüm dünyayı kucaklayabilecek bir güce sahip olduğundan bahsedilmekte.

27 Kasım Perşembe
Sinan Erdem Spor Salonu ATAÖY

29 Kasım Cumartesi
Ülker Sports Arena ATAŞEHİR

STACEY KENT İLE CAZA MERHABA

İş Sanat sezonun ilk caz konserine yumuşak sesi ve romantik yorumuyla günümüzün en gözde kadın vokalistleri arasında yer alan Stacey Kent ile başlıyor. Klasik Amerikan caz repertuarının kendi neslinin en iyi yorumcularından biri oldu-

18 Kasım Salı
İş Sanat Kültür Merkezi

ğunu ispatladığı ilk albümü "Close Your Eyes"tan itibaren gerçekleştirdiği kayıtlarla müzikseverlerden ve eleştirmenlerden tam not alan Stacey Kent'in, müzikal ufuklarını genişlettiği her yeni albümünde stili daha ikna edici bir hal aldı. Eylül 2013'te piyasaya sürüldüğü albümü "The Changing Lights"ta kendi müzikal patikasında bu kez Brezilya'ya uzanan sanatçı, cazın bakır alanlarının Brezilya çekiciliği ile buluştuğu yepyeni parçalarını bu kez İstanbullu caz severler için söyleyecek.

DAVID HELFGOTT. RACHMANINOV İÇİN DÖNÜYOR

Dünyanın en önemli piyanistlerinden biri kabul edilen ve hayatı Oscar ödüllü "Shine" filmi ile beyaz perdeye aktarılan şizofreni hastası David Helfgott, 12 yıl tedavi görmesine sebep olan Rachmaninov'un 3. Piyo Konçertosunu çalmak için İstanbul'a geliyor. Konsere David Helfgott'un 70 kişilik Rachmaninov Orkestrası da eşlik edecek. Helfgott'un gerçek hayat hikâyesinden alınan "Shine" adlı filmde, bir konserde, salonun alkıştan yıkıldığı bir anda, David'in yıllar boyu baskılara maruz kalmış beyninin iflasına tanıklık ediyoruz. Bu olay sonrasında 12 yıl akıl hastanesinde kalan David Helfgott, üstün yeteneği ve uğraşısı sayesinde yeniden yaşama dönüyor. David Helfgott'un "The Last Great Romantic, Rahmaninov" albümü 4 milyondan fazla sattı.

23 Kasım Pazar Zorlu Center PSM, Ana Tiyatro

UNUTULMAZ NEŞELİ GÜNLER ŞARKICILARI

Yaklaşık dört kuşaktır varlığını sürdüren "The von Trapps"ın hikâyesi Avusturya'dan Amerika'ya göç eden ve 20 yıl boyunca şarkı söyleyerek dünyayı turladıktan sonra Neşeli Günler filmiyle yıldızları parlayan Captain ve Maria von Trapp ile başlıyor. Bugün torunlarının çocukları olan dört kardeşin oluşturduğu sempatik vokal topluluğu, Avusturya ve Amerikan halk şarkıları söyleyerek başladıkları yolculuklarında Pink Martini ve Rufus Wainwright gibi grup ve sanatçılarla gerçekleştirdikleri işbirlikleri ve Toronto Senfoni ve Nashville Senfoni gibi orkestralarla verdikleri konserlerle aile geleneklerini başarılı bir şekilde sürdürmeye devam ediyor.

Halk şarkıları seslendirmenin yanı sıra özgün parçalar da besteleyen The von Trapps, aile mirasını onurlandırdıkları uluslararası çok dilli yeni repertuarlarıyla dünya müziğinin renkli ses paletinde dinleyenlere keyifli bir yolculuk sunuyor.

KEMANI AĞLATAN ADAM FARİD FARJAD

Fars asıllı büyük keman virtüözü Farid Farjad, Fars halk müziğinde çok derin bir birikime sahip olup Batı klasik müziği üzerinde çalışmalarında bulunmaktadır.

Sanatçının Batı klasik müziği üzerindeki çalışmaları, Fars müziğinin gelişiminde büyük öneme sahiptir. Günümüzde dünya üzerindeki en iyi keman virtüözlerinden biri olan Farid Farjad, "An Roozha I", "An Roozha II", "An Roozha III", "An Roozha IV", "An Roozha V" olmak üzere beş albümlük albüm serisi yayımladı. Sanatçının eserleri ayrıca, "Golha Orkestrası" adlı kolektif bir albümde yer aldı.

6 Aralık Cumartesi

Zorlu Center -PSMerkezi, Ana Tiyatro

Emel Sayın
sevenleri
ile
buluşuyor

Türk Sanat Müziği'nin güçlü sesi Emel Sayın, sevilen repertuarı ile sevenlerinin karşısında sahne alacak.

17 Kasım Pazartesi
Beşiktaş Kültür Merkezi

KÜÇÜK PRENS'TEN BÖLÜMLER

Küçük Prens, Antoine de Saint-Exupéry'in "Le Petit Prince" adlı yapıtından uyarlanmıştır. Ali Poyrazoğlu'nun konuk şef olarak yer alacağı konserde Gürer Aykal şefliğindeki Borusan Filarmoni de sahne alıyor.

Şef: Gürer Aykal
Konuk şef: Ali Poyazoğlu
Müzik: Rachel Portman
Libretto: Nicholas Wright

* Bu konserden elde edilen gelir, Borusan Müzik Bursu fonuna aktarılacaktır.

20 Kasım Perşembe / Lütfi Kırdar Auditorium

WIENER CONZERT-VEREIN

En tehlikeli pasajlara muhteşem bir sükunetle meydan okuyan ve icrasındaki güçlü resmetme becerisiyle bugün klasik müzik dünyasının en ayrıcalıklı isimlerinden biri olan Vadim Repin, kusursuz tekniği, coşkulu tutkusu, ve duyarlılığıyla çok sayıda ödülle layık görülen usta bir kemancı... Gecede Repin'le sahneyi paylaşan Wiener Konzert-Verein ise sahip olduğu uluslararası itibarını yenilikçi çizgisi ile elde etmiş bir oda topluluğu. Bugüne kadar çağdaş Avusturyalı bestecilerinin altmış beşten fazla eserinin dünya prömiyerini başarıyla gerçekleştiren orkestrayı deneyimli İngiliz şef James Judd yönetiyor.

14 Kasım Cuma / İş Sanat Kültür Merkezi

Aşk şarkılarının efsane sesi Viktor Lazlo, **30. Yıl Turnesi** kapsamında ilk kez İstanbul'da sahne alıyor

Efsane bir ses Viktor Lazlo

Yumuşak sesi ve geceye yakışan şarkılarıyla 80'ler boyunca Latin lezzetinde ve caz kokan şarkıları ile Avrupa'nın en ünlü şarkıcılarından biri olmayı başaran Viktor Lazlo, 30 yıllık kariyerinin en iyi şarkıları ile ilk kez Türk dinleyicileri ile buluşuyor. Son stüdyo albümleri "Begin The Beguine" ve "My Name Is Billie Holiday" ile sıcakık aşk kokan şarkılara imza atan Viktor Lazlo, ilk romanı "La Femme Qui Pleure" ile Fransa'da büyük sükse yaparken, bir moda ikonu olarak gösterilmeye devam ediyor.

MORRISSEY. 'İSTANBUL'U 'İSTANBUL'DA SESLENDİRECEK

Güçlü sahne performansı ve şiirsel besteleri ile dünya çapında bir efsaneye dönüşen Morrissey, İstanbul'da sahne alacak.

Alternatif rock müziğin en önemli gruplarından "The Smiths" in vokalisti, yaşayan efsane Morrissey, son albümünün ikinci single'ı olarak yayınlanan ve İstanbul'un karmaşık ve kaotik sokaklarının duygusunu veren, cigar-box gitar ezgileri ve şehrin sokaklarından ses kayıtları içeren "İstanbul" şarkısını da seslendirecek. Bestelediği parçalarla aşktan sosyal olgulara kadar pek çok konuda manifesto ve öyküler aktaran Morrissey, İstanbul konserinde son albümü "World Peace Is None of Your Business" ten şarkıların yanı sıra hem solo albümlerinden hem de The Smiths ile yaptığı albümlerden hit şarkılarına da yer verecek.

7 Aralık Pazar

Volkswagen Arena SARIYER

11 Aralık
Perşembe

CRR Konser
Salonu

Bİ' TORBA DOLUSU MİS KOKU

Koroplast, kokulu çöp torbaları, çilek, vanilya ve limon kokulu çeşitleriyle mis gibi kokuyor. Banyonuzun ve mutfağınızın kokusunu değiştiriyor.

KOROPLAST®
Hayatı Kolaylaştırır

ABOVE & BEYOND

HÜKÜM SÜRÜN.

Resimdeki araçlar opsiyonel donanım içermektedir.

Borusan Otomotiv

Range Rover 3.0 TDV6 - Karma Yakıt Tüketimi: 7,5 lt/100 km Ortalama CO₂ Emisyonu: 196 gr/km

Range Rover Sport 3.0 SDV6 - Karma Yakıt Tüketimi: 7,5 lt/100 km Ortalama CO₂ Emisyonu: 199 gr/km

Range Rover Evoque 2.0 Si4 - Karma Yakıt Tüketimi: 7,8 lt/100 km Ortalama CO₂ Emisyonu: 181 gr/km

Borusan Otomotiv tarafından ithal edilen Land Rover'lara 3 yıl ya da 100.000 km (hangisi önce dolarsa) olmak üzere özel garanti verilmektedir. Bu özel garanti, yasal garantiyi aşan süre ve km bakımından bedelsiz onarım için olup, yasal mevzuatın garanti içinde tüketicilere tanıdığı diğer seçimlik hakların doğumuna neden olmaz.

Land Rover Türkiye Distribütörü Borusan Otomotiv

www.landrover.com.tr / 0850 252 30 30